

”Retki Kuopioon, matka mielen sisälle”

ANTI – CONTEMPORARY ART FESTIVAL
VIIKKOSAVOSSA JA SAVON SANOMISSA
VUOSINA 2002 - 2009

Kaisa Laitinen

Opinnäytetyö

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kulttuurituotannon ko. (240 op)

Maaliskuu/2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ

Työn tekijä(t) Kaisa Laitinen	
Työn nimi ”Retki Kuopioon, matka mielen sisälle” ANTI – Contemporary Art Festival Viikkosavossa ja Savon Sanomissa vuosina 2002 – 2009	
Työn ohjaaja(t) Molla Walamies, Annamari Maukonen	Sivumäärä 81
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä tarkasteltiin ANTI – Contemporary Art Festivalin näkymistä Kuopion kaupunkilehti Viikkosavossa sekä maakuntalehti Savon Sanomissa vuosien 2002 - 2009 aikana. Tavoitteena oli selvittää Viikkosavossa ja Savon Sanomissa julkaistujen festivaaliin liittyvien kirjoitusten osalta ketkä kirjoittivat, mitkä olivat kirjoitusten johtoajatukset ja millaisia kokemuksia ja näkemyksiä kirjoittajat toivat esiin. Menetelmänä opinnäytetyössä käytettiin diskurssianalyysejä.</p> <p>Tutkimuksen tulokset osoittivat, että toimittajien kirjoitukset olivat sävyltään useimmiten positiivisia. Toimittajat lähestyivät ANTI -festivaalia paljolti paikallisuuden näkökulmasta. Esiin nousi usein myös festivaalin merkitys Kuopion imagolle sekä sen asema kulttuuritapahtumana Kuopiossa. Festivaalista kirjoitettaessa korostuivat paikallisuuden ohella yllätyksellisyys, elämyksellisyys, vuorovaikutus, henkilökohtaiset kokemukset sekä kaupunkikuvan hahmottaminen uusista näkökulmista. Osassa kirjoituksia tuli esille monenlaisia sävyjä, jolloin analyysi oli haastavampaa. Yleisöosaston kirjoituksia oli määrällisesti vähän. Myös niissä nousi esiin paikallisuus.</p>	
Asiasanat ANTI – Contemporary Art Festival, live art, Kuopio, journalismi	

ABSTRACT

Author(s) Kaisa Laitinen	
Title “The trip to Kuopio, the journey inside of mind” ANTI – Contemporary Art Festival at Viikkosavo and Savon Sanomat from year 2002 to year 2009	
Tutor(s) Molla Walamies, Annamari Maukonen	Number of pages 81
Abstract <p>This thesis examines how ANTI – Contemporary Art Festival is processed in newspapers Viikkosavo and Savon Sanomat in years 2002 – 2009. The main aim was to examine what sort of themes were found from the articles and who the writers of the articles were. The experiences and the visions of the writers were also an important part of this thesis. The research method used in this thesis was discourse analysis.</p> <p>The results indicated that the articles of the journalists were mostly positive. ANTI - Contemporary Art Festivals location, Kuopio, stood out from most of the articles as the main theme. Journalists discussed ANTI - Contemporary Art Festivals symbolic value to Kuopios image. They also reflected ANTI – Contemporary Art Festivals status as a cultural event in Kuopio.</p> <p>ANTI – Contemporary Art Festival was also seen as a surprising and interactive festival. Journalists considered ANTI - Contemporary Art Festival as an experience. They were impressed of the way the festival showed the city of Kuopio from a totally new perspective.</p> <p>Some of the articles weren't only positive or negative. There were a lot of incongruities inside those articles. That made the analyzing a bit challenging.</p> <p>There were only few audiences writings about the festival. The main theme in most of those writings was also the location, Kuopio.</p>	
Keywords ANTI – Contemporary Art Festival, live art, Kuopio, journalism	

SISÄLLYS	
TIIVISTELMÄ	
ABSTRACT	
1 JOHDANTO	5
2 LIVE ART JA ANTI -FESTIVAALI	7
2.1 Live art käsitteenä	7
2.2 ANTI -festivaali	9
3 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET	11
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	11
5 ANTI -FESTIVAALI VUOSINA 2002 - 2009	14
5.1 ANTI -festivaali 2002: Alku	15
5.2 ANTI -festivaali 2003: Reaktioita	21
5.3 ANTI -festivaali 2004: Yhteisöllisyyden ANTI	28
5.4 ANTI -festivaali 2005: Ainutlaatuisia kohtaamisia	36
5.5 ANTI -festivaali 2006: Yksityisestä julkiseksi	42
5.6 ANTI -festivaali 2007: Ruumis, paikka, sukupuoli	51
5.7 ANTI -festivaali 2008: Aistimatka koteihin	59
5.8 ANTI -festivaali 2009: Kokemuksia kävelystä	65
6 YHTEENVETO JA POHDINTA	76
LÄHTEET	80

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni käsittelee Kuopiossa tapahtuvan ANTI Contemporary Art -festivaalin näkymistä Viikkosavo- ja Savon Sanomat -lehdissä vuosina 2002 - 2009. ANTI -festivaali on aika- ja paikkasidonnaiseen nykyaiteeseen keskittynyt jokasyksyinen festivaali, jossa teokset sijoitetaan esimerkiksi virastoihin, kaduille ja ostoskeskuksiin. Teokset risteilevät performanssitaiteen, live ja public artin sekä ympäristö-, valo- ja äänitaiteen rajapinnoilla. Festivaalin keskeisenä ajatuksena on tuoda taide yleisön keskelle, pois teattereista, gallerioista sekä muista perinteisistä taidekokemusten piireistä.

ANTI -festivaali on ilmiönä monimuotoinen ja tapahtumana monia eri taide-
muotoja yhdistävä. Tapahtuma herätti mielenkiintoni sattumalta jo vuonna 2003 ja seuraavien vuosien ajan seurasin taideteoksia uteliaana katsojana. Lisäksi minulla on ollut mahdollisuus työskennellä vapaaehtoisena assistenttina ja osallistua seminaareihin. Olen myös käynyt keskusteluita sekä taiteilijoiden että tapahtuman vapaaehtoisten ja palkattujen työntekijöiden kanssa. Näissä keskusteluissa esiin nousi usein Kuopio festivaalin tapahtumapaikkana ja sitä kautta ANTI -festivaalin näkyminen kaupunkikuvassa sekä teosten nostattamat tunteet ihmisissä.

ANTI -festivaalista on vuonna 2007 julkaistu Mirka Niskalan (2007) toimittama ANTI – Contemporary Art Festival 2002 - 2006 Aika- ja paikkasidonnaista nykyaiteita Kuopiossa -teos, joka on osa ANTI – Contemporary Art Festivalin kehittämisen ja koulutushankkeen. Teos muodostuu viiden aika- ja paikkasidonnaisessa viitekehyksessä kirjoittavan tutkijan tai taiteilijan artikkelista. Lisäksi festivaalia on tutkinut aiemmin Maija Eränen (2004) ”Tulin vain käymään parturissa”- opinnäytetyössään, jossa näkökulmana oli yleisön kokemusten kartoittaminen. Eränen toimi ANTI -festivaalilla myöhemmin tuottajana.

Opinnäytetyön aineisto oli laaja, ja yhdessä opinnäytetyössä ei voi tutkia kaikkea sitä kiinnostavaa, mitä ANTI -festivaaliin liittyy. Rajasin työn käsittelemään Viikkosavon ja Savon Sanomien ANTI -festivaalia käsitteleviä kirjoituksia. Tätä

rajausta tuki myös ANTI -festivaalin tuottaja Johanna Hännisen kanssa käymäni keskustelu.

Tässä opinnäytetyössä tarkastelen diskurssianalyysin keinoin, ketkä kirjoittivat Viikkosavossa ja Savon Sanomissa ANTI -festivaalia käsitteleviä kirjoituksia vuosien 2002 - 2009 aikana. Tarkastelen myös, millaisia näkemyksiä ja kokemuksia kirjoittajat tuovat esiin ANTI -festivaalista. Pysin myös löytämään festivaalien vuosittaiset johtoajatukset näistä julkaistuista kirjoituksista. Tässä opinnäytetyössä käytetään ANTI -festivaali -ilmaisua kuvaamaan ANTI Contemporary Art Festival -tapahtumaa.

Opinnäytetyö on rakennettu narratiivista menetelmää soveltaen vuosittaisiksi tarinoiksi, joissa nostetaan esiin kyseisen vuoden keskeisimmät kirjoitukset sekä Savon Sanomien että Viikkosavon lehtiartikkeleista. Opinnäytetyötä kirjoittaessa on huomioitu, että lukijalla on mahdollisuus halutessaan tutustua vain tietyn vuoden tapahtumaan. Koko opinnäytetyö on rakennettu siis niin, että tapahtumat on läpikäyty kronologisesti vuosittain ja jokaisen vuoden teokset on listattu erilliseen teosluetteloon. Numeroidun teosluettelon tarkoitus on helpottaa lukijaa luomaan kokonaiskuva kunkin vuoden tapahtumasta. Lisäksi jokaisesta tapahtumavuodesta on koottu miellekartta-tyyppinen koonti, jonka tarkoituksena on esittää lukijalle tiiviissä muodossa tulkintojani kyseisen vuoden aineistosta. Lukija voi myös omien kokemustensa perusteella joko hyväksyä tai hylätä tekemiäni tulkintoja ja johtopäätöksiä.

2 LIVE ART JA ANTI-FESTIVAALI

2.1 Live art käsitteenä

Brittien 1990-luvulla lanseeraama *live art* on termi, johon monet yleisölle esiintymistä tai vuorovaikutusta korostavat tekijät lukeutuvat. Termi on luotu kattamaan esitysmuotoja ja taiteellisia toimintatapoja, jotka ovat syntyneet instituutioiden ulkopuolella. Toisaalta termin voidaan katsoa liittyvän myös amerikkalaiseen julkiseen taiteeseen sekä yhteisötaiteeseen. (Arlander 2009, 8.) *Live artia* ei siis niinkään pidetä yksittäisenä taidesuuntauksena, vaan pikemminkin saateenvarjoterminä erilaisille teoksille, jotka käsittelevät suhdetta aikaan, tilaan ja kehollisuuteen. *Live art* on strategia esitysten tekemiseen: se kyseenalaistaa perinteisiä käsityksiä työskentelytavoista, taiteilijan työn suhteesta toimintaympäristöön sekä yleisön roolista. Kyseenalaistaminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kaikki taiteen perinteiset toimintatavat jätettäisiin syrjään. Kyseenalaistamalla taiteilijat pikemminkin kehittävät uudenlaista, kokeellista taidetoimintaa. (Brine 2007, 34-35.) *Live art* on taidetta, joka syntyy työskentelystä, läsnäolosta ja kokemuksesta yhtä lailla kuin tuotoksesta. (Live Art Development Agency 2010).

Live art mahdollistaa sisäänsä monentyyppisiä teoksia, joissa yhdistyy taiteenlajeja laajalta kentältä, esimerkiksi teatteria, tanssia, performanssitaidetta, yhteisötaidetta ja kehotaidetta. (Arlander 2009, 9-10). *Live art* -taiteilijat työskentelevät yli taiteen raja-aitojen. He luovat uusia menetelmiä, ohi määrättyjen kontekstien ja tilojen avatakseen uusia taiteellisia muotoja. Vastaanottavainen ja vuorovaikutuksellinen ote ympäröivään tilaan ja tutkiva suhtautuminen yleisöön ovat tärkeitä rakennusaineiksia. (Live Art Development Agency, 2010.) Taiteilijat ovat yhdistäneet *live arttiin* myös taiteen toimintatapojen rajoihin ja luonteeseen liittyvää tutkimusta. Näillä tutkimusmatkoilla on hyödynnetty esimerkiksi videon, uuden kirjoittamisen, klubikulttuurin sekä poliittisen aktivismin keinoja. (Brine 2007, 34-35.)

Live artin juuret ovat pääosin 1960-1970 -luvulla uudenlaisia ilmentymiä saaneissa performanssitäiteessä, mutta myös muiden esittävien taiteiden raja-alu-

eilla (Brine 2007, 34-35.) Performanssitaitteen keskeisinä kysymyksinä voidaan mieltää esimerkiksi taiteen toimintaa yhteiskunnassa, millä tavoin toimintaa julkisessa tilassa voi olla, kuinka elävä tilanne esiintyjien ja katsojien kesken luodaan, onko esittävän taiteen avulla mahdollista muuttaa itseään, elämäänsä tai kokeilla rajoja, itse luotuja tai yhteiskunnan taholta määrättyjä (Arlander 2009, 11). Samankaltaisia kysymyksiä pohditaan *live artin* äärellä: *live art* on luonteeltaan kysymyksiä herättävää. Sen instituutioista ja muista taiteelle osoitetuista paikoista pois hakeutunut muoto antaa tilaa esityksen ja yleisön väliselle suhteelle eri tavoin kuin perinteisemmässä ajassa ja paikassa esitetty taide. Samalla tekoprosessi kysymyksineen nousee yhtä tärkeäksi kuin lopputulos. *Live artin* voidaan katsoa olevan kulttuurinen tutkimustuottamo, joka käsittelee kaikkea ympärillämme olevaa ja tapahtuvaa. (Brine 2007, 35.)

Live artin suhteesta performanssitaitteeseen on esitetty erilaisia näkemyksiä. Osa tutkijoista pitää *live artia* teknisempänä ja moniselitteisempänä verrattuna kehollisuutta korostavaan, varhaiseen performanssitaitteeseen. (Carlson 1996, 188.) Toiset tutkijat pitävät tätä teoriaa turhan yksinkertaistavana vedoten ns. vanhan koulukunnan performanssitaitelijoiden, kehotaiteilijoiden, koreografien sekä kokeellisten elokuvantekijöiden monimutkaiseen ja teknologisesti innovatiivisiin teoksiin. Joka tapauksessa digitaalisen teknologian sekä erilaisten multimediatekniikoiden lisääntyminen ja saatavuus muokkasivat olennaisesti *live artin* syntyä. Suuret osa-alueet, kehollisuus ja tekninen osaaminen, pystyttiin myös yhdistämään teoksissa. Tämä oli yksi tärkeimmistä ja huomiota herättävimmistä tekijöistä 1900-luvun lopun performanssitaitteen kentällä. (Carlson 1996, 188-193.)

Suomessa *live art* on kohottanut profiiliaan merkittävästi viime vuosien aikana. Kuopion ANTI -festivaalin ohella *live artia* esitteleviä tapahtumia Suomessa ovat esimerkiksi Amorph! -festivaali Helsingissä sekä pienemmät klubitapahtumat esimerkiksi Turussa. Myös teatterin suunnalta on lähestytty *live artiksi* miellettyä esitystaidetta, esimerkkinä vaikkapa Kiasma-teatterin Teatteri.nyt-festivaali, Nälkäteatterin Toisissa tiloissa -projekti ja Helsingin Esitystaitteen Keskus. (Arlander 2009,11.) Suomessa *live art* on linkittynyt perinteisesti läheisimmin ku-

vataiteisiin ja tapahtuu paljolti museoiden sisällä. Uutta taiteilijasukupolvea valmistuu kuitenkin myös esittävän taiteen puolelta. Suomessa taiteidenväliset rajat ovat perinteisesti olleet vahvat ja esimerkiksi apurahoja on haettu teatteri- ja tanssitaiteen tai vastaavasti kuvataiteen puolelta. Varsinaista järjestäytymistä suomalaisella *live art* -kentällä edistää Presentaatio – Performanssi- ja esittävän taiteen tiedotuskeskus ry. (Tuukkanen 2009a.) Presentaatio ry:n aktiivisissa toimijoissa on monta ANTI -festivaalillakin vierailutta taiteilijaa.

2.2 ANTI -festivaali

ANTI -festivaali on Suomen keskeisin *live art* -festivaali, jonka taiteilijoista löytyy esimerkiksi kuvataiteilijoita, näyttelijöitä, performanssitaiteilijoita, tanssitaiteilijoita, ääni- ja valotaiteilijoita (Tuukkanen 2009b). Kansainvälinen festivaali keskittyy julkisessa tilassa tapahtuvaan taiteeseen ja siirtää taideteokset *live artin* esitystapaa mukaillen perinteisistä esityspaikoista kaupunkitilaan, keskelle ihmisten arkea. Tapahtuma on pyritty pitämään yleisölle helposti lähestyttävänä ja saavutettavana – matalan kynnyksen ilmaisena nykytaidetahtumana, kaukana taide-eliittileimasta. (Tuukkanen 2009b; ANTI -festivaalin kotisivut.)

Festivaalin linja taiteilijoiden ja teospaikkojen valinnoissa on ollut kantava voima festivaalilla jo kahdeksan vuoden ajan. Festivaalille valitaan esiintyjät vuosittain teoshaun kautta, osa taiteilijoista saapuu paikalle järjestävän organisaation eli ANTI Contemporary Art Festival yhdistys Ry:n kutsumana. Taideteosten esityspaikat organisaatio valitsee etukäteen. Teospaikoiksi ovat valikoituneet esimerkiksi Kansaneläkelaitoksen toimisto, useampikin päivittäistavarakauppa, rautatieasema, levykauppa, yksittäisten ihmisten kodit, Puijon metsä ja hautausmaa. (Tuukkanen 2009b; ANTI -festivaalin kotisivut.)

Ensimmäinen ANTI -festivaali järjestettiin vuonna 2002 ja tuolloin sen järjestäjänä toimi Pohjois-Savon taidetoimikunta. ANTI -festivaali sijoittui lokakuun loppuun, seuraavina vuosina festivaalin ajankohdaksi on vakiintunut syyskuu. ANTI -festivaali oli myös osa Kipinätapahtumia, ja sen sisartapahtumia olivat tuolloin esimerkiksi teatterifestivaali Kallava ja kirjallisuustapahtuma KirjaKantti. ANTI – Contemporary Art Festival yhdistys Ry perustettiin 14.1.2005, ja samana vuon-

na festivaalin järjestäminen siirtyi yhdistykselle. Ensimmäinen festivaalin varsinaisen ajankohdan ulkopuolella pidetty *Puhetta ja tekoja* -seminaari järjestettiin saman vuoden huhtikuulle. Vuonna 2006 seminaareja pidettiin kaksi, mutta seuraavana vuonna palattiin yhden seminaarin malliin. (Niskala 2007, 12.) Seminaarista on tullut tärkeä osa festivaalia. Vuonna 2009 seminaari laajeni kaksipäiväiseksi.

Vuosina 2002 - 2006 festivaalin taiteellisina johtajina toimivat kuvataiteilija Erkki Soininen sekä tanssitaiteilija Johanna Tuukkanen. Taiteellisena johtajana edelleen toimivan Tuukkasen uudeksi aisapariksi kiinnitettiin vuonna 2007 britti Gregg Whelan. Whelan tunnetaan kirjailijana, taiteilijana sekä tutkijana. ANTI -festivaalilla Whelan oli vierailut jo aiemmin Lone Twin -taiteilijaryhmittymän esiintymisen myötä.

Vuonna 2008 ANTI -festivaali liittyi osaksi *A Space for Live Art* -projektia, joka on Euroopan komission tuella rahoitettu hanke. Viisivuotisen hankkeen pääasiallisena tarkoituksena on tuoda esiin melko tuntematonta taidemuotoa, *live artia*, Euroopassa sekä vahvistaa jo olemassa olevien foorumeiden työtä. ANTI -festivaalin ohella hankkeessa toimii seitsemän arvostettua kulttuuriorganisaatiota eri puolilta Eurooppaa: Les Subsistances (Lyon, Ranska), City of Women (Ljubljana, Slovenia), Acción!mad (Madrid, Espanja), New Territories (Glasgow, Iso-Britannia), Trouble (Brysseli, Belgia), Interakcje (Piotrkow Trybunalski, Puola) sekä Panorama (Hampuri, Saksa). Käytännössä hanke antaa jäsenfestivaaleilleen parempia mahdollisuuksia esimerkiksi ohjelmistovaihtoihin ja yhteistuotantoihin. Hanke pyrkii vahvistamaan *live artin* uusia muotoja sekä tekemään niille jalansijaa esimerkiksi julkisiin tiloihin soluttautumisen sekä opetusohjelman kautta. Näin hankkeella on myös kasvatuksellinen puolensa. (ANTI -festivaalin käsiohjelma 2008.)

Hankeeseen liittymisen myötä myös festivaalin rahoitus lisääntyi ja vuonna 2009 festivaali oli aiempia vuosia laajempi. Esimerkiksi lapsille suunnattu taidetyöpaja sekä entistäkin monipuolisempi ohjelmisto viestivät festivaalin kehittyneen merkittävästi alkuvuosistaan. Tulevaisuudessa ANTI -festivaali pyrkii kasvamaan lisää, festivaali tähyää jopa kymmenpäiväiseksi. (Hänninen 2009.)

3 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET

Opinnäytetyössä tarkastellaan Viikkosavossa ja Savon Sanomissa vuosien 2002 - 2009 aikana julkaistuja ANTI -festivaalia koskevia artikkeleja tai muita kirjoituksia. Tavoitteena on selvittää:

- 1) Ketkä kirjoittavat ANTI -festivaalista Viikkosavossa ja Savon Sanomissa?
- 2) Miten ja millaisena ANTI -festivaali näkyy Viikkosavossa ja Savon Sanomissa?
- 3) Millaisia omakohtaisia kokemuksia tai näkemyksiä kirjoittaja nostaa esiin?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä opinnäytetyössä aineistona ovat kaupunkilehti Viikkosavon sekä maakuntalehti Savon Sanomien kirjoitukset vuosilta 2002 - 2009. Alun perin tarkoitus oli tutkia ANTI -festivaalin näkymistä koko paikallismediassa, mutta aineiston suuren määrän myötä päädyin kuitenkin rajaamaan aineistoksi Viikkosavossa sekä Savon Sanomissa julkaistut kirjoitukset. Viikkosavo ja Savon Sanomat ovat molemmat olleet vuodesta 2001 lähtien Keski-suomalainen Oyj:n omistuksessa (Keski-suomalaisen kotisivut 2010).

Savon Sanomissa julkaistut kirjoitukset valittiin tutkimusaineistoksi, koska Savon Sanomat on suurin Kuopion alueella ilmestyvä maakuntalehti. Kahdesta Kuopiossa ilmestyvästä, ilmaisesta kaupunkilehdestä Viikkosavo valikoitui tutkimusaineistoksi kahdesta syystä. Viikkosavo on ilmestynyt koko ANTI -festivaalin olemassaolon ajan sekä toiminut teospaikkana festivaalilla. Lisäksi Viikkosavo jaetaan jokaiseen kuopiolaiseen kotiin, mikä taas antaa kaikille ihmisille mahdollisuuden saada tietoa ANTI -festivaalista lehdestä.

Aineisto muodostuu toimittajien ja vierailevien kolumnistien kirjoittamista teksteistä, yleisönosastokirjoituksista sekä tapahtuman tiedottamiseen liittyvistä lehtijutuista. Viikkosavo -lehdet käytiin läpi manuaalisesti: internet-sivuston nä-

köislehti-toiminnolla vuosilta 2004 - 2009, sekä Maakunta-arkiston säilyttäminä julkaisuina vuosilta 2002 - 2003. Savon Sanomien lehtijutut poimittiin Savon Sanomien arkistosta "ANTI-festivaali" -hakusanalla. Lisäksi Savon Sanomat festivaalia edeltävältä viikolta, festivaalin ajalta, sekä festivaalin jälkeiseltä viikolta käytiin läpi jokaiselta vuodelta, lähinnä yleisönosastoilla julkaistujen kirjoitusten löytämiseksi. Nämä Savon Sanomat luettiin Maakunta-arkiston mikrofilmeiltä.

Savon Sanomat on joka päivä ilmestyvä maakuntalehti, jonka lukijamäärä on n.160 000. Savon Sanomien levikki on 65 056. (Savon Sanomien kotisivut 2009.) Viikkosavo on kaupunkilehti, joka ilmestyy tällä hetkellä kaksi kertaa viikossa. Viikkosavaa julkaistaan keskiviikkoisin 61 000 kappaletta ja lauantaisin 58 000 kappaletta, suurjakeluissa 65 500 – 75 000 kappaletta. Pääjakelualuetta ovat Kuopio ja Siilinjärvi, mutta lehden noutopisteitä löytyy myös lähikunnista kuten Nilsiästä, Suonenjoelta, Karttulasta sekä Leppävirralta. (Viikkosavon kotisivut 2009.)

Kvalitatiivista aineistoa käsiteltäessä löytyy usein kiinnostavia asioita, joita ei etukäteen osaa ajatella. Niin kävi myös tämän opinnäytetyön aineistoa läpikäytäessä. On rajattava jokin tarkka, kapea ilmiö tutkimuksen aiheeksi ja tutkimuskysymysten tulee ohjata aineiston rajaamista. Muu aineistosta saatava tieto jätetään suosiolla seuraavaan tutkimukseen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 92-93.) Laskeminen, luokittelu ja taulukointi ovat käteviä keinoja esitellä se aineisto, johon analyysi perustuu. Samalla se pakottaa aineiston systemaattiseen käyttöön. (Alasuutari 1993, 36, 152.)

Jos tutkittava aineisto on laaja, kuvailtavia sisällöllisiä piirteitä on paljon ja kuvailussa pyritään vertailtavuuteen tai yleistettävyyteen on luokitteleva ja tilastollinen kuvailu useinkin pelkkää sanallista kuvailua pätevämpi menettelytapa. Laajaa tai useita eri sisällöllisiä piirteitä sisältävää aineistoa on hankala hallita mielessään, jos apuna ei käytetä ainakin jonkinlaista luokitteluun sopivaa järjestelmää. Yhtenäinen luokitusjärjestelmä takaa sen, että samaa sisältöä tosiaan verrataan samaan sisältöön. (Pietilä 1973, 32-34.) Toisaalta Grönfors (1982, 61) korostaa, että sisällönanalyysi tuottaa raaka-aineet, mutta itse poh-

dinta on tutkijan ajattelua. Tässä opinnäytetyössä todentuu tämä Grönforsin toteamus.

Myös Jokinen ym (1993, 28) toteaa diskurssianalyysin olevan ensisijaisesti tulkintoihin perustuva menetelmä. Tutkija analysoi ja tulkitsee runsasta aineistoa hieman samalla tavalla kuin teemoittelussa tai tyypittelyssä. Tässä opinnäytetyössä huomio keskittyy siihen, *miten* kirjoituksissa käytetään kieltä ilmaisemaan asioita. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Aineiston läpikäyminen oli useamman vaiheen prosessi. Diskurssianalyysin avulla eri näkökulmia sisältävässä aineistossa on mahdollisuus säilyttää ristiriitaisuudet ja moniäänisyydet. (Suoninen 1993, 49-50.) Tämän pidin mielessä käsitellessäni ja analysoidessani aineistoa. Ensimmäisessä vaiheessa luin aineistot läpi vuosi kerrallaan ja tein niistä aiheittain yksinkertaisen sisällönanalyysin. Nostin kirjoituksista esiin kirjoittajan, tämän mahdollisen taustayhteisön sekä kirjoituksen yleissävyn. Sen jälkeen ryhmittelin kirjoitukset festivaalia ennen julkaistuihin, festivaalin aikana julkaistuihin sekä festivaalin jälkeen julkaistuihin kirjoituksiin. Jatkoin aineiston käsittelyä lukemalla aineistot uudelleen läpi vuosikerrattain pystyäkseen nostamaan mahdolliset vuosittaiset teemat. Tällä tavoin pystyin jäsentelemään mielessäni festivaalin historiaa ja kehitystä suhteessa lehtien kunakin vuonna käsittelemiini asioihin. Uudelleenlukemisen yhteydessä merkitsin eri väreillä kuhunkin lehtijuttuun käsitellyn keskeisen teeman ja kirjoituksen sävyn sekä mahdolliset poikkeavat sisältöön tai ilmaisuun liittyvät piirteet.

Kirjoitusten analysointia varten kehitettiin yhtenäinen luokitusjärjestelmä. Analyysivaiheessa luokitusjärjestelmässä jaettiin kirjoitukset niiden kirjoittajan mukaan – eli mihin tarkoitukseen teksti on julkaistu. *Ensimmäinen luokka* muodostui kaikista toimittajien kirjoituksista. Myös vierailevien kolumnistien tekstit laskettiin ensimmäiseen luokkaan. *Toiseen luokkaan* sijoitettiin yleisönosasto-kirjoitukset. Puffiteksteistä, mainoksista tai tapahtuman maininnoista muodostettiin yhdistetty *kolmas luokka*, joita opinnäytetyössä ei analysoida tarkemmin.

Lisäksi kirjoituksia analysoitiin ja jaettiin kirjoitusten sävyn mukaan. *Ensimmäinen luokka* muodostui teksteistä, joiden yleissävy oli positiivinen. *Toiseen luokkaan* yhdistettiin tekstit, joiden sävy oli kriittinen, paheksuva tai ylipäättään negatiivinen. *Kolmanteen luokkaan* sijoitettiin toteamukset sekä lehtijutut, joiden sävy oli neutraali tai tietoa antava. Sävyltään neutraaleista teksteistä en opinäytetyössä tehnyt tarkempaa analyysia, vaan keskityin tarkoituksella analysoimaan kirjoituksia, joissa oli havaittavissa jonkinlaisia kokemuksia ja sävyjä. Tämä oli myös tuottaja Johanna Hännisen toive. Hän oli kiinnostunut nimenomaan kirjoituksista, joissa on kuultavissa kirjoittajan *omakohtaiset kokemukset*.

Opinnäytetyössä jokainen vuosi muodostaa oman tarinansa. Nämä tarinat ohjaavat lukijaa muodostamaan käsityksen ANTI -festivaalista tapahtumasarjana. Viikkosavon ja Savon Sanomien ANTI -festivaalia käsittelevistä kirjoituksista muodostuu siten yksi suuri tarina. Jokaisen vuoden tarinallista aineistoa on käsitelty siten, että jokaisella vuodella on alku (ennen festivaalia julkaistut kirjoitukset), keskikohta (festivaalin aikana julkaistut kirjoitukset) sekä loppu (festivaalin jälkeen julkaistut kirjoitukset). Tätä helpottaakseni olen merkinnyt kirjoitusten julkaisupäivämäärät tekstiin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

5 ANTI-FESTIVAALI VUOSINA 2002 – 2009

Luku käsittelee Viikkosavon ja Savon Sanomien ANTI -festivaalia käsitteleviä kirjoituksia vuosilta 2002-2009. Jokainen vuosittainen kokonaisuus muodostuu Viikkosavon ja Savon Sanomien festivaalia käsittelevien kirjoitusten analyysista ja tulkinnasta, numeroidusta teosluettelosta sekä kyseisen vuoden festivaalia selventävästä kuviosta.

Viikkosavosta käytetään toimittajien perässä lyhennettä (VS) ja Savon Sanomista lyhennettä (SS).

5.1 ANTI -festivaali 2002: Alku

Ajatus aika- ja paikkasidonnaista taidetta esittelevästä ANTI -festivaalista syntyi Pohjois-Savon taidetoimikunnan tiloissa, Minna Canthin liike- ja asuintalossa, Kanttilassa. Festivaalin tuotanto-organisaatioina toimivat Pohjois-Savon taide-toimikunta sekä Kuopion kansallinen teatteriyhdistys. Taiteellisina johtajina aloit-tivat tanssitaiteilijana tunnettu Johanna Tuukkanen sekä kuvataiteen saralla ansioitunut taiteilija Erkki Soininen. Läänintaiteilijat Tuukkanen ja Jere Ruotsa-lainen vastasivat festivaalin käytännön järjestelyistä, suunnittelusta ja toteutuk-sesta.

Festivaali muotoutui kolmesta Kuopiossa aiemmin järjestetystä tapahtumasta. Pohjois-Savon Taidetoimikunnan järjestämä *Taiteen tavaratalo* -tapahtuma, 5-tien varrelle levittäytynyt ympäristötaideteoksien *Maisemagalleria* -hanke ja Kuopion keskustan kulttuurihistoriallisia kohteita valaissut valotaidehanke vai-kuttivat kaikki osaltaan ANTI -festivaalin syntyyn. (Eränen 2004.)

Ennen festivaalia ANTI -festivaalista kirjoitettiin odottavan positiiviseen sävyyn. Jo ennen festivaalia tapahtuma sai huomiota lehdissä. Esimerkiksi Viikkosavon päätoimittaja Riitta Raatikainen luonnehti festivaalia huipputaiteilijoita Kuopioon tuovana, *mielenkiintoisena uuden ajan kulttuuritapahtumana*. Raatikainen (VS) nostaa esiin ANTI -festivaalin tavoitteet: *keskustaidentiteetin vahvistaminen* se-kä *kaupunkikuvan elävöittäminen* olivat jo festivaalin alussa tärkeitä päämääriä. Jo vuonna 2002 ANTI -festivaalia katsottiin pidemmän ajan projektina; tuottaja, läänintaiteilija Ruotsalainen näkee Raatikaisen (VS) haastattelussa olevansa mukana luomassa pitkää traditiota. Raatikainen (VS) hahmottelee festivaalista *pohjoista haastajaa* pitkäikäiselle ja laajasti arvostetulle Venetsian biennaalille – ANTI -festivaali on tullut jäädäkseen, Raatikaisen kirjoitus (VS 7.8.2002) viestii.

ANTI -festivaalin sisällön ja tavoitteiden yleisölle selkeyttämisen lisäksi myös sen nimi ja ilme askaruttivat toimittajia jo keväällä (VS 13.3.2002). Hintalappua muistuttavasta ANTI -logosta vastannut Janne Heikkinen kertoi toimittaja Raati-kaiselle (VS) tapahtuman viestinnän ilmeen henkivän *rajuutta* ja *raikkautta* arki-siin asioihin. Tuottaja Ruotsalainen taas avasi festivaalin sisältöä ja lupasi festi-vaalin tuovan kaupunkiin ennennäkemätöntä valoa.

Myös Savon Sanomissa huomioitiin uuden festivaalin kirjaimellisesti katukuvaan saapuminen. Toimittaja Raisa Kilpeläinen (SS) luo tekstissään mielikuvia ja sisältöjä ANTI -nimen ympärille. Monimerkityksellinen ANTI -ilmaisu saa Kilpeläisen ottamaan aiheeseen useamman näkökulman. Hän kirjoittaa festivaalista uutena taidekokemusten foorumina, *happeningina*, antina ihmiselle, ilmaisun antina sekä tuotantotiimin antina. Teksti on kauttaaltaan odottavaisella sävyllä kirjoitettu ja *paikallisuutta* korostava. Kilpeläinen (SS) pyrkii kirjoituksessaan samastumaan ANTI -taidetta kohtaavan kadunmiehen rooliin. Tämä tulee ilmi Kilpeläisen (SS) käyttämistä puhekielen ilmaisuista ja nykytaiteen termejä action paintingista ääniteoksiin selvittävästä sanastosta. Sanasto itsessään on varsin asiantunteva, termien kuvaukset Kilpeläinen (SS) on koonnut käyttäen apunaan esimerkiksi Suomen Kuvataideakatemia ja suomalaisen taidekasvatuksen edelläkävijän, Marjatta Levannon, nykytaidetta käsitteleviä julkaisuja. (SS 24.8.2002)

Hannele Tikkinen, Savon Sanomien kulttuuritoimituksen toimittaja, käsittelee ANTI -festivaalia Kilpeläisen (SS) ja Raatikaisen (VS) tapaan festivaalin nimen *monimerkityksellisyyden* kautta. Hän kirjoittaa festivaalista ja ylipäätään *live artistia* ajankohtaisena ilmiönä, *muodoltaan ainutlaatuisena* taiteen kentän erityisyytenä. Hän nostaa esiin myös taiteellisten johtajien, Johanna Tuukkasen ja Erkki Soinisen näkemyksiä. Näissä näkökulmissa painottuu ANTI -festivaali *reaktioita ja tunteita tuottavana tapahtumasarjana*. ANTI -festivaali on Tikkinen (SS) mukaan tässä yksittäisessä hetkessä kiinni, ja sen *arkipäivän rikkova vaikutus* on kaiken kaikkiaan positiivinen asia. (SS 23.10.2002)

Risto Löf (SS) ja Hannele Tikkinen (SS) kirjoittavat myös kokemuksiaan teoksesta. Japanilaisen Keiji Hainon *Perkussionsoolo* pääkirjastolla pysäyttää. Kokeellista taidetta tekevä Haino on toimituksen mukaan erityisen tunnustettu underground-taiteilija. Internetin lukuisat Hainolle omistetut sivustot kertovat omaa kieltään taiteilijan suosioista. Hänen tulkinnastaan aistii vahvan *oman äänen*. Hainon teos sijoittuu kirjaston, suomalaisen hiljaisuuden pyhäkköön. Teokselta odotettua vuorovaikutusta ei toimittajien mukaan ollut havaittavissa, mutta yleisö viihtyi ja nautti teoksesta tästä huolimatta. (SS 26.10.2002)

Essi Kausalaisen *Nimetön* oli niin ikään sijoitettu hiljaiseen, jopa pyhään paikkaan. Sankarihautuumaalla Kausalainen kantoi ihmisiä yksitellen, palan matkaa yhdessä tuntemattoman kannettavan kanssa kulkien. Hannele Tikkinen (SS) kuvaa kantamisen tilanteita hautuumaalla *herkkinä*: esimerkiksi juuri kuntoutumishakemuksen jättänyt, nimettömänä pysyttelevä nuori kuopiolaisnainen kokee taiteilijan kanssa jaetun hetken olevan alku omalle terapialleen.

Tikkinen (SS) näkee Kausalaisen hienovaraisen ja kauniin kantamiseleen lahjana kaupungille ja sen asukkaille: hänen mielestään näyttää, kuin taiteilija kantaisi hetken kaikkien kuopiolaisten taakkaa. Jokainen Kausalaisen selkään nostettu ja hetken matkaa eteenpäin autettu ihminen on hauras osa teosta lumisessa sankaripuistossa. (SS 26.10.2002)

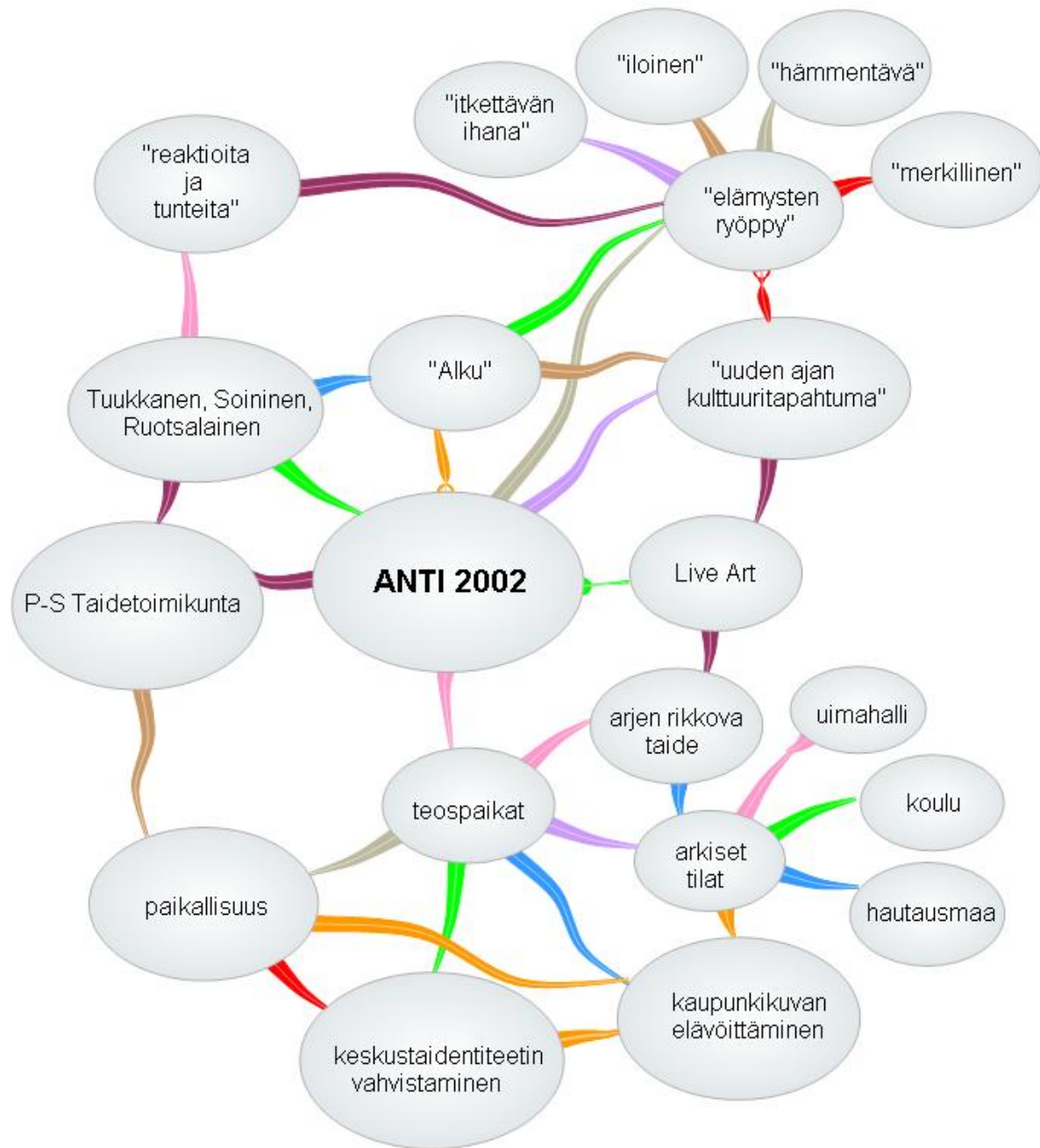
Myös *Riiko Sakkisen tavaratalo* saa huomiota Löföltä (SS) ja Tikkiseltä (SS). Jo Sakkisen taiteilijahistoria poikkeuksellisena hahmona herättää mielenkiinnon. Suomen nykytaiteen kärkinimiin kuuluva Sakkinen on taiteensa vuoksi esimerkiksi joutunut Helsingin Sanomien boikottiin. Myös ANTI -festivaalilla taiteilijan teoksessa oli odotetunlaista heittäytymistä. Festivaalilla Sakkisen teos piti sisällään erikoisen asetelman, jossa teospaikka – tällä kertaa torinaluspysäköinti – muuntuu teokselleen kummallisella tavalla luonnolliseksi tilaksi, taide tulee katsojaa lähelle. Vesa Toukomaan, Tiiu Jaanison ja Andrew Baldwinin *Laulaako Kuopio rakkaudesta?* on niin ikään Kuopion torille, keskeiseen kohtaamispaikkaan, sijoitettu. Nimensä mukaisesti rakkauslauluja nykytaiteen nimissä tarjoava ja pyytävä teos on torilla kauppakojua muistuttavassa katoksessa. Karaokehenkisessä teoksessa on jotain Kuopion torille ominaista: taiteilijoiden kontakti torilla parveileviin ihmisiin on suoraa ja konstailematonta, kuin helppheikkien konsanaan. (SS 26.10.2002)

Hannele Tikkinen (SS) kirjoittaa festivaalin päätöspäivänä (SS 27.10.2002) ANTI -festivaalista *elämysten ryöppynä*. Hän on erityisen vaikuttunut Lone Twin -taiteilijakaksikon performanssista, johon hän ei ollut osannut luoda minkäänlaisia ennako-odotuksia. *Opastetut kävelyt Kuopiossa* -performanssi kulminoituu Tikkinen (SS) mukaan hetkeen torilla. Taiteilija Gregg Whelan paljastaa yläruumiinsa hyytävässä syystuudessa, ja Kallavedestä haettu vesi huuhtoo hänen

ihoaan. Tikkinen (SS) kokee vahvaa samastumista taiteilijan kokemukseen: hän voi omien sanojensa mukaan lähes tuntee jäisen järveden päällään. Hän kuvaavaa hetkeä arjen rikkomiseksi äärimmillään, ympäröivien ihmisten silmistä heijastuva ajatusten kieppuminen, teoksen saamat messiaaniset piirteet, lopulta kaiken katkaiseva laulu. Romanttinen laulu, joka on *itkettävän ihana*.

Festivaali on sekä järjestäjien, yleisön että median mukaan menestys heti ensimmäisenä vuotenaan. Savon Sanomat (29.10.2002) uutisoi yleisön löytäneen tapahtuman hyvin. Eniten kiinnostuneita kerääntyi seuraamaan ulkomaisten taiteilijoiden teoksia. Toimittaja Risto Löfin (SS) mukaan myös taiteilijat kehuivat festivaalin järjestelyjä. Tuottaja Jere Ruotsalainen mainitsee myös ensimmäisen festivaalin järjestelyineen rakentuneen paljolti vapaaehtoistyön varaan. Hän suuntaa haastattelussa katsettaan jo tulevaisuuteen ja seuraavaan ANTI -festivaaliin sekä erityisesti sen rahoitukseen.

Viikkosavo huomioi festivaalin pääkirjoituksessaan (30.10.2002), joka on otsikoitu kuvaavasti *Parasta Antia*. Kirjoituksen linja on positiivinen, ja esittää ANTI -festivaalin esimerkkinä haastavasta mahdollisuudesta, joka on pystytty toteuttamaan riittäväällä tahdonvoimalla. Pääkirjoituksessa painotetaan myös ANTI -festivaalin ainutlaatuisuutta ja sitä, kuinka jo ensimmäisenä vuotenaan festivaali keräsi uteliaita katsojia kauempaakin kuin Kuopiosta. ANTI -festivaali nähdään myös avaramman ajattelun ja *kaupunkikuvan uudelleen hahmottamisen välineenä*. Festivaalin taidekokemuksia kirjoituksessa kuvaavat adjektiivit (*iloinen, hämmentävä, vavahduttava, merkillinen, kummallinen*) ilmentävät kirjoittajan – ja varmasti samalla monen muunkin tahon – ajatuksia ensimmäisestä ANTI -festivaalista.

Kuvio 1. ANTI -festivaali 2002

Teokset 2002

	Sijainti
1. Hans-Christian Berg, Mika Ihanus (FIN): <i>Ruska</i>	Hovioikeus
2. Marisa Carnesky (UK): <i>The Girl from Nowhere</i>	Snellmanin koulu
3. Gillian Dyson (UK): <i>Fathom</i>	uimahalli
4. Peter J. Evans (UK): <i>Aberrated Torsion</i>	KYS
5. Jari Haanperä (FIN): <i>Me!</i>	Haapaniemenkatu
6. Keiji Haino (JPN): <i>Perkussio -soolo</i>	kirjasto
7. Christopher Hewitt (UK): <i>Nimetön – Installaatio</i>	rautatieasema
8. Essi Kausalainen (FIN): <i>Nimetön</i>	hautausmaa
9. Leena Kela, Suvi Parrilla (FIN): <i>Professional Teenagers – valokuvia</i>	tori
10. Jaana Klevering (FIN): <i>KANNATTELE!</i>	Alavan kirkko
11. Carl Knif, konsepti: Erkki Soininen (FIN): <i>Vesijohto</i>	rakennustyömaa
12. Kristiina & Riikka Korpela (FIN): <i>Soivat kapistukset</i>	rautatieasema
13. Lone Twin: Gregg Whelan, Gary Winters (UK): <i>Opastetut kävelyt Kuopiossa</i>	vaihtuvat paikat
14. Kaarina Ormio (FIN): <i>Prinsessa Algieba</i>	vaihtuvat paikat
15. Seppo Renvall (FIN): <i>Film 1999</i>	uimahalli
16. Jukka Ristolainen (FIN): <i>61 30'7'5"N – 27 38'17,7"E</i>	Haapaniemenkatu
17. Riiko Sakkinen (FIN): <i>Riiko Sakkisen tavaratalo</i>	tori
18. Vesa Toukoma, Tiu Jaanisoo, Andrew Baldwin (FIN): <i>Laulaako Kuopio rakkaudesta?</i>	tori
19. VSAP CO: Reilika Landen, Peter Nash, Viljami Ovaskainen, Ville Vauras (FIN): <i>Teddypainting vol.3</i>	tori
20. Pia Wikholm (FIN): <i>Part I</i>	kirjasto

Seminaari: aiheena *kaupunkisuunnittelu, visuaalinen ympäristö suunnittelussa*

5.2 ANTI-FESTIVAALI 2003: Reaktioita

Vuonna 2003 festivaalin ajankohtaa aikaistettiin noin kuukaudella, ja sittemmin syyskuu vakiintuikin festivaalin tapahtuma-ajankohdaksi. Kuopion kulttuurisyksyn tarjonta oli tuonakin vuonna laadukas. Myös teatteria ja musiikkia yhdistävä Kallava ja elokuvafestivaali Vilimit toivat kaupunkiin arvostettuja taiteilijoita. ANTI -festivaalin päävieraina nähtiin japanilainen butotaiteilija Saga Kobayashi sekä englantilaiset live-art taiteilijat Eve Dent ja Kira O'Reilly. ANTI -festivaalin *Esittävä taide ajan hermolla* -seminaarissa luennoi esimerkiksi australialais-brittiläinen tutkija, taidefestivaaleja johtanut Daniel Brine. Sunnuntaina festivaalin ohjelmassa oli myös *live art* -aiheisia dokumentteja sekä ANTI 2003 -festivaalikooste elokuvateatteri Kuvakukossa. Myös festivaaliklubit olivat suosittu osa ohjelmaa.

Festivaalista kirjoitettiin jo keväällä sekä Viikkosavossa (9.4.2003) että Savon Sanomissa (15.5.2003). Pääasiassa kirjoituksissa tiedotettiin tapahtuman muuttuneesta ajankohdasta sekä julkistettiin syksyn tapahtuman päävieraat. Syyskuun lähestyessä festivaalin ohjelma kerrottiin kokonaisuudessaan. Elokuussa Viikkosavon uusi päätoimittaja Santtu Parkkonen kirjoittaa festivaalin ohjelmasta *ANTI pakottaa ajattelemaan* -otsikon alla (VS 20.8.2003). Parkkosta (VS) kiehoo festivaalissa erityisesti sen *yllätyksellisyys*: hän mieltää ihmettelyn tärkeäksi osaksi ANTI -festivaalia. Kirjoituksessa haastatellun tuottaja Jere Ruotsalaisen näkemykset kohtaavat Parkkosen (VS) kanssa. Ruotsalainen näkee Kuopion tapahtumapaikkana olevan Helsinkiä sopivampi ANTI -festivaalille. Perusteluna tälle hän toteaa, että Helsingissä on harvalla aikaa jäädä ihmettelemään kadun tapahtumia. Ruotsalaisen mukaan edellisvuoden festivaali osoitti, että savolaiset sen sijaan olivat aidosti kiinnostuneita teoksista ja jäivät niitä uteliaina seuraamaan.

Toimittaja Hannele Tikkinen nostaa myös esiin ANTI -festivaalin ja Kuopion välisen suhteen *Verta, hikeä ja alastonta hellyyttä* -kirjoituksessaan (SS 12.9.2003). Myös hän arvioi Kuopion olevan juuri oikeanlainen kaupunki *live art* -tapahtumalle, syrjäisestä sijainnistaan ja koostaan huolimatta – tai ehkä juuri siksi. Otsikkoon Tikkinen (SS) tiivistää haastattelemiensa festivaalin taiteilijoi-

den näkemyksiä omista työskentelytavoistaan sekä teoksistaan. Hän haastattelee *Empfangshalle* -teoksesta vastaavaa taiteilija Corbinian Böhmiä sekä kehollisuutta festivaalin teoksissaan toteuttavia Eve Dentia ja Kira O'Reillyä. Myös suomalaiset Pentti Otto Koskinen ja Mikko Maasalo kuvailevat teostensa keskeiset sisällöt. Festivaalin hengen ja *live art* -teosten kohtaamista Tikkinen (SS) luonnehtii mielestäni osuvasti: *"Mikä tahansa reaktio on oikea reaktio."*

Viikkosavon Santtu Parkkonen laati festivaalista Helena Bryantin *Sauce* -teokseen perustuvan, omakohtaisiin kokemuksiinsa painottuvan tekstin (17.9.2003). Parkkonen (VS) kävi seuraamassa Bryantin vuorovaikutteista teosta ravintola Rosessa. Kirjoitus on raportinomaisen lyhyt tutkielma ANTI -festivaalin maailmaan ja siihen, mitä Parkkonen (VS) itse Bryantin teoksessa näkee ja kokee. Parkkonen (VS) kirjoittaa teoksen *hämmentävän, punastuttavan* ja ennen kaikkea *naurattavan*. Teoksen koomisuuden ja yleisön jatkuvan naurun hän nostaa erityisesti esiin. Parkkonen (VS) mielestä useampiakin ANTI -festivaalin teoksia yhdisti juuri huumori. Esimerkkinä hän mainitsee Vera Nevanlinnan Duracell-pupuilla leikittelevän *Oodi Ligetille* -teoksen Verotoimistosta. Haastateltujen ohikulkijoiden kommentit kertovat myös neuvolan ja linja-autoaseman taideteosten olleen humoristisia.

Parkkonen (VS) lähestyy kirjoituksessaan festivaalia myös toisesta näkökulmasta: hän pohtii festivaalin roolia rinnastaen sen perinteisempään taide-elämykseen. Läpi kirjoituksen kuultaa ihmettelevä ja positiivisella tavalla kyseenalaistava ajattelu. Hän esimerkiksi käyttää *"Taidetta?"* -kysymystä kirjoituksessa useampaankin kertaan, muttei pyri vastaamaan kysymykseen. Kirjoitus esittää siis festivaalin paitsi hauskana, myös taiteen rajoja koettelevana tapahtumana.

Savon Sanomissa ANTI -festivaalista kirjoittaa edellisen vuoden tapaan kulttuuritoimituksen Hannele Tikkinen. Hän painottaa ANTI -festivaalin *vakiinnuttaneen paikkansa ja hahmottaneen muotonsa*. Tikkinen (SS) näkee Opetusministeriön muodostaneen mielipiteensä ANTI -festivaalista ja sijoittaneen sen parhaaseen mahdolliseen kastiin, esimerkiksi Savonlinnan oopperajuhlien ja Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin rinnalle. ANTI -festivaali on siis jo toisena elinvuotenaan arvostettu taidetapahtuma, vaikka sen saama Opetusministeriön tuki onkin mää-

rällisesti vielä tuolloin esimerkiksi Savonlinnan oopperajuhliin verrattuna vähäinen. (SS 11.9.2003)

Tikkanen (SS) kirjoittaa myös Sosiaalitoimistoon Heli Hietalan kirjaimellisesti viittämistä verkosta. *Verkko* -teos on käsinkosketeltava osa sosiaalitoimiston odotustilaa: kierreportaikkaa kiertää punottu, massiivinen verkko. Tikkisen (SS) mukaan teos rytmittää ja keventää virastomaista tilaa, jonka voisi ajatella olevan taiteelle vieras ja tunnelmaltaan vaikeasti tavoitettavissa oleva. Hän mieltää verkon *viehkeäksi*. Taiteilija Hietala kokee paikan teokselleen erinomaisena, vaikka monelta asiakkaalta jääkin Hietalan mukaan teos huomaamatta: tietoisuus omasta elämäntilanteesta vie monelta odottajalta ymmärrettävästi kaiken huomion. Erään sosiaalitoimistossa asioivan odottavan kommentti: ”*Tuohan vähän hidastaa pudotusta.*” verkosta kiteyttää sosiaalitoimiston arjen. Turvaverkolle on tarvetta. (SS 11.9.2003)

Tikkanen (SS) yhdistää festivaalin vahvasti paikallisuuteen. Hän pohtii puolittain leikkillisesti ulkomaisten vieraiden ihailevia näkemyksiä *live artin* tilasta Kuopiossa, mutta tekstissä on leikkisän sävyn alla kunnioitusta paikallista omalaatuisuutta kohtaan. Saksalaisen Empfangshallen ja savolaisen kuoron yhteisteos, tervetuloitovotuksia ja muita lauluja linja-autoaseman henkeen laulava performanssi nähtiin erinomaisena osoituksena paikallisen ja kansainvälisen taiteen kohtaamisesta. *Lauhdutin* -teoksen festivaalilla toteuttanut taiteilija Mikko Maa-salo oli esimerkiksi erittäin vaikuttunut yhteistyön synnyttämästä tuotoksesta. (SS 13.9.2003)

Toisenlaisen taide-elämyksen Tikkiselle (SS) antaa Eve Dentin vanhainkoti Sunnen kodissa toteuttama *Anchor Series: Last One Home*. Muutama ihminen kerrallaan pääsee seuraamaan Dentin teosta, jossa taiteilija piiloutuu vanhainkotiin. Teoksessa risteilevät Tikkisen mukaan tuntemukset ahdistuksesta loppuosan riemukkuuteen. Kokonaisvaltainen *hijaisuus* ja pysähtynyt tunnelma ovat Tikkisen (SS) mukaan sielukkuudessaan järjen kokijalta vieviä tehokeinoja. Autio, kumiseva talo, pienellä sykkyrällä kyhjöttävä hentoinen Dent, pieni tilanne, jossa puhe tuntuu Tikkisen (SS) mukaan luvattomalta, kulminoituu *liikutukseen*. Talosta poistumisen jälkeistä tilaa Tikkinen (SS) kuvaa riemukkaaksi: tunne-

skaala on teoksen aikana hiipinyt päästä päähän. Ehkä Dentin teoksen kohdalla voitaisiin puhua jopa katarttisesta kokemuksesta: niin intensiivisiä ja puhdistautumiseen, uudelleen syntymiseen viittaavia ilmaisuja toimittaja käyttää kuvatesaan teosta. (SS 13.9.2003)

Odotetusti vakavia teemoja käsittelevä Pentti Otto Koskisen *Pesetkö sinä...* -teos on Tikkinen (SS) mukaan juurikin niin ravisteleva ja pysäyttävä, kuin hän ennakoi. Paljasjalkainen, hauras taiteilija Koskinen kävelee tielle ja asettautuu makaamaan jalkakäytävälle liikkumattomaksi. Ohikulkijoista osa kulkee ohitse, osa pysähtyy, joku hieroo Koskisen kylmenneitä jalkoja, joku soittaa poliisin. Koskinen makaa jalkakäytävällä reagoimatta yleisöön sekä tietämättään yleisöksi joutuneisiin ihmettelijöihin, olemus on surullinen ja haavoittunut. Tikkinen (SS) mukaan performanssi on *rankka*, ja teoksella on myös erikoisen raadollinen päätös poliisien noutaessa Koskisen kadulta. Yleisö antaa aplodit, Tikkinen (SS) kirjoittaa, ja lisää mielestäni tyhjentävästi: *"Nykytaide ravistelee. M.O.T."* (SS 13.9.2003)

Tikkinen (SS) ottaa kantaa myös nykytaiteen kohtaamiseen. Kohtaamista hän käsittelee Anton Nikkilän ääniprojektin kautta. Huoltoaseman pihan *Sähkömekaaninen ääniprojekti* pysäyttää kulkijoita, mutta kaikki ihmetelijät eivät Tikkinen (SS) mielestä malta keskittyä kuuntelemaan ja kokemaan teosta sen vaatimalla tavalla. Hän pohtii, kuinka *live artia* ja taidetta ylipäätään tulisi kokea ja aistia – millä muotoa seuraaminen on opeteltavissa, onko sitä ylipäätään mahdollista tai tarpeellista opetella, tuleeko aistiminen luonnostaan. Hän kirjoittaa taiteesta arkitilan terävöittäjänä, aistit sumussa kulkevien ihmisten herättäjänä. (SS 13.9.2003)

Festivaalin viimeisenä päivänä Tikkinen (SS) kiittää festivaalin ohjelmaa ja organisaation toimintaa. Hän näkee festivaalin hienona kokonaisuutena, jonka kruunaa japanilaisen Saga Kobayashin *Aura* Kauppakeskus Aapelissa. Tikkinen (SS) mielestä teos on täydellinen: intensiivisyys, rytmin ja sävellajien vaihdokset tuovat teokseen keskenään erilaisia sävyjä, tunteiden koko kirjo on koettavissa. Kimmo Pohjosen festivaaliklubin keikka saa myös Savon Sanomien toiselta toimittajalta, Eeva Lankolaiselta, vuolaat kiitokset. Festivaali puhuttelee,

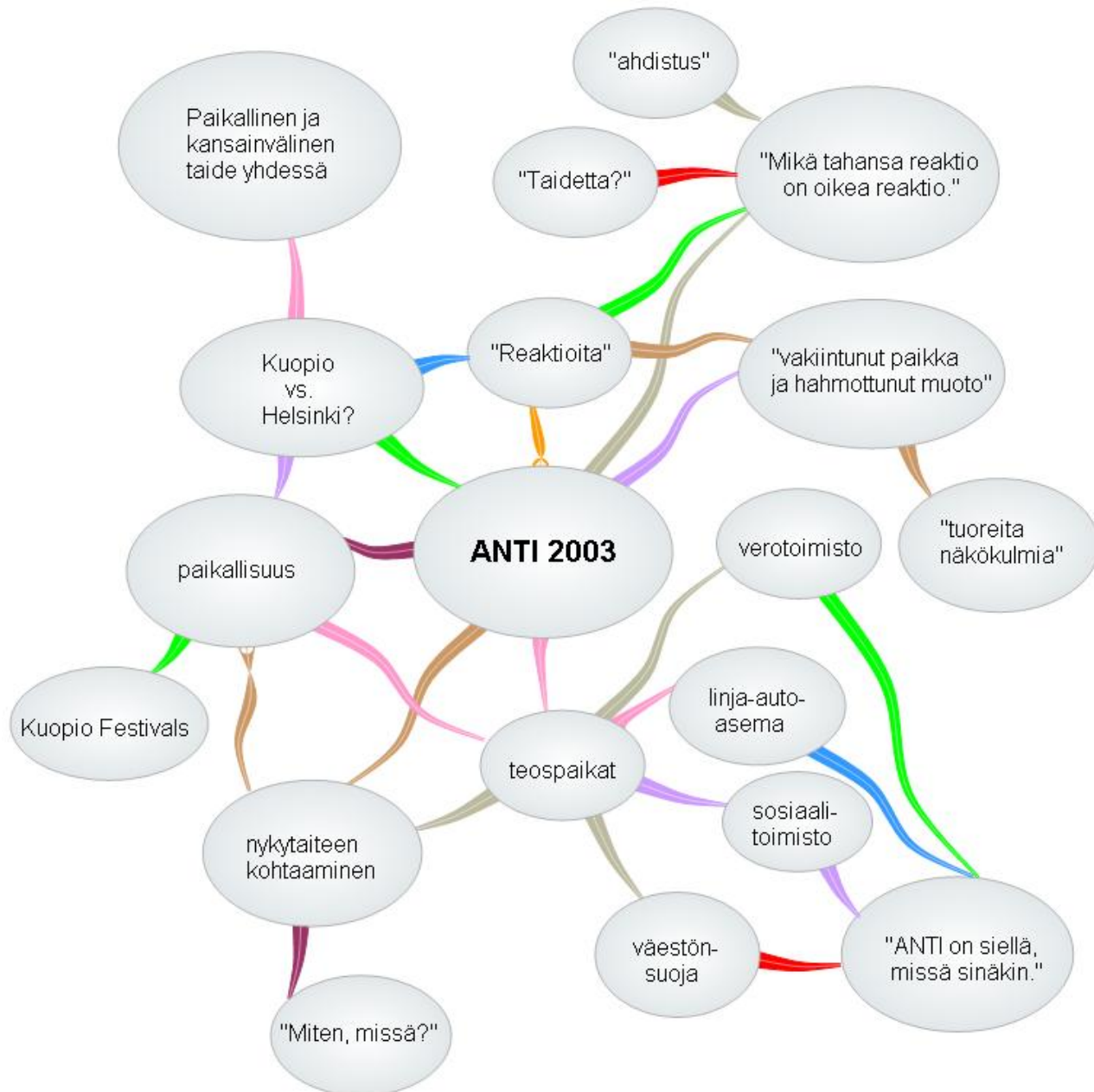
eikä jätä kylmäksi, tulee ihmistä lähelle. Hannele Tikkinen (SS) ”*ANTI on siellä, missä sinäkin*” -kommentti on festivaalin henkeä kuvaava. (SS 14.9.2003)

Santtu Parkkonen kirjoittaa ANTI -festivaalista myös *Kulttuuri ampuu kovilla* -kolumnissaan (VS 17.19.2003). Parkkonen ottaa kantaa Kuopion kulttuurisyksyn tiiviiseen aikatauluun: hän näkee samalle kuulle kootut kulttuuritapahtumat periaatteessa hyvänä ajatuksena, mutta pohtii syksyn kulttuuriannosten kääntyvän mahdollisesti ylitarjonnan puolelle. Festivaalit, teatterien ensi-illat ja jatkuva live-musiikin tarjonta ovat Parkkosen (VS) mukaan suhteutettuna aikaan ja kaupungin asukaslukuun ylenpalttiset. Hän pohtii Kuopion syksyn kulttuurielämää nimenomaan paikallisesta näkökulmasta ja nostaa esiin muutamia omasta mielestään onnistuneimpia tapahtumia. ANTI -festivaali on yksi näistä. Parkkonen (VS) muistuttaa sekä yleisön, lehdistön että taiteilijoiden kiitelleen ANTI -festivaalia tänäkin vuonna.

Savon Sanomissa ANTI -festivaali esiintyy muutamaa päivää festivaalin päätymisen jälkeen edelleen myönteisessä valossa. Hannele Tikkinen (SS) kirjoittaa tapahtumasta jälleen hyvinkin positiiviseen sävyyn, *tuoreiden näkökulmien esiintuojana*. Hän luonnehtii ANTI -festivaalia kaiken kaikkiaan menestykseksi. Myös festivaalin järjestäjät näkivät vuoden 2003 ANTI -festivaalin onnistuneena. Tikkinen haastattelee taiteellisena johtajana toimivaa Johanna Tuukkasta, joka kertoo festivaalin suosion ylittäneen kaikki odotukset. Tuukkanen mainitsee myös taiteilijoiden olleen erittäin tyytyväisiä festivaaliin. (SS 24.9.2003)

Joulukuussa (VS 17.12.2003) Santtu Parkkonen kirjoittaa ANTI -festivaalista osana seuraavan syksyn uutta kulttuuritapahtumien jatkumoa, Kuopio Festivalia. Kuopio Festivals on yhteismarkkinointiin perustuva useamman toimijan raami, jalostettu versio Kuopion kulttuurisyksy -yhteistyöstä. ANTI -festivaalin lisäksi Kuopio Festivals markkinoi esimerkiksi teatteriin ja musiikkiin keskittyvää Kallavaa, Elonkorjuujuhlia sekä Vilimit -elokuvatapahtumaa. Yhteistyö oli järjestelmällisemmin organisoitua kuin Kuopion kulttuurisyksy -toiminnan aikaan. Kuopio Festivaliin oli esimerkiksi palkattu työntekijä, mutta Kuopion kulttuurisyksy ei toimintansa aikana ollut kenenkään päätoimisena vastuualueena. Parkkosen (VS) haastattelussa ANTI -festivaalin tuottaja Jere Ruotsalainen pai-

notti yhteistyön merkitystä, kulttuuritoimijoiden ohella yhteistyötä yritysten kanssa suunniteltiin lisättävän. Tämä mahdollistaisi Ruotsalaisen mukaan tapahtumien sisältöjen kehittämisen sekä monipuolistamisen. Edelleen ajankohtainen kysymys kulttuurin ja yritysmaailman yhteistyöstä, sen luomista mahdollisuuksista sekä molemminpuolisesta hyödystä näkyi keskusteluissa Kuopiossakin kaksituhattaluvun alussa.

Kuvio 2. ANTI-festivaali 2003

Teokset 2003

Teokset 2003	Sijainti
1. Helena Bryant (UK): <i>Sauce</i>	ravintola Rose
2. Eve Dent (UK): <i>Anchor series: Last One Home</i>	vanhainkoti
3. Jon Fawcett (UK): <i>Bus stand</i>	linja-autoasema
4. Heli Hietala (FIN): <i>Verkko</i>	sosiaalitoimisto
5. Tellervo Kalleinen (FIN): <i>In the middle of a movie</i>	koti
6. Saga Kobayashi (JPN): <i>Aura/Shiroi hanaira/Aura/ a white petal</i>	kauppakeskus
7. Elaine Kordys (UK): <i>How excellent your name is in the world</i>	kauppakeskus
8. Pentti Otto Koskinen (FIN): <i>Pesetkö sinä...</i>	postin piha
9. Mikko Maasalo (FIN): <i>Lauhdutin</i>	Raninin mylly
10. Vera Nevanlinna & Marjo Laakkonen (FIN): <i>Oodi Ligetille</i>	Verotoimisto
11. Anton Nikkilä (FIN): <i>Sähkömekaaninen ääniprojekti</i>	huoltoasema
12. Kira O' Reilly (UK): <i>Untitled bomb shelter action for Kuopio</i>	väestönsuoja
13. Paula Tuovinen (FIN): <i>In Freundschaft</i>	neuvola
14. Kalle ja Pauliina Turakka-Purhonen (FIN): <i>Tulitus</i>	neuvola
15. Juha Valkeapää (FIN): <i>Värjätäänkö myös</i>	kampaamo
16. Lorena Wolffer (MEX): <i>While we were sleeping (the Juárez Case)</i>	väestönsuoja

Seminaari: aiheena *Esittävä taide ajan hermolla*

5.3 ANTI -festivaali 2004: Yhteisöllisyyden ANTI

Vuonna 2004 ANTI -festivaali kokosi jälleen arvostettuja nykytaiteilijoita Kuopioon. Kuopio Festivals -nimikkeen alla toteutui kulttuuripainotteinen syyskuu. Markkinointikokonaisuus rakentui ”*Varo ettet koe liikaa!*” -lausahduksen alle. ANTI -festivaalin teospaikkoihin sai jälleen sovittua kokonaisen ihmiselämän kirjon: nykytaidetta oli esillä päiväkodista yliopistoelämän kautta hautaustoimistoon saakka.

ANTI -festivaalista uutisoitiin heti tammikuussa (SS 17.1.2004) sen taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Käytännössä festivaalin tulevaisuus ja vuoden 2005 ANTI -festivaalin toteutuminen olivat kiinni rahoituksesta, jonka myöntämisestä ei vielä tuolloin ollut varmuutta. Savon Sanomien kulttuuritoimituksen Mirja Tossavainen haastatteli Johanna Tuukkasta, joka totesi festivaalin tulevaisuuden olevan vaakalaudalla. Tossavainen (SS) viittaa kirjoituksessaan myös rahoittajien näkemyksiin festivaalin sijainnista: useampikin taho on kuuluttanut festivaalin kuuluvan Kuopion sijasta Helsinkiin. Läänintaiteilijapestinsä tuolloin päättänyt Tuukkasta Tossavainen (SS) luonnehtii värikkääksi persoonaksi, jolla riittää osaamista moneen. Tekstistä kuultaa läpi luottamus Tuukkasen taiteellista johtajuutta kohtaan. Huolimatta festivaalin epävarmasta taloustilanteesta Tossavainen (SS) näkee Tuukkasen monipuolisessa taide- ja kulttuurialan osaamisessa voimavaroja myös ANTI -festivaalin jatkumisen turvaamiseksi.

Vuoden 2004 festivaaliohjelman sisältöä kiiteltiin niin Viikkosavossa kuin Savon Sanomissakin. Esimerkiksi Viikkosavon Anu Pöntinen luonnehtii tulevaa ANTI -festivaalia sisällöltään *huikeaksi*, teospaikkojen valintoja *persoonallisiksi* sekä tapahtuman konseptia *ainutlaatuisiksi*. Hän mainitsee festivaalin saaneen positiivista mainetta myös ulkomailla. (VS 2.6.2004, VS 15.9.2004) Samaan kiinnittää huomiota myös Kuopion matkailupalveluiden markkinointipäällikkö Kaija Lipponen Raili Räisäsen (VS) haastattelussa. Kuopion matkailua käsittelevä kirjoitus esittää ANTI -festivaalin positiivisessa valossa: Lipponen mainitsee festivaalin levittävän upeasti Kuopio-tietoutta maailmalla. (VS 8.9.2004)

Savon Sanomien kulttuurisivut (11.8.2004) käsittelevät ANTI -festivaalin tarjontaa Leena Tolosen toimittamassa kirjoituksessa, jossa käsitellään samalla mui-

takin Kuopio Festivalsin tapahtumia. Kuopio Festivalsin tuottajan vastuuseen siirtyneen Jere Ruotsalaisen mukaan viiden festivaalin formaatti on väljä, mutta riittävän yhtenäinen toimiakseen onnistuneesti.

Festivaalin kynnyksellä ANTI -festivaalista ja sen taiteilijoista kirjoitettiin sekä Savon Sanomissa (15.9.2004) että Viikkosavossa (15.9.2004). Savon Sanomien toimittaja Hannele Tikkinen kirjoitti festivaalista ajattelua edistävänä ja ihmisiä liikkeelle laittavana tapahtumana ja esitteli tekstissään tulevan festivaalin tarjontaa. Myös Tikkinen (SS) näkee festivaalin saavuttaneen mukavasti mainetta sekä ennen kaikkea vakiinnuttaneen asemansa. Hän ottaa kantaa myös Kemin Snow Show'n järjestelyiden epäonnistumiseen verraten niitä Kuopion ANTI -festivaalin kiitelyihin järjestelytoimiin. Kemissä järjestetty uusi nykytaidetaapahtuma kaatui suurehkosta budjetista huolimatta kehnoihin järjestelyihinsä. Tikkinen (SS) kommentoi Kemin festivaalin epäonnistumista niimeämällä kompastuskiveksi suuruudenhulluuden. Samalla hän alleviivaa ANTI -festivaalin onnistumista, luovaa, mutta realistista tapahtuman kehittämistä. Hänen mielipiteisiinsä haastattelussa yhtyvät ANTI -festivaalin taiteelliset johtajat Johanna Tuukkanen ja Erkki Soininen sekä festivaalisyksen tuotantopuolesta vastaava Jere Ruotsalainen. Soininen ihmettelee Kemin nykytaidetaapahtuman ontoutta: tapahtuma tehtiin Soinisen mielestä ilman ajatusta ja ilman sydäntä.

Vuoden 2004 kaupunkilehdeksi valittu Viikkosavo esitteli tulevan festivaalin taiteilijoita (15.9.2004). Kanadasta kotoisin oleva taiteilija Will Kwan kertoi Viikkosavon Anu Pöntiselle performanssinsa teemoista ja taustoista. Kwanin käymät keskustelut sekä itsetehdyt havainnot Suomesta ovat muovanneet taiteilijan ”performatiivista luento Suomesta suomalaisille” Kuopion mittakaavaan. Kwanin *Purettu Kuopiossa* -teos on tiivistettynä jotakuinkin seuraavanlainen: Kwan piirtää liiduilla asfalttiin viikon aikana syntyneitä havaintojaan ja niistä johdettuja päätelmiään. Aiemmin Kwan on toteuttanut vastaavanlaisen performanssin New Yorkissa, hyvin erilaisessa katukulttuurissa. Vertailu (Suomen ja Kwanin kotimaan Kanadan, Kuopion ja New Yorkin välillä) sekä merkityssuhteiden luominen (Kwanin työn sisältöön ja sanomaan viittaaminen, yliopiston rinnastaminen tiedon tyyssijaksi) elävöittävät kirjoitusta. Pöntinen (VS) poimii tekstiinsä Kwanin

haastattelun lisäksi kuvauksia taiteilijan aloittamasta teoksesta sekä ohikulkijoiden ihastuneista ja ihmettelevistä katseista.

Festivaalin aikaan Viikkosavon toimittajat Pöntinen ja Räisänen tekevät ANTI -festivaalista festivaalikokemuksiinsa perustuvan reportaasin (VS 22.9.2004). Toimittajat tutustuvat Antti Laitisen *Hikityöhön*, Helmut Lemken Kallaveden ”va-paorkesteriin”, aiemmassa Viikkosavossa esiteltyyn Will Kwanin ulkoilmaluontoon sekä ultr:n (englantilaiskaksikko Ben Ponton ja Fiona Wright) *This is called the speed of our lives* -teokseen Kuntostudiolla. Myös japanilaisen Koji Takamiyan mielikuvituksellinen puutarha Minnan päiväkodissa sekä Denise Zieglerin vesisateessa pyöräalustoilla varustetut, kisailevat rönnyliljat herättävät toimittajien mielenkiinnon.

Reportaasi on kauttaaltaan sävyltään positiivinen. ANTI -festivaali esitetään siinä monipuolisena ja kiehtovana katselmuksena nykyaikaiseen. Jo otsikointi *Niin vähän aikaa, niin paljon koettavaa* viestii toimittajien ihastuksesta. Yleisön reaktiot sekä toimittajien omakohtaiset tuntemukset ovat keskeisessä roolissa taideteosten esittelyn ja kuvaamisen ohella. Esimerkiksi Helmut Lemken Ukko-laivalla toteutettua teosta Pöntinen (VS) ja Räisänen (VS) kuvaavat äänimaisemaltaan *huumaavaksi*, ja katsojia *vaikuttuneiksi*. Kuntostudiolla sydämen sykkeiden kanssa taiteileva ultr taas jää toimittajien mieliin hyvän mielen tuovana kokemuksena.

Paikallisuuden ja kansainvälisyyden taiteen nimissä limitti yhteen rönnyliljojen kisa Maljalahdenkadulla. Denise Zieglerin teoksessa esimerkiksi Kuopion kulttuurisihteerinä tuolloin toiminut Petri Kervola sekä jalkapallomaailmasta tuttu Atik Ismail tiimeineen pääsevät kilvoittelemaan rönnylilja-ajokeilla. Pöntinen (VS) ja Räisänen (VS) kuvaavat kisatapahtumaa lämpimin sanakääntein: hurraamista ja hymyilyä ei toimittajien mukaan juuri haitannut vesisadekaan.

Myös Savon Sanomissa festivaalista kirjoitettiin innostuneeseen sävyyn. Toimittaja Eeva Lankolainen huomioi Prismalla tapahtuneen vaihtoehdoisen ostosrallin hauskaasti kaoottisena taidehetkenä. Taiteilijakaksikko Jennifer Nelsonin ja Glen Redpathin suunnittelema kisailu sai myös yleisön tempautumaan tilanteeseen mukaan järjestäjien ja kisaajien heittäytyessä kärryineen toden teolla ki-

saamiseen perjantain ostosruuhkassa. Lankolainen (SS) kuvaa tuotteita väärissä kaupan hyllyissä arjen surrealismiksi, joka hymyilyttää. Nelsonin ja Redpathin *Kisa* vei järjestystä rikkovat epäkohdat uudelle tasolle ja sai Lankolaisen (SS) mukaan tavarat elämään omaa elämäänsä. (SS 18.9.2004)

Savon Sanomien toimittaja Hannele Tikkinen kirjoittaa festivaalista ja *live artin* kohtaamisesta. (SS 17.9.2004) Hän haastattelee seminaarissa puhunutta yhdysvaltalaisesta Mary Jane Jacobia, joka on tunnettu taidemaailman vaikuttaja, kuraattori ja kirjoittaja. Mary Jane Jacob korostaa taiteen ja elämän tapahtumien välistä suhdetta. Moni esimerkiksi vihastuu performanssitaiteesta Mary Jane Jacobin mukaan juuri siksi, että teos tunnelmaltaan tai tapahtumiltaan muistuttaa jostakin omassa elämässä tapahtuneesta ikävästä asiasta. Se, etteivät ihmiset pysty käsittelemään muutoksia, on myös Mary Jane Jacobin mukaan yleinen syy siihen, ettei moni pidä performanssitaiteesta. Lähestymistavan määrittely ei kuitenkaan ole keskeistä taide-elämyksen äärellä: tärkeimmäksi nousee hänen mielestään kokemus, joka ei katoa koskaan. Hän painottaa myös, että moni nykytaiteen vannoutunut kritisoija saattaakin yhtäkkiä kääntyä taide- muodon ihailijaksi. Tikkiseltä (SS) kirjoitus on mielestäni tarpeellinen pohjustus ja suunnanosoitus tulevien festivaalipäivien tarjontaan. Monenlaisia tunteita herättävään ANTI -festivaaliin törmäävät ihmiset näyttävät vuosi vuoden jälkeen kaipaavan selittävää, asiantuntevaa ja helposti saatavilla olevaa tietoa.

Teoksista Tikkinen (SS) huomioi Viikkosavon toimittajien tapaan Antti Laitisen *Hikityön* sekä kuntosalille sijoitetun *This is called the Speed of our Lives* -teoksen, jonka toteuttajina toimivat Ben Ponton ja Fiona Wright, taiteilijanimenä kaksikolla on ultr. Laitisen työstä Tikkinen (SS) poimii nyky-yhteiskunnan oravanpyörää kritisoivia piirteitä keskeisiksi. Teoksen nimeä ja toteuttamistapaa (jättimäisessä hamsterinpyörässä juokseva ihminen) myöten sekä Laitisen omia kommentteja mukaellen teoksessa onkin kyse juuri näistä. Kuntosalin sydämensykkkeitä hyödyntävä teos herätti Tikkisessä (SS) hyvinkin erilaisia, jopa päinvastaisia tuntemuksia verrattuna Viikkosavon toimittajien kokemuksiin. Tikkinen (SS) koki teoksen henkilökohtaisena, alastomana hetkenä. Hetki jäi hänen mielestään myös liian lyhyeksi, eikä hän kokemuksensa mukaan ehtinyt päästä teokseen täysin mukaan. Hänen sydämensä syke pysyi tiheänä, hän

olisi halunnut tilanteen antavan tilaa ja jäi kaipaamaan pysähtymistä, sykkeen tasaantumista.(SS 18.9.2004)

Tikkinen (SS) kirjoittaa Viikkosavon toimittajien tapaan Zieglerin ryntäävistä rönsyliljoista, ja tavoittaa tekstissään teoksen tapahtumien mukaisen humoristisen sävyn. Hän luonnehtii itseään velvolliseksi tekemään journalistisen ilmianon, kun osa kilpailijoista on lisävarustanut ajokkia nopeuden maksimoimiseksi ja siten voiton varmistamiseksi. Tikkinen (SS) esimerkiksi peräänkuuluttaa ANTI -festivaalin organisaatiota aloittamaan välittömät kurinpidolliset toimet. Haastatellut kisailijat ja katsojat ovat mukana hengessä: doping-skandaalin ironisointi luo paikalla olleista sisäpiirin, ryhmän, joka on ymmärtänyt teoksen Tikkinen (SS) kirjaamista kommentteista päätellen samankaltaisella tavalla. Joukkoon yhtyy myös taiteellinen johtaja Erkki Soininen, joka kärjistää rönsyliljaiskisan doping-tapauksen olevan suorastaan kansallinen häpeä. (SS 19.9.2004)

Muut Savon Sanomissa käsitellyt teokset ovat Annette Arlanderin äänityö *Puut puhuvat* sekä kanadalaisen Karen Spencerin *bread-bed*. Puiden tarinoita kuulokkeiden kautta ihmisten korviin kertoileva *Puut puhuvat* herätti Hannele Tikkinen (SS 18.9.2004) mukaan uteliaisuutta ympäröivissä ihmisissä jopa siinä määrin, että puun tarinoiden kuunteleminen meinasi vaikeutua hälinän vuoksi. Arlanderin teos joutui myös ilkeiden kohteeksi, kun puihin kiinnitettyjä kuulokkeita rikottiin ja varastettiin festivaalin aikana. *Bread-bed* -teos, jonka luonut Karen Spencer ei itse sairastapauksen takia päässyt paikalle, toteutettiin Kuopion seudun omatoimisten työnhakijat ry:n tiloissa. ANTI -festivaalin toimihenkilö Tiina Nissisen johtamana työttömien ryhmä kokosi leivistä vuoteen. Teos nähtiin toimittaja Eeva Lankolaisen kirjoituksessa (SS 18.9.2004) esimerkiksi heijastamana siitä, kuinka ihmisen, ja varsinkin työttömän ihmisen leipä on monessa osassa maailmalla. Joidenkin tekijöidensä mielestä teos on kepeä, toiset näkevät sen teemoiltaan hyvinkin kantaaottavana. Tiina Nissinen luonnehtii taiteilijan jättäneen todennäköisesti tarkoituksella työn sanoman moniselitteiseksi ja tulkinnalliseksi. Lankolaisen (SS) mukaan tunnelma teoksen rakentajaisissa on monivivahteinen. Leikinlasku ja tilanteen erikoislaatuisuus sekoittuvat vakavuuteen.

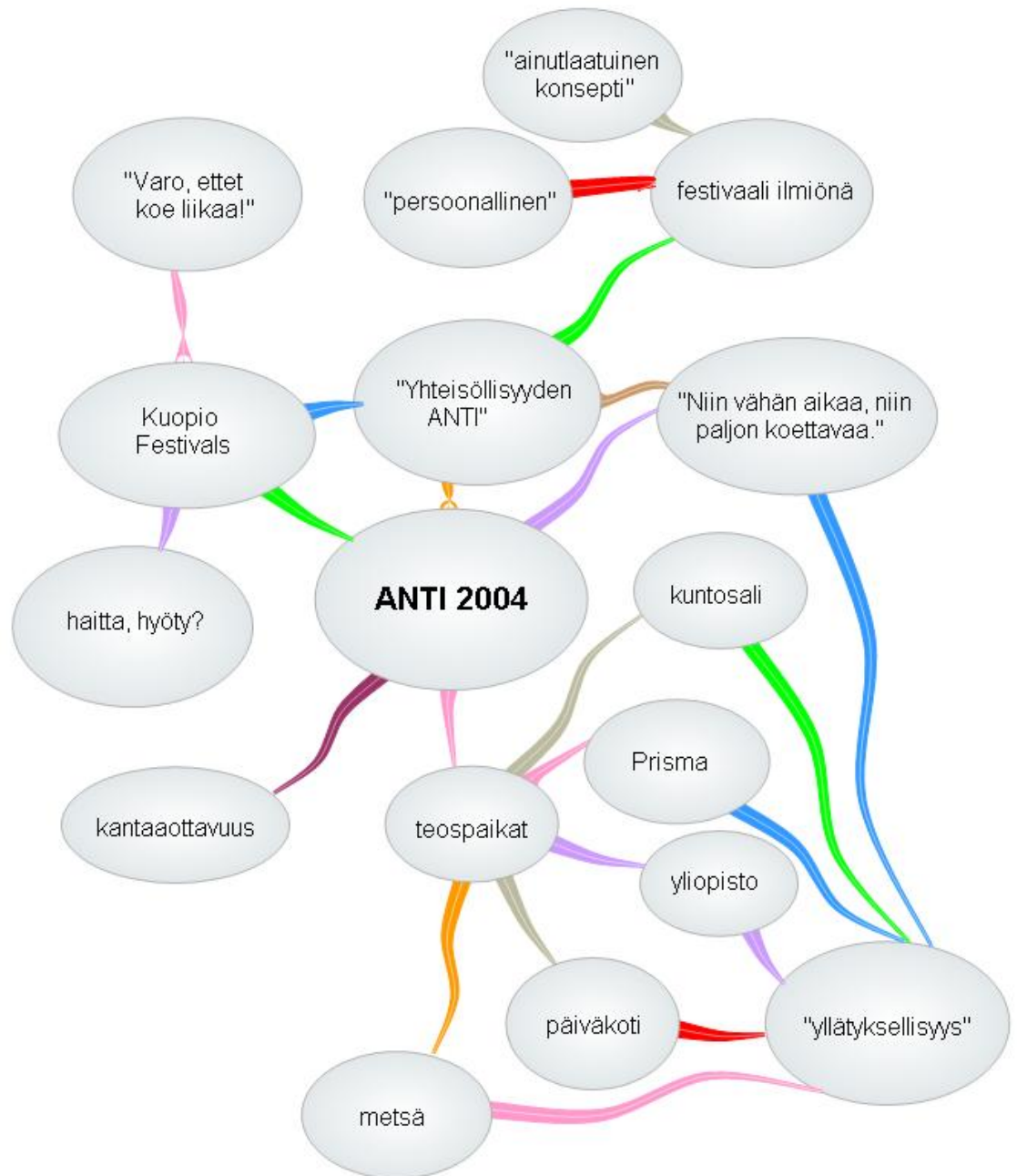

Myöhemmin syksyllä ANTI -festivaalista kirjoitettiin sekä Viikkosavossa että Savon Sanomissa. Anu Pöntinen kirjoitti festivaalista menestyksenä (VS 22.9.2004), Raili Räisänen puolestaan kommentoi Viikkosavon pääkirjoituksessa (VS 29.9.2004) festivaalin taide-elämyksien yllättäneen jälleen kerran. Hän korosti festivaalin vapautunutta henkeä. ANTI -festivaalilla ihmisillä on Räisäsen (VS) mukaan lupa myös nauraa taiteelle. Zieglerin rönsyliljakisailua jo aikaisemmassa Viikkosavossa kehunut Räisänen (VS) nostaa teoksen esiin myös tässä kirjoituksessaan ylistämällä teoksen synnyttämää kevyttä tunnelmaa savolaisella syyskuisella kadulla. Räisänen (VS) pohtii myös festivaalin asemaa Kuopio Festivalsin ohjelman osana, ja näkee ANTI -festivaalin yhdessä elokuvafestivaali Vilimien sekä uuden tulokkaan, kirjallisuustapahtuma KirjaKantin ohella tärkeimpänä kulttuurisyksyn osana. Hän mainitsee myös ANTI -festivaalin yhdessä kokemisen hengen levittäytyneen ainakin KirjaKanttiin.

Savon Sanomien Eeva Lankolaisen haastattelussa (SS 22.9.2004) taiteellinen johtaja Johanna Tuukkanen avaa ANTI -festivaalin ja Kuopio Festivalsin väliin yhteistyöhön myös toisenlaisen näkökulman. Tuukkasen mukaan ANTI -festivaalin ainutlaatuinen konsepti on syksyn tapahtumien aikaan päässyt sekoittumaan muiden kulttuuritapahtumien tekemisiin liiaksi. Tämän hän näkee olevan festivaalin imagolle enemmän haitaksi kuin hyödyksi. Tuukkanen kritisoi festivaalien yhteistä markkinointia. Esimerkiksi pääosin vain suomenkieliset yhteiset internet-sivut ovat hämmentäneet Tuukkasen mukaan ANTI -festivaalista kiinnostuneita kansainvälisiä vieraita. Tuukkanen kommentoi vuoden tapahtuman olleen kuitenkin kokonaisuutena onnistunut: yleisömäärä sekä taiteellinen anti täyttivät festivaaliorganisaation odotukset. Seuraavan syksyn ANTI -festivaali on myös Tuukkasen mukaan jo suunnitteilla.

Keskustelu ANTI -festivaalin suhteesta Kuopio Festivalsiin sai kannanottoja myös yleisöltä. Savon Sanomien yleisönosastolla ANTI -festivaalin rinnastumisesta Kuopio Festivalsiin kommentoi Atik Ismail (SS 25.9.2004). Hänen Johanna Tuukkaselle osoitettu kirjoituksensa on periaatteessa sävyiltään positiivinen, mutta kärjekkäät ilmaisut tuovat siihen kriittisen sävyn. Ismail ei omien sanojensa mukaan ymmärrä, mitä haittaa ANTI -festivaalille on siitä, että se sekoittuu ihmisten mielissä Kuopio Festivalsiin. Hän kritisoi Tuukkasen tapaa

kommentoida asiaa kielteisenä. Kuopion kaupunginteatterissa johtajana työskennellyt, ohjaajanakin tunnettu Heikki Kujanpää kommentoi Savon Sanomissa muutamaa päivää myöhemmin Kuopio Festivalsin markkinointia – samaa asiaa, johon Tuukkanenkin kiinnitti aiemmin huomiota. Kujanpää ruotii kolumnissaan (SS 28.9.2004) markkinoinnin puutteellisuutta ja Kuopio Festivalsia kehittymättömänä tapahtumana, mutta esittää ANTI -festivaalin myönteisessä valossa.

Kuvio 3. ANTI-festivaali 2004

Teokset 2004

	Sijainti
1. Annette Arlander (FIN): <i>Puut puhuvat</i>	Minnan puisto
2. Annabelle Craven-Jones (UK): <i>for the journey between escapist and preventative</i>	Prisma
3. Richard Dedominici (UK): <i>Minnan päiväkoti</i>	
4. Juha Allan Ekholm, Mike Pohjola (FIN): <i>TODELLINEN KAUPUNKI – Live Action Role Play</i>	vaihtuvat paikat
5. Michelle Greenwood (UK): <i>Tunkeilija</i>	hautausoimisto
6. Eeva-Mari Haikala (FIN): <i>Yökoti</i>	Minnan päiväkoti
7. Sami van Ingen (FIN): <i>Vartiokopilla</i>	paikallistelevisio
8. Kuopion Luonnonystävät ry.: <i>Metsä</i>	
9. Will Kwan (CAN): <i>Purettu Kuopiossa</i>	Kuopion yliopisto
10. Antti Laitinen (FIN): <i>Hikityö</i>	Kuopion yliopisto
11. Helmut Lemke (GER)	Matkustajasatama
12. Monali Meher (IND /NL): <i>ANTI (Agressiivinen, Yököttävä, Myrkyllinen, Moraaliton)</i>	Muoti Kolmonen
13. Jennifer Nelson (USA), Glen Redbath (CAN): <i>Kisa</i>	Prisma
14. Karen Spencer (CAN): <i>bread-bed</i>	Kuopion seudun omatoimiset työn- hakijat ry:n tilat
15. Koji Takamiya (JPN): <i>Otama puutarha Kuopio 2004</i>	Minnan päiväkoti
16. ultr; Ben Ponton, Fiona Wright (UK): <i>This is called the speed of our lives</i>	kuntosali
17. Denise Ziegler (SUI /FIN): <i>Rönsyllijät ryntäävät</i>	Maljalahdenkatu

Seminaari: aiheena *Public Art*

5.4 ANTI -festivaali 2005: Ainutlaatuisia kohtaamisia

Vuosi 2005 oli Anti Contemporary Art Festival yhdistys ry:n perustamisvuosi ja festivaalin järjestäminen siirtyi kokonaisuudessaan yhdistykselle. Ensimmäinen *Puhetta ja tekoja* -tilaisuus, kaksipäiväinen kaikille avoin keskustelutapahtuma, järjestettiin samana vuonna. Tilaisuus sai kehuja ja kiitosta esimerkiksi Viikkosavolta. Keskustelutilaisuudessa puhuivat muun muassa samana vuonna festivaalille taiteilijavieraksi saapuva brittiläinen Ange Taggart, joka on tunnettu kulutusvastaisista, kansalaistottelemattomuutta lähentelevistä töistään, performansitaiteilija Essi Kausalainen sekä tanssitaiteilija Jukka Ristolainen. Myös ANTI -festivaalin tekijät (taiteelliset johtajat Johanna Tuukkanen ja Erkki Soininen sekä tuotantopuolesta vastaavat Maija Eränen ja Jere Ruotsalainen) puhuivat tilaisuudessa. Keskeisenä tarkoituksena oli käsitellä festivaalin herättämiä tuntemuksia sekä avata kuulijoille *live art* -käsitettä sekä taidekenttää. Festivaalien aikana syntyneet kokemukset eivät taiteellisen johtajan Johanna Tuukkasen mukaan päässeet purkautumaan hektisen festivaaliviikonlopun aikana. Tilaisuus, jossa kokemusten jakaminen on mahdollista, syntyi siis Tuukkasen mukaan tarpeeseen. Savon Sanomien Hannele Tikkinen haastattelussa Tuukkanen mainitsee myös, että *Puhetta ja tekoja* -tilaisuudesta suunnitellaan jokavuotista. Tikkinen mukaan konseptiltaan ainutlaatuinen ANTI -festivaali herättää niin hurmaantumista, vihastumista kuin ihastumistakin – tunteita laidasta laitaan. Teosten kohtaaminen kaupunkikuvassa saattaa tapahtua yllätyksenä, tai teosta lähestytään tietoisesti: kohtaamiset ovat joka tapauksessa aina yksilöllisiä ja siten ainoita laatuaan. *Puhetta ja tekoja* on foorumi myös näille kokemuksille. (SS 12.4.2005)

ANTI -festivaalin ainutlaatuisuuden huomasi myös kesäkuussa Kuopion kulttuurijohtajaksi valittu Pekka Vähäkangas. Vähäkangas vertaa Savon Sanomien Hannu Reunamäen haastattelussa (21.6.2005) ANTI -festivaalia Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin kaltaiseksi *edelläkävijäksi* ja odottaa kaupunkilaisilta ennakkoluulottomuutta uusia asioita kohtaan. Hän luonnehtii taidetta mahdollisuudeksi elämän rikastuttamiseen ja pitää ANTI -festivaalia erinomaisena esimerkkinä kansainvälisestäikin menestyneestä kuopiolaisuudesta.

Syyskuussa festivaali on jälleen esillä sekä Savon Sanomissa että Viikkosavossa. Savon Sanomien Hannele Tikkinen esittelee vuoden ohjelmiston paitsi elämyksinä, myös eettisiä kysymyksiä pohdiskelevana. Tikkinen (SS) mainitsee esimerkiksi kuopiolaisille merkittävän sattumuksen, Itkonniemen Vaneritehtaan alasajon, yhtenä ajankohtaisena, pohdintaa aiheuttavana ANTI -festivaalin kysymyksenä. (SS 15.9.2005) Vaneritehdas toimi vuonna 2005 myös yhtenä teospaikoista, ja tehtaan kohtalo oli siten osa festivaalin ohjelmistoa. Vuoden 2005 ANTI -festivaalin ohjelmalehtisen esipuheessa taiteelliset johtajat Johanna Tuukkanen ja Erkki Soininen mainitsevat niin ikään Vaneritehtaan sekä lakkauttamisen myötä työttömiksi jääneet ihmiset. Kuopiolaisuus, kaupungin historia, nykyisyys ja muutokset olivat festivaalin johdon mukaan tuonakin vuonna tärkeä osa ANTI -festivaalia.

Hannele Tikkinen (SS) jatkaa ANTI -festivaalin käsittelyä festivaalin ensimmäisenä päivänä Savon Sanomien kulttuurisivuilla (16.9.2005) julkaistussa kirjoituksessa. Festivaalin taiteen rajapinnoilla liikkuva ilme oli Tikkinen (SS) mukaan edellisvuotta hillitympi: *meditatiivisuus* ja *minimalismi* ohittivat näyttävyyden ja räväkkyuden. Hän kaipaa tekoihin ja teoksiin edellisvuosien tapaan fyysisyyttä. Hän epäilee festivaalin jäävän edellisvuoden liikuttavaan ja riemukkaaseen performanssitaitteeseen, näyttävään seikkailuun, verrattuna monelle etäisemmäksi kokemukseksi. Tikkinen (SS) pohtii festivaalin hiljaisempaa luonnetta myös toisesta näkökulmasta: hillitymmän ilmeen myötä hän näkee festivaalin entistä haastavampana lähestyttävänä, ja muistuttaa samassa kappaleessa, ettei taidetapahtuman tulisikaan olla vain kaupunkilaisten huviksi järjestetty sirkus.

Tikkinen mainitsee kirjoituksessa Vaneritehtaan lakkautukseen liittyvän teoksen hienoisena pettymyksenä. IC-98:n (Patrik Söderlund ja Visa Suonpää) Vaneritehtaan irtisanottuja työntekijöitä koskeva projekti jäi Tikkinen (SS) mukaan keskeneräiseksi. Odotukset eivät kyseisen teoksen suhteen täyttyneet – seuraavilta tapahtumapäiviltä Tikkinen (SS) mainitsee odottavansa esimerkiksi englantilaista, *The Monologue Machine* -teoksessaan improvisaatiota hyödyntävää Joshua Sofaeria sekä ilmeikkään Mad for Real -taiteilijaryhmän tuotosta. (SS 16.9.2005)

Seuraavan päivän Savon Sanomissa (17.9.2005) Tikkinen kirjoittaa ANTI -festivaalista muotonsa löytäneenä tapahtumana. Joshua Soaferin levykaupan monologin sekä Pia Lindyn tanssillisia kohtaamisia esittelevän teoksen Tikkinen (SS) mainitsee esimerkkinä festivaalin puhuttelevasta, mutta humoristisesta linjasta. Hän näkee ANTI -festivaalin sarjana kohtaamisia, jotka intensiivisyydessään tulevat vastaanottajan iholle asti. Kohtaamiset, jotka ovat usein intiimejä ja aina ainutlaatuisia, nousevat ANTI -festivaalin luonnehdinnan punaiseksi langaksi.

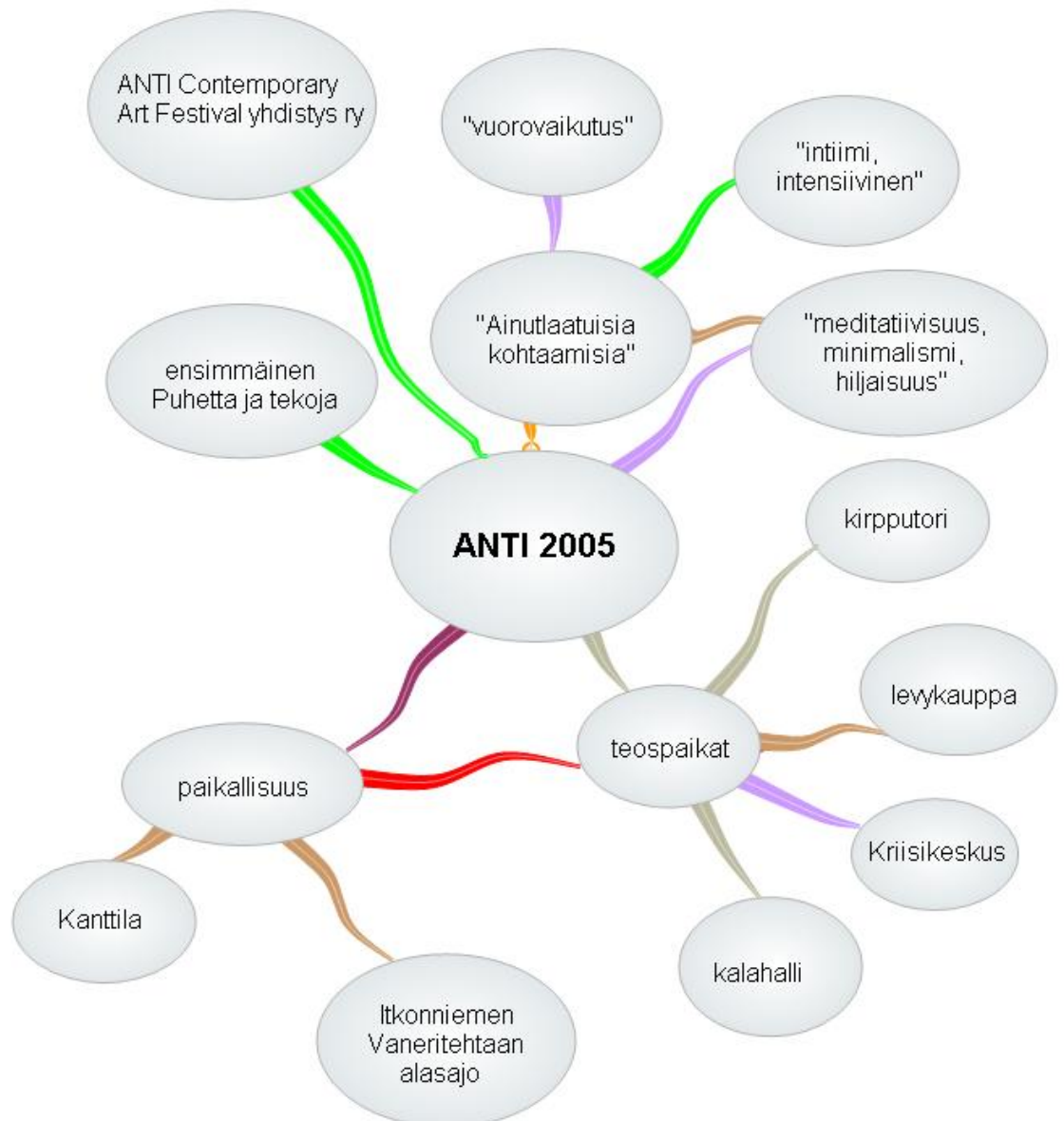
Tikkinen (SS) käsittelee kohtaamisten kautta myös taiteilija Otto Karvosen kalahallissa toteutettua, vuorovaikutuksellista *Muikkuja vakaumuksella* -taideteosta. Asiakaspalvelijan rooliin astunut Karvonen myy teoksen nimen mukaisesti erilaisin vakaumuksin nimettyjä muikkuja. Hindumuikut, juutalaiset ja kristityt muikut päätyvät asiakkaille kääreisiin normaalien ostosten tapaan. Tikkinen (SS) avaa kirjoituksessaan taiteilijakauppiaan ja asiakkaiden välisiä kohtaamisia: kautta linjan kohtaamiset ovat olleet hengeltään hyviä. Asiakkaat, erityisesti vanhempi väki, lähtevät leikkimieliseen teokseen mukautuneesti. Yllättyneitä ilmeitä ja ihmettelyjä maustaa hilpeys. Tikkinen (SS) kuvaa teoksessa tapahtuvien asiakkaiden ja taiteilijan välisten kohtaamisten ohella myös paikallisuuden ja muun maailman kohtaamista: kuopiolaisuus (muikut) ja maailma (uskontokunnat) kohtaavat kalatiskissä nykytaiteen muodossa. (SS 17.9.2005)

Savon Sanomat tuo kuopiolaisuutta esiin myös Ange Taggartin *ANTI...lahja vai vastarintaa?* -teoksesta. Taggartin teon kohde, Veljmies -patsas, on kuopiolaisuuden ilmentymä. Torilla alastomana seisova patsas saa Taggartin lahjana kierrätysmateriaaleista valmistetut housut. Teos, huipentumanaan housujen pukeminen patsaalle, muodostuu useamman päivän pituisesta prosessista. Prosessin aikana Taggart kehitti teokselleen tarinan ja merkityksen. Taggartin inspiroituminen ja työprosessin eteneminen ovatkin Savon Sanomien Risto Löfin kirjoituksen (SS 18.9.2005) kivijalka. Löf (SS) luonnehtii Taggartin työtä merkittävien sattumusten sarjaksi ja ihailee Taggartin erityislaatuista tapaa nähdä tiloja ja niissä vallitsevia yhteyksiä: Taggart on esimerkiksi eräässä aiemmassa teoksessaan siivonnut pankkia puhtaaksi rahasta.

Viikkosavon Ilkka Ritvanen tutustuu vuoden 2005 ANTI -festivaaliin mediataiteilijana ja suunnittelijana työskentelevän Teemu Kivikankaan henkilökuvan kautta. (VS 14.9.2005) Helsinkiläisen Kivikankaan yhteiskunnallisesti kantaa ottava *Muuttolinnut* on neljään osaan jaettu dokumenttielokuva. Teos kommentoi muuttoliikettä ja tulevaisuutta nuorten näkökulmista. Ritvanen (VS) kirjoittaa Kivikankaasta rajoja rikkovana taiteilijana. Kivikankaan tie mediataiteilijaksi on rakentunut Teknillisen korkeakoulun ja monen muun taiteilijalle ei niin perinteiseksi mielletyn opinahjon kautta. Ritvanen (VS) näkee tämän mielenkiintoisena yhtymäkohtana ANTI -festivaaliin, jonka yhdeksi lähtökohdaksi hän mieltää epäkaupallisuuden.

Epäkaupallisuutta ja kulutuskriittisyyttä Ritvanen (VS) löytää toisesta esittelemästään ANTI -taiteilijasta, Savon Sanomienkin huomioimasta Ange Taggartista. Ritvanen (VS) tuo esille myös Taggartin kohdalla erikoista taiteilijapolkua. Taggart on työskennellyt ennen performanssitaiteilijauraansa esimerkiksi moottoripyöräilyn opettajana sekä lastenhoitajana. Sittemmin aktivistitaiteilijana ja My Dad's Strip Club -taiteilijaryhmän perustajana tunnettu Taggart hyökkää teoksissaan performanssin keinoin avoimesti esimerkiksi kuluttamista vastaan. Myös terrorismin vastainen sota on ollut Taggartin kriittisen taiteen kohteena. Viikkosavon Ritvanen kirjoittaa Taggartista festivaalin kantaaottavimpana taiteilijana, Taggart itse sen sijaan toteaa olevansa *vain hassu nainen Nottinghamista*. (VS 14.9.2005)

ANTI -festivaali nousee esille Viikkosavossa myös osana Kanttilaa puolustavissa puheenvuoroissa (Raili Räisäsen pääkirjoitus VS 23.11.2005 sekä Sirkka Sinkkosen kannanotto yleisönosastolla VS 5.10.2005). Minna Canthin liike- ja kotitalona tunnetulla Kanttilalla on Kuopiolle erityinen merkitys ja Kanttilan talon puolustaminen on jo vuosien ajan ollut esimerkiksi Kanttilan kulttuurikeskuksen kannatusyhdistyksen sekä monien kulttuurialan toimijoiden ja vaikuttajien intohimoinen työ. Rakennus- ja kulttuuriperinnön vaalimiseen ANTI -festivaali linkittyy festivaalin alkuaikojen kautta. Visio ANTI -festivaalistahan muotoutui alkuun juurikin Kanttilan tiloissa.

Kuvio 4. ANTI-festivaali 2005

Teokset 2005

	Sijainti
1. Simo Alitalo (FIN): <i>Aaria</i>	kalahalli
2. Franco Angeloni (IT /NL): <i>Cultural Philantropist in disguise</i>	
3. Claire Ingrid Cottanceau (FRA): <i>The intermediate places – fiction</i>	
4. FrenchMottershead (UK): <i>FIVE SHOPS</i>	Maailmankauppa Elämänlanka, lei- pomo, kirpputori Kontti, Levykauppa X, kalatori
5. IC-98: <i>AURI SACRA FAMES</i>	
6. Marja Kangas (FIN): <i>Kirje</i>	Kriisikeskus
7. Otto Karvonen (FIN): <i>Muikkuja vakaumuksella</i>	kalahalli
8. Teemu Kivikangas (FIN): <i>Muuttolinnut</i>	Lyseo
9. Karoliina Kucia (POL), Tero Nauha (FIN): <i>Kultura</i>	portaat
10. Pia Lindy (FIN): <i>Joku Kohta Tanssii</i>	kirpputori
11. Mad For Real; Cai Yuan, Jj Xi (CH/UK): <i>Monkey King at School</i>	Lyseo
12. Marja Mikkonen (FIN): <i>Kameleontti – miniperformanssi -valokuvasarja</i>	
13. Oblivia; Timo Fredriksson (FIN), Magnus Logi Kristinsson (ISL), Anna Krzystek (UK), Annika Tudeer (FIN): <i>Bodies Are No Good – a minimalistic study in excess</i>	radioasema
14. Pilvi Porkola (FIN): <i>Pienoismaisema</i>	puutarhapalstat
15. Joshua Sofaer (UK): <i>The Monologue Machine</i>	Levykauppa Äx
16. Ange Taggart (UK): <i>ANTI...lahja vai vastarintaa?</i>	kirpputori
17. TRES (ES): <i>Blackout concert # 16</i>	Keilahalli

Seminaari: aiheena *aika*

5.5 ANTI -festivaali 2006: Yksityisestä julkiseksi

Vuoden 2006 festivaali toimi edelleen yhteistyössä Kuopio Festivals ry:n kanssa, uuden Kipinä -kulttuurifestivaali nimen alla. Yhdessä kirjallisuustapahtuma KirjaKantin, elokuvaan keskittyvien Vilimien sekä teatterifestivaali Kallavan kanssa ANTI -festivaali oli osa syksyn taidetapahtumien sarjaa. Viikkosavossa ja Savon Sanomissa festivaali huomioitiin tunnustusten myötä: Kuopio Festivals ry sai huomiota esimerkiksi Kuopion sosiaalidemokraattisen työväenyhdistyksen myöntämän Vuoden yhteiskunnallinen teko -palkinnon myötä (VS 30.8.2006). ANTI -festivaali saavutti mainittavan kansallisen tunnustuksen: festivaalin taiteelliset johtajat Johanna Tuukkanen ja Erkki Soininen saivat Taiteen valtionpalkinnon vuonna 2006 (VS 18.11.2006). *Puhetta ja tekoja* -seminaari järjestettiin kaksi kertaa, huhti- ja marraskuussa, keskenään erilaisin sisällöin.

ANTI -festivaalin toiminnassa tapahtui monentasoista liikettä. Kansainvälinen ohjelmisto oli entistä monimuotoisempi ja paikallisella tasolla toiminta laajeni yhteistyökuvioiden muodossa. Savonia-ammattikorkeakoulun Musiikki- ja tanssiakatemia kanssa Anti Contemporary Art Festival ry. aloitti kehittämis- ja kouluttamishankkeen. Tästä uutisoitiin Viikkosavossa kesän lopulla. (VS 15.7.2006)

Yhteistyötä tehtiin myös toisen merkittävän paikallisen toimijan, VB-valokuvakeskuksen, kanssa. Provokatiivisesta tyylistään tunnettu valokuvataiteilija Manuel Vason saapui Kuopioon festivaalin sekä VB -valokuvakeskuksen kutsu-
mana.

Vasonin työskentelytavoista ja asemasta nykytaiteen kentällä kirjoittaa Savon Sanomien Anna Venejärvi *Tuska tuottaa kauniin kuvan* -otsikon alla. (8.9.2006) Venejärvi avaa Vasonin kuvaustilanteita ja monipuolista valokuvaajan roolia: Vason on tunnettu myös muodin kuvaajana. Venejärven (SS) kirjoitus on sävyltään esittelevä. Hän tuo esiin taiteilijaa Vasonin omia lausuntoja sekä asiantuntijoiden mielipiteitä hyödyntäen. Loppuosan tekstissä käsitellään myös muita festivaalin esiintyjä. Viikkosavon Janne Niiranen lähestyy Vasonin Kuopion vierailua erilaisesta näkökulmasta, valokuvakeskuksen näyttelyn kautta (VS 9.9.2006). Kuopiossa Vasonin teos syntyy yhteistyössä suomalaisten taiteilijoiden kanssa, mutta VB-valokuvakeskuksella esittelyssä oleva *Pure Collabora-*

tions on aiemmin kuvattu ja maailmalla esillä ollut teossarja. Niiranen (VS) käsittelee tekstissään Vasonia toisen VB-valokuvakeskuksella näyttelyään pitävän valokuvaajan, Juha Allan Ekholmin, rinnalla. Yhteisinä nimittäjinä valokuvaajille toimii ANTI -festivaali.

Ennen festivaalia Savon Sanomien Hannele Tikkinen muistuttaa lukijoita ANTI -festivaalin alkamisesta. Kirjoituksessa (SS 28.9.2006) muistellaan edellisvuosien festivaalikokemuksia: Tikkinen pohtii esimerkiksi ensimmäisen vuoden lähelle kyyneliä herkistänyttä Lone Twin -parivaljakon performanssia. Kira O'Reillyn *Untitled bomb shelter action for Kuopio* -teoksen Tikkinen (SS) muistaa yksinomaan kipeän herkkänä ja kauniina, vaikka alastomuutta ja viiltämistä sisältänyt teos herätti vuonna 2003 ristiriitaisia mielipiteitä ihmisissä. Seuraavan vuoden mieleenpainuvimmaksi teokseksi toimittaja nimeää rönsylilijojen kisailut. Vuotta myöhemmin muutoin festivaaliin hieman pettyneeseen Tikkiseen (SS) teki suuren vaikutuksen Joshua Sofaerin *The Monologue Machine*. Juuri alkamaisillaan olevaa festivaalia Tikkinen (SS) odottaa alkavaksi innolla. Hänen mielikuvansa ANTI -festivaalista ainutlaatuisena tapahtumana on säilynyt jo vuosien ajan.

Festivaali mainittiin värikkäänä *taide-elämyksien tarjoajana* esimerkiksi Raili Räisäsen Viikkosavon pääkirjoituksessa (VS 16.9.2006). Räisänen painottaa ANTI -festivaalin merkitystä Kuopion imagolle ja tuo esille perinteisen kuopiolaisuuden ja tämän päivän kuopiolaisuuden eroja. Esimerkiksi savolaisuuteen yleisesti mielletty lupsakkuus ei välttämättä ole niin yksioikoinen totuus: Räisäsen mielestä Kuopio ei enää ole vain leppoisa maalaiskaupunki, jollaiseksi se edelleen helposti käsitetään.

ANTI -festivaalin merkityksestä kaupungin julkisuuskuvalle kertoo myös se, että Viikkosavon Anu Pöntisen haastattellessa uusia läänintaiteilijoita, ANTI nousee molemmissa haastatteluissa esille. Muotoilun läänintaiteilija Niila Tamminen mieltää ANTI -festivaalin Kuopion kulttuurisyksyissä itselleen läheisimmäksi tapahtumaksi (VS 26.8.2006), ja visuaalisten alojen läänintaiteilija Sari Hakala tunnustaa tienneensä Kuopiosta ennen kaupunkiin muuttoaan vain Puijon tor-

nin, Kuopio tanssii ja soi -festivaalin, VB-valokuvakeskuksen sekä ANTI -festivaalin (VS 4.2.2006).

Festivaalin aikana ja lähipäivinä uutisointi keskittyi teoksiin. Viikkosavon Raili Räisänen lähestyi festivaalin ohjelmistoa paikallisuuden näkökulmasta: suurimman huomion sai kuopiolainen taiteilija Kirsi Pitkänen *Julistaja* -teoksellaan (VS 27.9.2006). Teoksessa Pitkänen käyttää materiaalina Savon Sanomissa julkaistavan Kuuma Linja -palstan lukijakommentteja. Kuuma Linja kokoaa kansalaisten lyhyitä kannanottoja. Yleensä kannanotot koskevat ajankohtaisia paikallisia asioita, mutta käytännössä ne voivat käsitellä lähestulkoon mitä vain. Pitkäsen mukaan avoimelle puhelinlinjalle soittava ihminen muodostaa kannanottonsa usein tunnekuohun vallassa – ja juuri tästä emotionaalisuudesta Pitkänen on ammentanut teokseensa syvyyttä. Raili Räisänen (VS) piirtää kirjoituksessaan henkilökuvan taiteilija Pitkäsestä sekä liittää sen kuopiolaisuuteen ja sekä ajankohtaiseen ANTI -festivaaliin. Pitkäsen kansalaisia herättelemään räätälöity teos tavoittaa jotakin hyvin kuopiolaista teospaikkansa kautta: taiteilija kuuluttaa paikallisten ihmisten yleensä lähipiiriä koskevia kannanottoja Kuopion torin laidalla, kaupungintalon parvekkeelta. Tapahtumapaikkana on kuopiolaisuuden ydin, maailman navaksikin savolaisten puheissa leikkisästi nimetty kohtaamispaikka, tori. Kirjoituksesta henkii myös Pitkäsen halu pysyä Kuopiossa. Räisänen tavoittaa kirjoituksessaan Pitkäsestä monta eri puolta: kotiseutuihmisen, kantaaottavan taiteilijan ja tavallisen ihmettelevän kansalaisen.

Myös Savon Sanomissa pohditaan Kirsi Pitkäsen *Julistajan* tematiikkaa (SS 30.9.2006). Toimittaja Hannele Tikkinen (SS) näkökulma teokseen on hieman erilainen: Kuuma linja -palsta ilmestyy Savon Sanomissa. Tikkinen (SS) kokee teoksen arvon nousevan nimenomaan ihmisyydestä ja ihmisen äänestä, joka kantaa lehden kautta kauas. Hän näkee maakuntalehden palstan purkautumisen kanavana eli tässä tapauksessa hyvinvointia edistävänä tekijänä. Tikkinen (SS) ottaa myös kantaa – itsekin sanankäytön ammattilaisena – sanan suureen valtaan, ja siihen, kuinka se asiayhteydestä irrotettuna saattaa muuttaa muotoaan ja sisältöään. Hänen kirjoituksensa on sävyiltään hyväksyvä. Samankaltaisia kommentteja Tikkinen (SS) on ohikulkijoilta teoksesta kirjoituksensa mukaan saanut. Kaikki eivät olleet tietoisia teoksen olevan osa ANTI -festivaalia, mutta

pitivät teosta joka tapauksessa positiivisena asiana. Kannanotot ovat kiittäviä, niistä peilautuu kotiseuturakkaus, sekä ennen muuta uteliaisuus kaupungintalon parvekkeella kansalaisten lausumia kuuluttavaa naista kohtaan.

Viikkosavon toinen festivaalin ohjelmistoa tarkemmin erittelevä kirjoitus (VS 23.9.2006) kertoo puolalaisen taiteilijan, Malgorsata Margiewiczin *Citizens* -teoksesta. Myös tässä teoksessa materiaalina on painettu sana, tosin ei sisältönsä, vaan muotonsa kautta. Margiewicz käyttää teoksensa rakennusaineik-
sina vanhoja Viikkosavo -lehtiä sekä paikallisilta kirpputoreilta etsittyjä vaatteita: yhdessä näistä muovautuu veistoksia. Viikkosavon Anu Pöntinen pitäytyy tekstissään neutraalissa sävyssä.

Savon Sanomissa erityistä kiitosta saavat teospaikat. Toimittaja Hannele Tikkinen kirjoittaa festivaalista suljettujen ovien avaajana. (SS 29.9.2006) Tikkinen (SS) painottaa Savonia-ammattikorkeakoulun terveydenhoitoalan yksikön luokkatilaan sijoitetun Timo Heinon *Parrakas neitsyt* -teoksen paikkasidonnaisuutta. Hän koki, että teos osoitti voimansa nimenomaan normaalisti yleisöltä kielletyn tilan kautta. Nuorisokeskukselle sijoitettu, performanssi- ja videotaidetta yhdistävä *Glistening bridge over jarring context* tekee Tikkiseen (SS) vaikutuksen vuorovaikutuksellisella otteellaan. Teoksen taiteillut britannialainen Tessa Wills työskentelee nimenomaan nuorten kanssa, ja Tikkinen (SS) näkeekin Willsin hahmottaneen nuorisotalon tilana onnistuneesti. Tikkisen (SS) mielestä Willsin ensisijaisena kohderyhmänä on teoksella ollut nuoriso, jonka Wills on niin ikään teoksellaan tavoittanut.

Tikkinen (SS) suitsuttaa myös Niki Russellin *Liikkuvat laatikot* -teosta. Liikettä ja arvoituksellisuutta yhdistävä Russellin teos jättää väkisin muistijäljen: mikäli laatikoita Carlsonin yksinäiselle parvekkeelle kantavaan mieheen tai tämän pahvi-laatikoihin törmäsi päivän aikana, jopa useampaan otteeseen, hänestä piirtyi väkisinkin kuva kokijan mieleen. Russellin väliintulo mystisine laatikkoineen, kajoaminen ihmisten arkeen, heijastuu Tikkisen kirjoituksesta (SS 30.9.2006) hienovaraisena, mutta suuren vaikutuksen tehneenä taidetekona. Tikkinen (SS) on ilmeisen vaikuttunut myös Julia Barclayn ja Bill Aitchinsonin *Micro-Macro-scope* -teoksesta. Hän kuvaa teosta *retkeksi Kuopioon* ja samanaikaisesti *mat-*

kaksi mieleen. Aistimusten havainnointi ja korostaminen on kantavana teemana kuitenkin melko raskas ja 45-minuuttinen aistimatka on Tikkinen (SS) mielestä pituudessaan liioiteltu.

Malgorsata Margiewiczin *Citizens* -teos saa palstatilaa Viikkosavon tapaan myös Savon Sanomissa (SS 29.9.2006). Tikkinen luonnehtii teosta *elämysparatiisiksi*, jossa lapset ja lapsenmieliset pääsevät osallistumaan taideteokseen. Margiewiczin paperi-kangas-veistokset ovat Tikkinen mukaan sympaattisia Kuopion kaupungintalon koristeellisessa juhlasalissa. Juhlasalin valinta teospaikkaksi osoittaa Tikkinen (SS) mielestä hienointa paikka-ajattelua ANTI -festivaalin historian aikana.

Teospaikat saavat kiitosta myös taiteilijoilta. Tikkinen haastattelemalla Tonja Goldblatt, joka hymyilee myös päivän Savon Sanomien (29.9.2006) kannessa, mainitsee Väinölänniemen tenniskentän verkkoaitoineen olleen ratkaiseva tekijä hänen festivaalille osallistumispäätöksessään. Goldblattin ihmishahmoja kuvaava, aitaan kirjavista matonkuteista punottu teos, *Friisi*, herätti etenkin ohikulkevassa naisväessä runsaasti kiinnostusta. Tikkinen yhtyy haastatellun kuopiolaisrouvan teosta ja festivaalia kehuvaan kommenttiin ja toivoo, ettei teosta purettaisi aidasta festivaalin jälkeenkään. Teos jätettiin paikalleen. Se on vielä muutamaa vuotta myöhemminkin aidassa ja vie siten mielestäni festivaalin aika- ja paikkasidonnaisuuden uudelle tasolle. Kirjaillut hahmot ovat rannan tuulessa ja vuosien saatossa menettäneet väriään, mutta eivät muotoaan ja vangittua liikettä.

Tanssitaiteilijana kenties parhaiten tunnetuksi tulleen Reijo Kelan *Makkoamalla rahhoa* -performanssin teospaikkaan tosin liittyi ongelma, remontti Kansaneläkelaitoksella. Reijo Kela perusti teostaan varten oman toimistonsa, jossa teoksen nimen mukaisesti maattiin paikallaan. Taiteilija Kela taustoittaa teostaan Savon Sanomien Anna Venejärven haastattelussa (SS 29.9.2006) ja pohtii erityisesti taiteen kentän murtumista. Kelan mukaan ANTI -festivaalilla esitetty *Makkoamalla rahhoa* -teos ei varsinaisesti ole tanssiteos, mutta se voidaan nähdä myös sellaisena. Hänen mielestään taiteen muotojen rajanveto on tarpeetonta ja esimerkiksi ANTI -festivaalin taiteessa tämä näkyy konkreettisesti.

Venejärvi (SS) keskittyy Kelan sekä taiteellisen johtajan Erkki Soinisen näkemyksiin, mutta tuo esiin myös omaa pohdintaansa esimerkiksi Kelan aiemmista teoksista, sekä erityisesti niiden vaihtoehtoisista esityspaikoista.

Ernst Fischerin *Anus domini & Passion* -teoksia Venejärvi lähestyy (SS) henkilökohtaisemmalla tasolla. Venejärvi pohtii kirjoituksessaan (SS 1.10.2006) raadollisen vaikuttavien, hylätyllä teollisuusalueella esitettävien teosten taustoja. *Anus domini* on teos homoseksuaalisuudesta, *Passionissa* käsitellään useampia teemoja. Venejärvi (SS) näkee surumielisellä musiikilla maustetuissa Fischerin teoksissa *riipaisevaa tuskaa*. Hän kuvaa tapahtumia vaihe vaiheelta ja aistii aidosti alastoman, kääreisiin kietoutuvan Fischerin olemuksen haavoittuvuuden. Punaisen (veri) ja valkoisen (kangas) yhdistäminen on Venejärven (SS) mielestä dramaattinen ja pysäyttävä yhdistelmä. Hakkaavan, toistuvan liikkeen voima Fischerin takoessa vertavuotavan haavan rintaansa, ilmentää kipua. Venejärvi (SS) tulkitsee tuon teoksen osuuden tuskana, joka on osa elämää. Ja vaikka kipu ja tuska eivät välttämättä koskaan lakkaa, ovat ne Venejärven (SS) mukaan lievennettävissä kauniiden asioiden avulla.

Festivaalin jälkeen ANTI -festivaali huomioidaan Viikkosavossa erityisesti pääkirjoituksissa. Festivaalilla esitetty Kirsi Pitkäsen *Julistaja* kirjoitti toimittaja Anu Pöntisen pääkirjoituksen (VS 4.10.2006) mukaan kansasta naurunpyrskähdyksiä, mutta avasi myös raadollisemman puolen savolaisista. Teoksen Kuuma linja -palstalta poimitut ja Pitkäsen julistamat epäkohdat (esimerkiksi naapurien käytös, naisten meikkaamistapa) Pöntinen (VS) näkee huumoriarvostaan huolimatta hämmentävinä. Yllättävän monella ihmisellä on tarve purkaa tuntojaan puhelinlinjalle ja tästä Pöntinen (VS) on omien sanojensa mukaan huolissaan ja jopa peloissaan. Hän tekee pääkirjoituksessaan oivaltavan johtopäätöksen: jo palstan suosio itsessään on häkellyttävän suuri, joten ihmisiä, joiden ainoa kanava tunteidensa purkamiseen on lehden puhelinlinja, täytyy olla useita. Pöntinen pohtii *Julistajan* teemoja inhimillisestä näkökulmasta ja muistuttaa lukijoita huomioimaan lähimmäisiään.

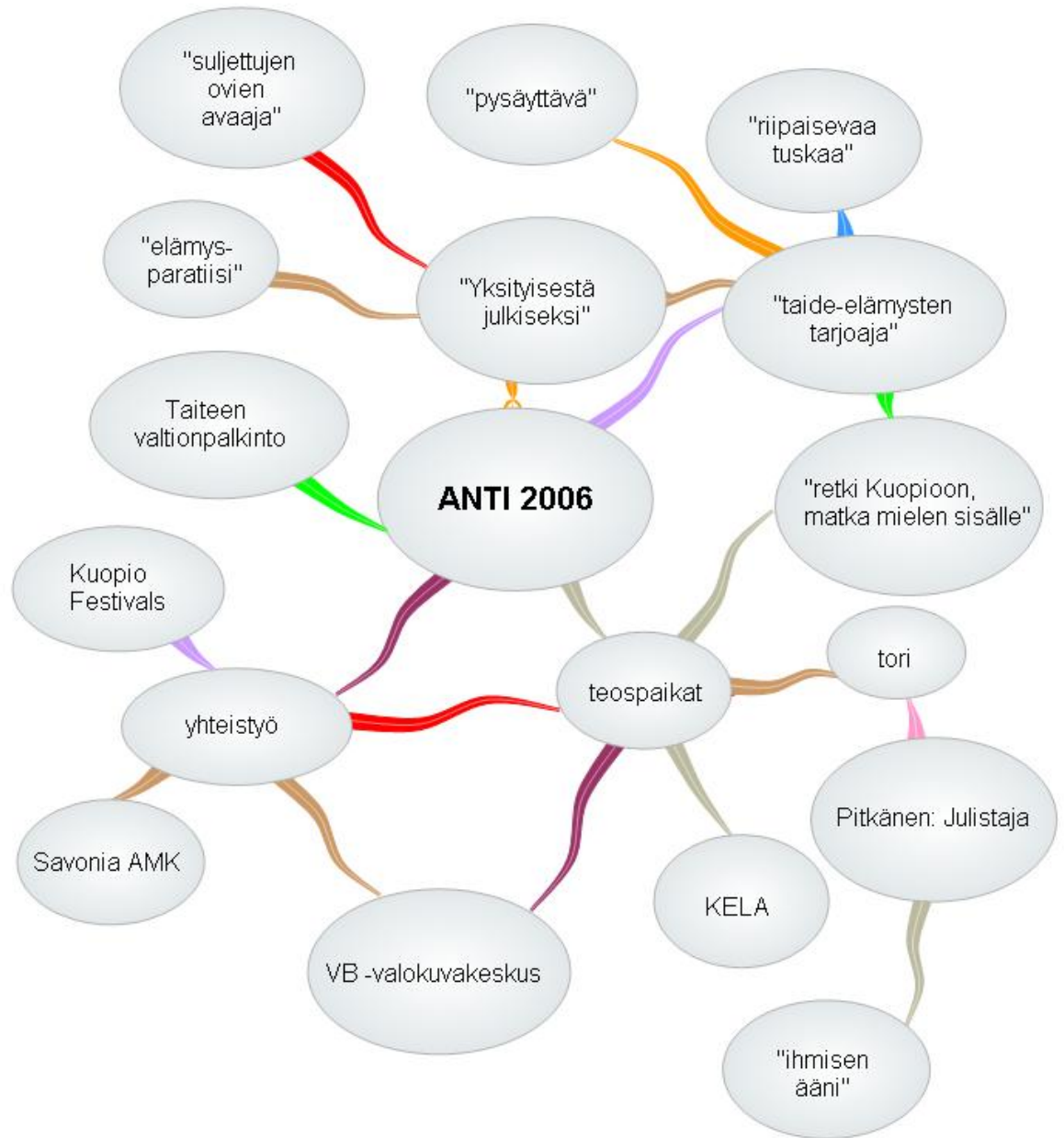
Pääkirjoituksissa nostetaan esiin myös festivaalin mahdollinen alasajo taloudellisten vaikeuksien sekä toisen taiteellisen johtajan Helsinkiin muuttamisen takia.

Janne Niiranen kritisoi Viikkosavon pääkirjoituksessa (VS 27.12.2006) kulttuuri-kaupungiksi itseään nimittävän Kuopion kulttuuripolitiikkaa sekä etenkin ANTI -festivaalin tukemiseen liittyviä tekijöitä. Niiranen (VS) korostaa Kuopio Festivalin kulttuuritapahtumien merkitystä Kuopion kulttuurikaupunki-imagolle ja peräänkuuluttaa kansainvälisestikin arvostetulle ANTI -festivaalille suurempaa rahallista tukea. Niiranen (VS) vertaa ANTI -festivaalia kaupungin uuteen musiikitapahtumaan, KIDE -festivaaliin, jonka heikkouksia ovat tylsä ja tasapaksu ohjelmistovalinta sekä luovien paikkavalintojen puuttuminen – päinvastoin kuin ANTI -festivaalilla, jonka paikkavalinnat ja teokset ovat saaneet vuosien aikana paljon kiitosta. Niiranen (VS) näkee toisen taiteellisen johtajan, Erkki Soinisen, Helsinkiin muuttamisen uhkana festivaalin tulevaisuuden kannalta: Kuopion kaupungin rahallisella tuella olisi siis festivaalille suuri merkitys.

Samoja asioita pohtii Raili Räisänen Viikkosavon pääkirjoituksessa kuukautta myöhemmin (VS 27.12.2006). Räisänen haastaa tekstillään kuopiolaiset päättäjät pohtimaan ANTI -festivaalin merkitystä kaupungin imagolle vielä Niirasen pääkirjoitusta terävämmin. Räisänen kertoo myös Viikkosavon tulevasta yhteistyöstä ANTI -festivaalin kanssa: vuoden 2007 ANTI-festivaalilla Viikkosavo muuttuu teospaikaksi.

Myös yleisönosastolla reagoidaan kuluneeseen ANTI -festivaaliin. Savon Sanomien Kuuma linja-palstalla – samalla palstalla, josta Pitkänen ammensi Julistajaan aineksia – nimimerkki ”*Missä todellinen taide?*” kritisoi ANTI -festivaalia (SS 4.10.2006). Hän kokee festivaalin taiteen olevan *humpuukia*, jota paikallisten lehtien ei tulisi huomioida laisinkaan: kirjoittamalla festivaalista lehdet osoittavat kirjoittajan mielestä oman ”harhaan johdettavuutensa”. Kirjoituksen laatija on tuohtunut festivaalin tarjoaman taiteen muodoista: hänen mielestään ANTI -festivaali ei ole *varsinaista taidetta*.

Kuvio 5. ANTI-festivaali 2006

Teokset 2006

1. Julia Barclay, Bill Aitchinson (UK): *Micro-Macro-Scope*
2. Heidi Fast (FIN): *Amorous dialogues*
3. Ernst Fischer (DE /UK): *ANUS DOMINI & PASSION*
4. Tonja Goldblatt (FIN): *Friisi*
5. Timo Heino (FIN): *Parrakas neitsyt*
6. Maija Hirvanen (FIN): *Kop Kop! Sisään.*
7. Reijo Kela (FIN): *Kelan toimisto: Makkoamalla rahhoa*
8. Aileen Lambert (IE): *Breath Kuopio*
9. Malgorzata Markiewicz (POL): *Kansalaiset*
10. Howard Matthew (UK): *Terrestrial – Kuopio*
11. Kirsi Pitkänen (FIN): *Julistaja*
12. Niki Russell (UK): *Liikkuvat laatikot*
13. Tony Schwensen (AU): *C´mon*
14. Tessa Wills (UK): *Glistening bridge over jarring context*

Lisäksi yhteistyössä VB-valokuvakeskuksen kanssa:

15. Juha Allan Ekholm (FIN): *Replay*
16. Manuel Vason (IT): *Pure Collaborations*

yhteistyö festivaalin aikana

Seminaari: aiheena *dokumentaatio*

Sijainti

- tähtitorni, hotelli
asunto
tyhjä tontti
tenniskenttä
Savonia-amk
hotelli, elokuvateatteri
Kelan toimisto
lentokenttä
Kaupungintalo
tähtitorni
kaupungintalo
Carlsonin parveke
tenniskenttä
Nuorisokeskus 44

VB-valokuvakeskus

VB-valokuvakeskus

5.6 ANTI -festivaali 2007: Ruumis, paikka, sukupuoli

Vuosi 2007 oli Kuopion kulttuuriväelle merkittävä vuosi: vietettiin Minna Canthin juhlavuotta. Tämä heijastui myös ANTI -festivaalin ohjelmistoon sekä erityisesti vuoden seminaariin, jossa keskitytään tarkastelemaan tilaa kehollisuuden kautta. Arkipäiväisten paikkojen uudelleen näkeminen teoksissa sekä Canthin näkemykset naisen yhteiskunnallisesta asemasta törmäävät festivaalin teemassa: kuinka löytää oma äänensä julkisella paikalla. Vilpittömyys, voimakkuus ja humoristisuus olivat tärkeitä elementtejä sekä Canthin tuotannossa että juhlavuoden taideteoksissa. (Tuukkanen & Whelan 2007.) Festivaalin *Puhetta ja tekoja* -keskustelutilaisuus pidettiin huhtikuussa ja samassa tilaisuudessa julkaistiin ANTI – Contemporary Art Festival -artikkelijulkaisu sekä teos-dvd (VS 2.6.2007).

Alkuvuodesta festivaali näkyi Savon Sanomissa ja Viikkosavossa aiempien vuosien tapaan lähinnä teoshakuun liittyvissä uutisissa (SS 10.1.2007). Myös festivaalin toisen taiteellisen johtajan, Gregg Whelanin, valinnasta uutisoitiin molemmissa lehdissä (VS 7.2.2007, SS 6.2.2007). Huhtikuun *Puhetta ja tekoja* -keskustelutilaisuuden tiimoilta Savon Sanomien Hannele Tikkinen haastatteli kuopiolaisille tilaisuudessa esittäytynyttä Gregg Whelania sekä Johanna Tuukasta. (SS 15.4.2007) Whelanin taiteelliseksi johtajaksi saapuminen nähtiin Savon Sanomissa erittäin positiivisena käänteenä. *ANTI sai englantilaisen onnenpotkun* -otsikolla varustetun kirjoituksen sävy on kaiken kaikkiaan myönteinen. Tuukkanen ja Whelan tuovat esiin haastattelussa festivaalin kannalta ajankohdaisia talousasioita, EU:n Kulttuuri 2000 -ohjelmaa sekä festivaalin sisältöjä. Whelan kertoo haastattelussa myös omista mieltymyksistään suomalaiseen estetiikkaan ja tunnustautuu suomalaisen designin ihailijaksi. Näitä henkilökohtaisia piirteitään esille tuodessaan hän luo itsestään helposti lähestyttävän ja mutkattoman kuvan.

Kirjoituksessa kiinnitin huomion erityisesti ahkeruuden ja työn tekemisen korostamiseen, sekä vilpittömään tapaan, jolla hän luonnehtii haastattelemiaan ihmisiä. Tikkinen (SS) vakuuttaa lukijan festivaalin työmäärästä. Ilmaisuihin *"Kaksikosta aistii oitis, että tässä painetaan töitä tosissaan eikä huuhelleta joutavan*

perässä.” on kaikessa savolaisuudessaan hyvinkin kuvaava esimerkki kirjoituksen yleisestä sävystä.

Viikkosavon Minna Kauppila haastatteli toista *Puhetta ja tekoja* -tilaisuudessa luennoinutta henkilöä, taiteilija Kirsi Pitkästä (VS 31.3.2007). ANTI -festivaalilta-kin tuttu Pitkänen on kuopiolainen taiteen moniottelija: hän on työskennellyt esimerkiksi kuvataiteen, valokuvauksen, ääni- ja videotaiteen sekä performanssin parissa. Pitkänen tuo esiin Kauppilan (VS) haastattelussa lähinnä omaa taiteilijan ammattikuvaansa ja sen muodostumista, mutta nostaa myös ANTI -festivaalin esiin osana ammatillista kehitystään: ANTI-festivaalilla vuonna 2006 kaupungintalon parvekkeelta esitetty *Julistaja* on saanut jatkoa muissa kaupungeissa esitettynä.

Festivaalin lähentyessä Viikkosavossa julkaistaan ohjelmistoa kokonaisuutena käsittelevä Janne Niirasen kirjoitus (VS 25.8.2007), jossa mainitaan vuoden teosohjelmiston olevan aiempia tiiviimpi ja kompaktimpi sekä esitellään kaikki festivaalin teokset sekä teospaikat. Toinen Viikkosavossa julkaistu teoksia esittelevä kirjoitus (VS 22.9.2007) käsittelee erityisesti Viikkosavo teospaikkana: lehti toimi Johanna Väisäsen *Sanat – Kirveet, niiden iskuista metsä soi* -ääniinstallaation sekä Selja Ahava-Fosterin ja Emma Puikkosen *Polku – kuljetelma puistosta torille* -teoksen esityspaikkana. Toimittaja Katja Heikkinen kirjoittaa Viikkosavon ylälaidassa kulkevasta *Polku* -teoksesta satuna, eräänlaisena opaskertomuksena. Kirjallinen ohje pitää sisällään tuntomerkkejä, joita seuraten ihmiset voivat suunnistaa ja havaita epätavallisia yksityiskohtia kaupunkikuvassa. Viikkosavo oli paitsi osa teosta, myös sen julkaisualusta. Täten katsoja pystyi kokemuksillaan ja kulkiessaan tekemillään päätöksillä rakentamaan *Polusta* omanlaisensa taide-elämyksen.

Festivaalin aikana Viikkosavon festivaaliin liittyvät uutisoinnit (VS 22.9.2007, VS 26.9.2007, VS 29.9.2007) liittyvät lähinnä *Polku* -teokseen: lukijoita haastetaan mukaan katsomaan kaupungin haavoja ja pinnanmuotoja, aistimaan kaupungin kerroksellisuutta. Satu Palokankaan Teatteriaukion grillille sijoituvaa *Framings* -teosta käsitellään Palokankaan haastattelun (VS 29.9.2007) kautta. *Ruumis/paikka/sukupuoli* -seminaarissakin puhunut Palokangas painottaa haastat-

telussa teoksensa interaktiivisuutta. Toimittaja Katja Heikkinen (VS) erilaiseen grillivierailuun viittaava otsikointi pohjautuu Palokankaan loppuluonnehdintaan esityspaikasta: ”*Se on erilainen kuin muut nakkioskot.*” *Osallistuvuus ja kohtaaminen* ovat Palokankaan taiteen kulmakiviä – samoja elementtejä grillillä vieraillessa myyjän ja asiakkaan välisessä kanssakäymisessäkin on.

Savon Sanomat uutisoi festivaalin tapahtumapäivistä lauantaina kulttuuriosiossa sivullisen verran (SS 29.9.2007). Toimittaja Aki Jörgensen (SS) kävi lauantaina seuraamassa ja osallistumassa esimerkiksi Andy Bestin ja Merja Puustisen *Nauran suoleni ulos* -installaatioon, jättimäiseen äänimatoilla varustettuun pomppulinnaan. Teos oli sijoitettu Uppo-Nallen leikkipuistoon ja siten suunnattu lähinnä lapsille – aikuisetkin teokseen saivat halutessaan osallistua. Jörgensenin (SS) haastattelemat osallistujat ja sivustakatsojat sekä taiteilijat itse tuntuvat löytäneen leikin kautta yhteisöllisen taide-elämyksen vailla vertaa. Itse seurasin teosta useamman tunnin ajan assistentin roolissa ja Jörgensen on mielestäni onnistunut poimimaan positiivisuutta ja naurua henkivään tekstiinsä teoksen keskeisen sanoman. Elävän tekstin takana lienee myös toimittajan oma heittäytyminen: toimittaja sukelsi itsekkin ihmisen sisäelimestöä muistuttavan pomppulinnaan uumeniin.

Samassa puistossa teoksensa *Anti Playground – a new world order* toteuttivat Panther -taiteilijaryhmittymän Madeleine Hodge ja Sarah Rodigari. Aikuiselle taideyleisölle suunnattu mielikuvitusleikki päästi osallistujat toteuttamaan omaa supersankarihaavettaan. Jörgensen kirjoittaa teoksesta jälleen omakohtaiseen kokemukseensa pohjaten ja haastateltujen kokemuksia tekstissä konkreettisesti hyödyntäen. *Supersankarit liukumäessä* -otsikointi kertoo kokemuksesta olennaisen. Mahdollisuus käyttää mielikuvitusta lapsen tavoin kiteytyy haastateltujen ja toimittajan kokemuksissa. (SS 29.9.2007)

Jörgensen (SS) mainitsee myös Claire Blundell Jonesin tuulipalloteoksen, jossa taiteilija puhaltaa western-elokuvista tuttua tuulipalloa ympäri kaupungin. Teoksessa Jörgensen (SS) näkee vastakkainasettelun nimenomaan tilan ja taiteilijan kohtaamisessa: tuulipallo kuopiolaisessa katukuvassa on hänen mukaansa

epätodellinen ja hätkähdyttävä näky. Yllätyksellisyys teki teoksesta omasta mielestänikin erityisen mieleenpainuvan.

Eira Juvonen-Papayiannakisin Savon Sanomien kulttuurisivun kirjoitukset käsittelevät the vacuum cleanerin teosta, jossa taiteilija jakaa tuhat euroa sentin kolikkoina yleisölle. The vacuum cleaner on brittiläinen 'yhden hengen taiteilija-aktivistikollektiivi', taiteilija James Leadbitter. Juvonen-Papayiannakis kirjoittaa teoksesta ennen ja jälkeen: teosta edeltävässä kirjoituksessa (SS 28.9.2007) hän hahmottaa taiteilija James Leadbitterin näkemyksiä ja odotuksia tulevalta teokselta. The vacuum cleanerin *100 000 mahdollisuuksien kolikkoa* -teoksen takana on kirjoituksen mukaan Leadbitterin halu lahjoittaa taiteen kautta rahaa ihmisille, jotka sitä todella tarvitsevat. Leadbitter pohtii haastattelussa esimerkiksi rahan ja onnellisuuden suhdetta, ja odottaa jännittyneenä teoksen toteutumista.

Teosta seuraavana päivänä julkaistu Eira Juvonen-Papayiannakisin toinen Leadbitterin teosta käsittelevä kirjoitus (SS 29.9.2007) piirtää kuitenkin melko raadollisen kuvan teoksen toteutumisesta. Paikalle kerääntyneet kymmenet ihmiset saivat aikaan kaaoksen. Ilmaista rahaa kadulta kahmivat ihmiset piirittivät rahoja kadulle levittäneen Leadbitterin jo ennen teoksen virallista alkamista. Juvonen-Papayiannakis (SS) kuvaa taidehetkeä uhkaavaksi ja pelottavaksi ihmisten aggressiivisen käyttäytymisen vuoksi. Hän ei kritisoi itse taideteosta, mutta osallistavan taideteoksen yllättävät seuraukset saavat hänet, yhtäläillä kuin taiteilija Leadbitterin, järkyttymään.

Juvonen-Papayiannakis (SS) kertoo lähinnä tilanteessa tapahtuneen: taideteoksen alkuasetelman sekä siitä seuranneen mellakanpoikasen. Hän ei niinkään pureudu syihin, jotka saattaisivat olla yleisön levottoman käyttäytymisen takana. Juvonen-Papayiannakis jättää lukijalle pohdittavaa ja mahdollisuuden oman mielipiteen muodostamiseen haastatteleamalla Leadbitterin ohella myös teokseen osallistuneita, kahinassa mukana olleita ihmisiä. Rahaa sankkoihin kahmi- neet nuoret miehet esiintyivät haastattelussa Max ja Dion Bollach -nimillä, kasvonsa palestiinahuivein peittäneinä. Toiset nuorukaiset olivat saapuneet paikalle muovilaatikon kanssa, opiskelijatyttö akkukäyttöisen imurin. Iäkkäämpi

mies jatkaa teosta jakamalla sentin kolikoita koululaisille. Järkyttynyt Leadbitter sanoo toivovansa, että rahat menivät niitä todella tarvitseville.

Toinen Osuuspankin teoksista, Rosie Dennisin *Access All Areas* on Eira Juvonen-Papayiannakisin (SS 30.9.2007) mielestä mukaansatempaavuudessaan vaikuttava. Juvonen-Papayiannakisin (SS) mukaan Dennis saavutti katsojien jakamattoman huomion: intensiivinen teos nielaisi katsojan mukanaan ahdistukseen asti. Kiirettä ja työelämän odotuksia kuvaava *Access All Areas* on fyysinen tutkimusmatka, osoitus liikkeen (ja vaihtoehtoisesti pysähtymisen) voimasta. Teos ja esityspaikka saavat kehuja katsojilta. Monen mielestä nykyajan vallitsevat asetelmat ja asenteet ovat teoksessa läsnä erityisen vahvasti.

Yksi festivaalin odotetuimmista teoksista, Simon Whiteheadin *BURN*, toteutui Vasikkasaarella. Vasikkasaari on Kuopion sataman edustalla oleva pieni saari, rantaan matkaa on noin pari sataa metriä. Whiteheadin teoksessa jokainen osallistuja lähti matkaan kohti saarta yhdessä taiteilijan kanssa, Whitehead aloitti soutamisurakkansa jo aamuvuoruhaisella. Matka oli jokaiselle osallistujalle henkilökohtainen hiljaisuuden retriitti, ja saarella osallistuja sai jättää lahjan tulelle, rakenteilla olevaan kokkoon. Eira Juvonen-Papayiannakis lähestyy teosta kirjoituksessaan (SS 30.9.2007) nimenomaan hiljaisuuden kautta: hän näkee äänettömyyden teoksen kantavana voimana. Myös tulelle jätetyt lahjat olivat osallistujille ja sitä kautta teokselle tärkeitä. Tulelle jätettiin esimerkiksi savukeaski, merkinä ja symbolisena eleenä tupakoinnin lopettamisen yrittämisestä. Juvonen-Papayiannakis (SS) kirjoittaa *vedestä, tulesta ja hiljaisuudesta* – teoksen keskeisimmät elementit ovat juuri nämä kolme.

Festivaalin päättää englantilaisen Aaron Williamsonin *Huutava saari* -performanssi, josta Aki Jörgensen kirjoittaa Savon Sanomien kulttuurisivuilla (SS 1.10.2007). Vasikkasaarella toteutetussa teoksessa taiteilija Williamson pyrki megafonia apunaan käyttäen kommunikoimaan rannalla oleville ihmisille. Kuu-situntisen teos herätti taidetta tietämättään seuraavan väen toimimaan ja hälytyskeskus sekä Savon Sanomien toimitus vastaanottivat useita hätäantyneiden kansalaisten puheluja. Poliisit kävivät tarkistamassa sataman tilanteen, ja taiteilijalle kävivät apuaan tarjoamassa myös yksityiset veneilijät. Teos puhutteli

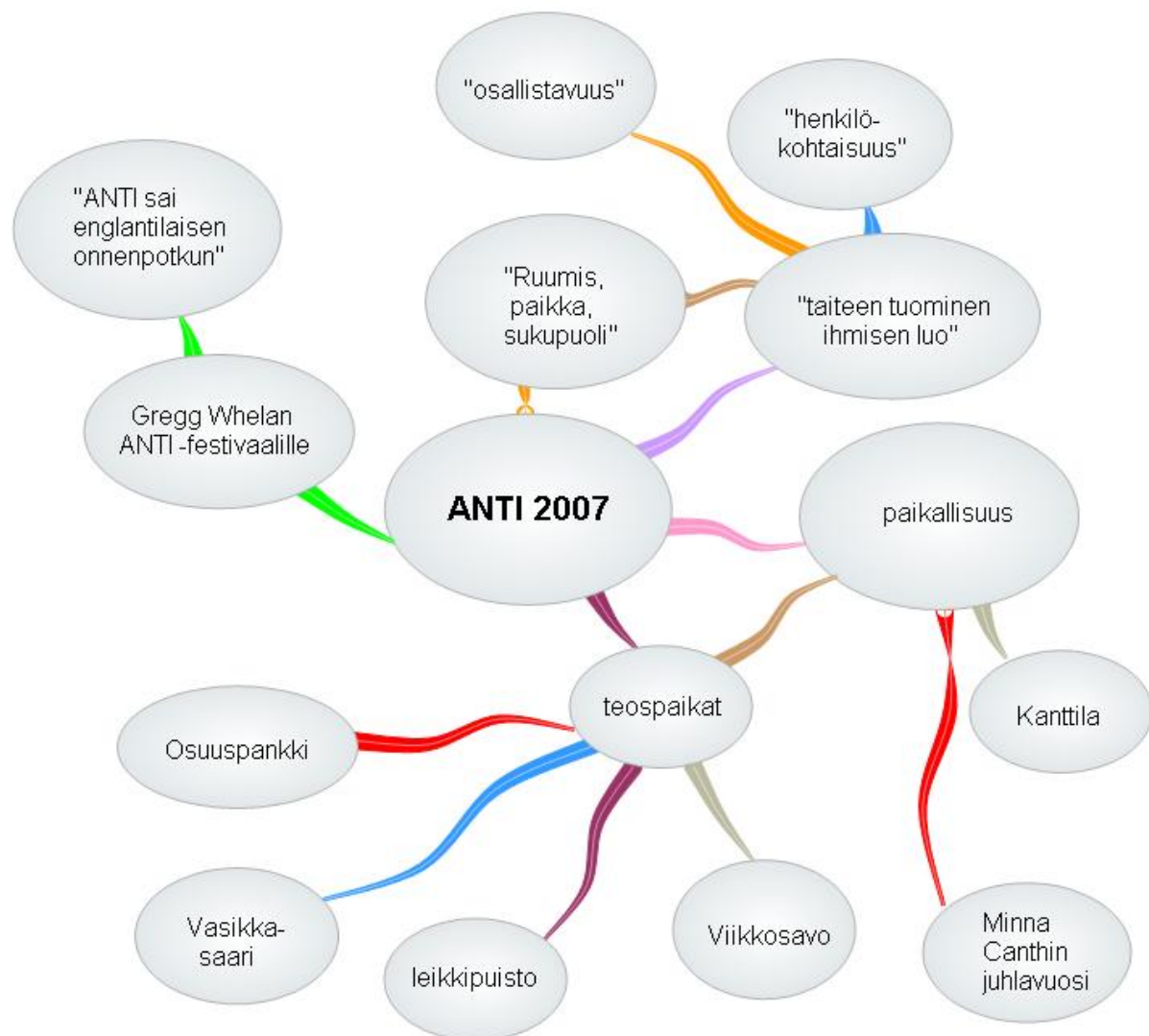
haastateltuja katsojia erityisesti taiteilijan oman taustan valossa: Williamson kuuroutui aikuisiällä ja on ammentanut *Huutavaan saareen* aineksia kokemuksestaan. Myös Jörgensen (SS) pohtii eristyneisyyden ja irrallisuuden teemoja Williamsonin kuurouden kautta. Äänien keskeltä erottunut ”*Olen saari*” -huuto saa hänet pohtimaan miettimään lauseen alkuperää sekä syitä. Englantilaisen ”*No man is an island*” -sanonnan pääläelleen käännetty muoto, ”*Olen saari*” -käännös, kertoo Jörgensenin (SS) tulkinnan mukaan kuuron taiteilijan elämästä muiden ihmisten parissa.

Jörgensen (SS) kartoittaa myös eri tahojen näkökulmia. Esimerkiksi teosta seuranneiden ihmisten vaikuttuneiden ja paheksuneiden välillä risteilevät kommentit ovat luonteva osa teoksen uutisointia. Kuopion Poliisi kritisoi jutussa festivaalin tiedotusta sekä teoksen sisältöä: taiteilijan huutoihin olisi saattanut sekoittua jonkun vesistöalueella oikeasti avuntarpeessa olevan ihmisen huuto. Teoksesta seuranneen kohun äärellä hämmentynyt tuottaja Maija Eränen tuo keskusteluun toisenlaisen näkökulman: hänen mukaansa on lohdullista tietää, että kuopiolaiset ovat tässä määrin kiinnostuneita toisten avuntarpeita. Eränen näkee teoksessa toteutuneen ANTI -festivaalin keskeisen tavoitteen, taiteen tuomisen ihmisen luo. Saarella tapahtuneiden veneilijöiden ja kuuron taiteilijan kohtaamisten myötä taide ja yleisö todella kohtasivat. Teos herätti keskustelua teoksen teemoista myös teosta rannalla seuranneissa ihmisissä.

Festivaalista uutisoitiin tapahtumapäivien jälkeen lähinnä yleisömääriin liittyen: sekä Viikkosavo että Savon Sanomat julkaisivat ANTI -festivaalin yleisömäärästä lyhyet ja sisällöltään samankaltaiset kirjoitukset (VS 3.10.2007, SS 2.10.2007). Paria viikkoa myöhemmin festivaalia ja sen merkitystä kuopiolaiselle kulttuurielämälle sivuttiin Raili Räisäsen pääkirjoituksessa Viikkosavossa (VS 17.10.2007). Räisänen yhdisti jälleen ANTI -festivaalin tuolloin purku-uhan alla olevaan Kanttilaan. Kanttilan kohtalo puhutti monia kuopiolaisia vuosien ajan. Muissakin kaupungeissa vaikuttavat entiset kuopiolaiset kulttuurivaikuttajat ottivat kantaa Canthin talon pelastamiseksi. Räisänen (VS) pohtii pääkirjoituksessaan sekä samana päivänä julkaistussa *Toivo kulttuuri-Kanttilasta elää yhä* -otsikoidussa uutisessa Kuopion kaupungin ymmärtämättömyyttä kyseisen rakennuksen suhteen. Kulttuuritilana, luovuuden dynamona, Kanttila oli jo osoit-

tautunut erinomaiseksi: aikanaan paikassa syntyivät ajatukset esimerkiksi kirjallisuustapahtuma KirjaKanttiin sekä juuri ANTI -festivaaliin. Tämä Räisäsen (VS) hahmottelema silta kuopiolaisuuden keulakuvaan, Minna Canthiin ja paikallisesti merkittävän kulttuurirakennuksen säilyttämiseen, osoittivat mielestäni myös ANTI -festivaalin vakiinnuttaneen paikkansa ja saavuttaneen yhä enenevässä määrin arvostusta kuopiolaisessa kulttuurielämässä.

Kuvio 6. ANTI -festivaali 2007

Teokset 2007

	Sijainti
1. Selja Ahava-Foster & Emma Puikkonen(FI): <i>Polku – kuljetelma puistosta torille</i>	Viikkosavo
2. Niran Baibulat(FI): <i>Ympäristöteos</i>	skeittiramppi
3. Andy Best & Merja Puustinen (UK/FI): <i>Nauran suoleni ulos</i>	leikkipuisto
4. Claire Blundell Jones (UK): <i>Tuulipallojen esittäytyminen suomalaisessa maisemassa</i>	vaihtuvat paikat
5. Rosie Dennis (AU): <i>Access All Areas</i>	Osuuspankki
6. Stuart Silver (UK): <i>Stuart Silver</i>	Intro
7. Satu Palokangas (FI): <i>Framings</i>	grilli
8. Panther (AU): <i>Anti leikkipuisto – uusi maailmanjärjestys</i>	leikkipuisto
9. Rebekah Rousi (AU/FIN): <i>Pisin luentomaratoni</i>	Kansalaisopisto
10. the vacuum cleaner (UK): <i>Sata tuhatta mahdollisuuksien kolikkoa</i>	Osuuspankki
11. Johanna Väisänen (FI): <i>Sanat – Kirveet, niiden iskuista metsä soi</i>	Viikkosavo
12. Simon Whitehead (UK): <i>BURN</i>	Vasikkasaari
13. Aaron Williamson (UK): <i>HUUTAVA SAARI</i>	Vasikkasaari

Seminaari: aiheena *Ruumis/paikka/sukupuoli*

5.7 ANTI -festivaali 2008: Aistimatka koteihin

Vuonna 2008 ANTI -festivaalin ohjelmisto piti sisällään paitsi totutusti julkisten tilojen taidetta, myös yksityiskoteihin sijoitettuja taideteoksia. Taiteilijat esittivät olympiavuoden kunniaksi esimerkiksi Väinölänniemen urheilustadionilla sekä Kuopion torilla pingispöydän äärellä. *Kuinka nykyaide tuli kotiin* -seminaari (puhujinaan esimerkiksi kuvataiteen professori, taiteilija Teemu Mäki) toi kodin ja nykyaiteen kohtaamisen teemaksi koko festivaalille.

ANTI -festivaali oli esillä Viikkosavossa ja Savon Sanomissa festivaalia edeltävinä kuukausina lähinnä teoshakuihin sekä saatuihin apurahoihin liittyvissä maininnoissa sekä lyhyissä kirjoituksissa Festivaalille teospaikoiksi tarvittavia koteja haettiin Viikkosavon (VS 2.1.2008) sekä Savon Sanomien kulttuurisivujen (SS 12.6.2008) kautta. Elokuussa sekä Viikkosavossa (VS 13.8.2008) että Savon Sanomissa (SS 12.8.2008) kerrottiin tulevasta festivaaliohjelmasta.

Syyskuun puolella festivaalin *A Space for Live Art* -hankkeeseen liittymisestä uutisoitiin Savon Sanomissa, myös festivaalin tulevaisuuden laajentamissuunnitelmia hahmoteltiin sekä taiteellisen johtajan Johanna Tuukkasen että tuottaja Laura Lahden näkemyksien kautta (SS 23.9.2008). Toimittaja Risto Löf haastattelee taustaorganisaation voimanaisten ohella myös kahta festivaalin taiteilijoista, australialaista Paul Gazzolaa sekä britti Davida Hewlettiä. Hewlett korostaa useiden aiempien lehtiartikkeleissa haastateltujen taiteilijoiden tapaan paikallisuuden merkitystä taideteoksen synnyssä ja toteuttamisessa.

Festivaalin alussa *Kuinka nykyaide tuli kotiin* -seminaari saa eniten palstatilaa Savon Sanomissa (SS 26.9.2008). Seminaarissa luennoinut Teemu Mäki kertoo toimittaja Sami Vainion haastattelussa näkemyksiään vallitsevista maailmankatsomuksista. Mäki lähestyy festivaalin teemaa kotia ja perhettä ympäröivän maailman kautta: hän pohtii esimerkiksi kodin ja ulkomaailman välistä vastakkainasettelua. Mäki hahmottelee jutussa myös yksityisyyden ja yhteisöllisyyden raja-aitoja sekä ottaa kantaa vuonna 2008 tapahtuneisiin Suomen kouluampumis-tapauksiin.

Kodin ja yksityisyyden teemojen ohella Savon Sanomien toimittajat Eira Juonen-Papayiannakis, Risto Löf ja Sami Vainio nostavat esille kehollisuuden, joka nousee esiin esimerkiksi taiteilija Christa Donnerin kuopiolaisten nuorten kehokäsityksiä peilaavasta esityksestä (SS 26.9.2008). Kehollisuus ja liike sekä paikallisuus ovat kantavina voimina myös Paul Gazzolan *Street Walks – Kuopio* -videoteoksessa, joka nimensä mukaisesti kuvaa kuopiolaisten kulkijoiden liikettä. Teoksen äärellä haastateltu paikallinen rouva kuvaa teosta kiehtovaksi ja vangitsevaksi sekä jää pohtimaan liikkeen merkitystä – samaa jäin miettimään itsekin teosta seurattessani.

Lauantain Savon Sanomien kulttuurisivusto (SS 27.9.2008) käsittelee yhtä kirjoitusta lukuun ottamatta pelkästään ANTI -festivaalin teoksia. Toimittaja Riina Hannuksela kirjoittaa kokemuksistaan yksityiskotien taideteoksista. Curious Companyn *On the Scent* -teoksesta Hannuksela (SS) nostaa esiin erityisesti teoksen eettiset kannanotot. Hän havainnoi myös hajuaistiin keskittyvän teoksen osallisuudesta: teoksen loppupuolella oli katsojan vuoro kertoa tuoksuihin liittyvä muisto omasta elämästään, jatkumoksi teoksen tuoksutarinoille. Teoksen herättämät yksityisyyden ja osallisuuden teemat sekä intiimi tunnelma tarttuvat Hannukselan (SS) mukaan katsojaan.

Samankaltaisia tunteja hänessä herättää toisessa yksityiskodissa esitetty Katherine Hymersin *Closer*. Taiteilija kohdataan yksitellen. Tämä tekee teoksen asetelmasta monelle katsojalle haastavan. Hannuksela (SS) käyttää tekstissään paljon adjektiiveja (*pelottava, kerroksellinen, intiimi, hämmentävä*) kuvaamaan katsomiskokemusta. Teoksesta hän käyttää välillä ilmaisua ”tilanne”, joka korostaa teoksen lyhyttä elinkaarta, pienistä hetkistä rakentuvaa kokonaisuutta, jaettua hetkeä ja jaettua tilaa. Myös kehollisuus on läsnä Hannukselan (SS) katsojakokemuksessa: taiteilijan peitelty alastomuus sekä asettelu patjalla jättävät tilaa katsojan mielikuvitukselle. Molemmat artikkelit ovat yleissävyltään positiivisia, ja henkilökohtaiset kokemukset katsojana tarkkoja analyysseja teoksista.

Samalla sivulla kurkistetaan myös Eva Weaverin Rönön siltaan punoman *Red Crossing* -performanssin maailmaan ja tarkastellaan Search Party -ryhmän yhteisöllistä pingismaratonia, joka molempien haastateltujen kuopiolaisten mu-

kaan oli torille sopiva teos. Pöytätennis-taideteos nähtiin myös urheilutapahtumana tai johonkin taiteen ja urheilun välimaastoon sijoittuvana tempauksena. Sen sijaan ruutulippua ohi kulkeville autoille heiluttavan Werther Germondarin performanssi *Traguardo* sai paikallisilta kulkijoilta ristiriitaisia mielteitä. Haastateltu opiskelijaryhmä pohtii teoksen mahdollisia turvallisuusriskejä – tapahtuuhan teos autotiellä – mutta korostaa myös festivaalin merkitystä hyvän mielen tuojana sekä ajatusten herättäjänä. (SS 27.9.2008)

Hannuksela käsittelee lisää yksityiskotien teoksia seuraavan päivän Savon Sanomissa (28.9.2008). Hanna Pajala-Assefan *Näyttö* on Hannukselan mielestä katsojalle antoisa. Teos vaatii katsojaa mukaansa, tulee lähelle ja tekee katsojasta osan teosta. Huumorintäyteinen tunnelma vaihtuu intiimiyteen ja tunnustuksellisuuteen, ilmapiirin vaihtelu tuo teokseen kerroksellisuutta. Kiinteistövälittäjän myynnissä kuvitteellisesti olevan kodin esittely muuttuu matkaksi kiinteistövälittäjään ihmisenä. Hannuksela (SS) kiittää kirjoituksessaan myös Pajala-Assefan heittäytyvää kehollisuutta sekä kasvavaa liikettä. Pajala-Assefa tuo esille oman kompleksisen suhteensa kehoonsa: hän kertoo, kuinka keho on käynyt läpi kokonaisen kirjon tunteita, kuinka hauras keho on, kuinka paljon se on kokenut. Pajala-Assefan *Näyttö* ilmentää, kuinka *jokainen ruumis on koti*.

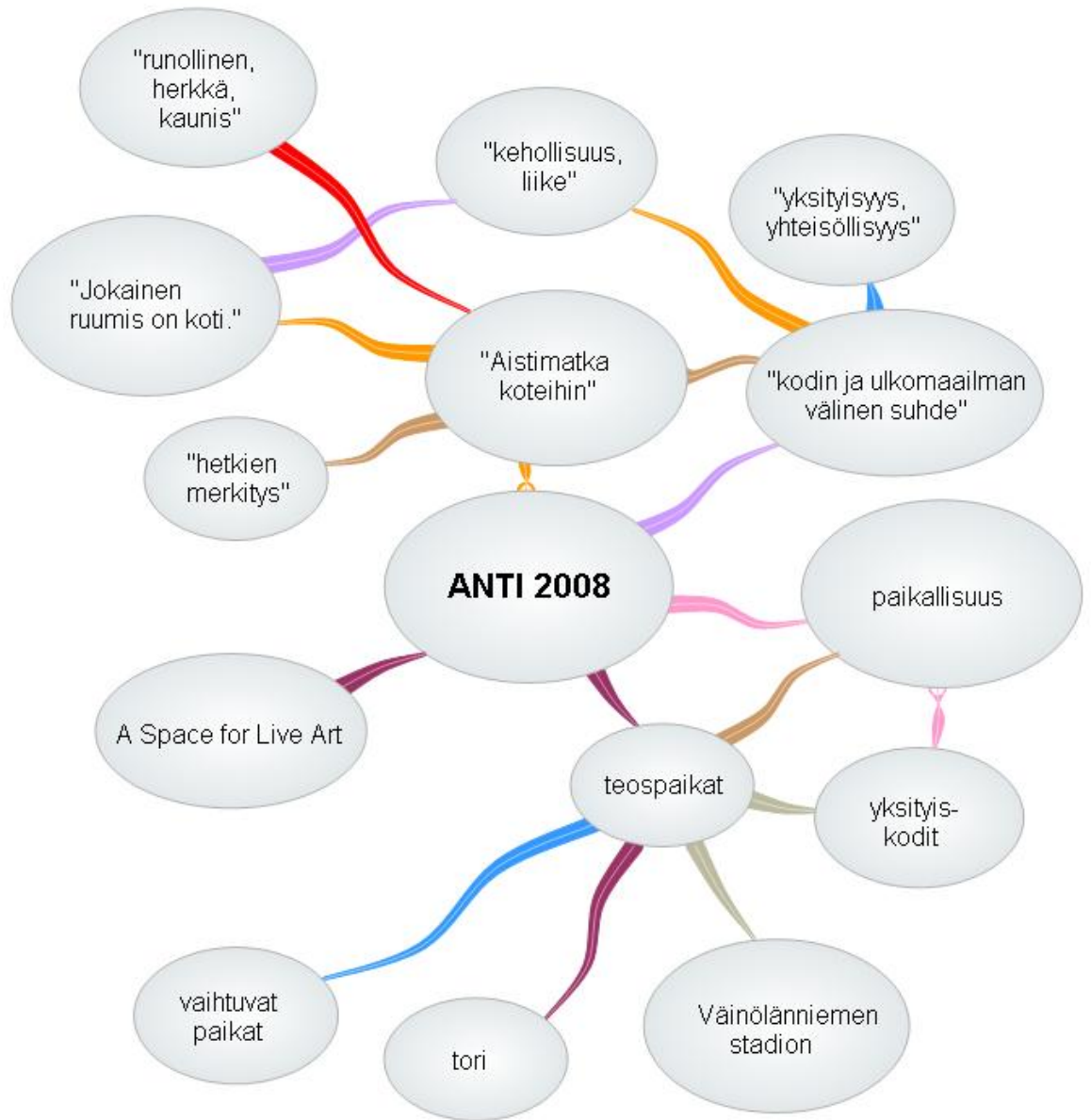
xxx-ryhmä (Paula Lehtonen, Pia Sirén, Pekka Ruuska, Eero Yli-Vakkuri sekä dokumentoija Emmi Vainio) vie katsojansa myös osallistuvuuden tasolle. Yksityiskodissa Pajala-Assefan *Näytön*, Katherine Hymnersin *Closerin* ja Curiousin *On the Scentin* tavoin toteutettava *51 performanssia* on pitkäkestoinen tutkimus koteihin ja niiden käytäntöihin. Hannuksela (SS 28.9.2008) näkee teoksessa varsinaisten merkitysten etsimisen ja löytämisen sijaan hetkiä. Hetken *merkitys* korostuu. Tunnelmaltaan teos on Hannukselan (SS) kokemuksen mukaan *mutkaton*, tapa, jolla taiteilijat kutsuvat vuorovaikutukseen on *turvallinen* ja *tuttavalinen*. *51 performanssia* toteutuu tilan ehdoilla: arkinen yhdessäolo *kodissa* sekoittuu esityksen tasoihin. Elämästä tulee osa esitystä, esityksestä osa elämää.

Festivaalin päättyessä Hannuksela kirjoittaa sunnuntaisista Rönön sillan teoksista, jotka ovat Frank Bölterin *On a Voyage* ja Eva Weaverin *Red Crossing*. (SS 29.9.2008) Jo aiemmin Savon Sanomissa lyhyesti mainittu Weaverin pu-

nontatyö on jatkunut jo useamman päivän ajan: hän on kutonut punaisella langalla Rönön siltaan punaista korostetta. Weaver on jo tuttu näky ohikulkijoille, taiteilijan omien sanojen mukaan ihmiset alkavat jo tervehtiä. Hannukselan (SS) mielestä Weaver muistuttaa satuhahmoa. Olemus on *keskittynyt*, mutta työtä seuraaville ihmisille *avoin*, tapahtuma on *herkkä* ja *kaunis*. Kirjoituksesta peilautuu myös punaisen langan vertauskuvallisuus: kuinka lanka on merkki yhteysistä. Hetkien välinen yhteys, hengellinen yhteys tai ihmisten välinen yhteys ovat Hannukselan (SS) mielestä keskeisiä teemoja työssä. Hän miettii myös teoksen yhteyttä aikaan: teos tekee tietoiseksi ajasta.

Bölterin paperiveneen vesille lasku tapahtui sunnuntaina. *On a Voyage* on Bölterille merkittävän lapsuuden haaveen toteuttamisyritys. Paperista muotoiltu, ihmiselle kokoluokaltaan sopiva vene on periaatteessa omiaan kaukaisuuteen purjehtimiseen. Käytännössä paperivene ei kuitenkaan ole Kallaveden vesille sopiva alus. Toimittaja Hannukselan (SS) mielestä teos – loppukuvanaan uppoava laiva – on *koskettava*. Teos viestii unelmien toteuttamisen vaikeudesta, ja siitä, kuinka *henkilökohtaisia* unelmat ovat. Hannukselaa työn henkilökohtaisuus puhuttelee, kuten myös muuta yleisöä. Ihmiset ovat mukana hetkessä innokkaasti, omistautuminen Bölterin haaveen jakamiselle tekee Hannukselan mielestä hetkestä *runollisen*. Myös pettymyksen hetki, haaveiden laivan uppoaminen, on jaettavissa. Näkymä on Hannukselan (SS) mukaan lohduton, mutta *todellinen*. Kuin kenen tahansa katsojan toteutumatta jäänyt unelma.

Festivaalin jälkeen ANTI näkyy lehdissä teoshakuilmoitusten merkeissä: seuraavan vuoden festivaalijärjestelyt aloitetaan pian (SS 17.12.2008, VS 17.12.2008). Savon Sanomien artikkelit -osiosta on luettavissa joulukuun puolella (SS 18.12.2008), teoshakuilmoitusten aikaan, myös mielenkiintoinen pieni viittaus festivaaliin. Yläkulmaan sijoitettu PS -huomautus on yleensä humoristiseksi tarkoitettu sutkautus jostakin ajankohtaisesta uutisesta. Tällä kertaa PS-teksti on seuraavanlainen: ”Anti-festivaali etsii Kuopiosta innokkaita kävelijöitä tuleviin taideteoksiinsa. Kaupungin yrityksistä on siirretty viime aikoina väkeä kilometritehtaalalle sen verran tiuhaan, että potentiaalia kyllä on runsaasti.” Lauhduksen voisi katsoa olevan paitsi kannanotto Kuopion kaupungin tekemiin irtisanomisiin ja lomautuksiin, myös kommentti ANTI -festivaalin suuntaan.

Kuvio 7. ANTI -festivaali 2008

Teokset 2008**Sijainti**

1. Frank Bölter (DE): <i>On a Voyage</i>	Rönön silta
2. Curious (UK): <i>On the Scent</i>	yksityiskoti, Suokatu
3. Christa Donner (US): <i>ANTIbody Project</i>	vaihtuvat paikat
4. Chris Dupuis (CA): <i>What's Your Problem?</i>	ANTI -festivaalin toimisto
5. Paul Gazzola (AUS/DE): <i>Street Walks – Kuopio</i>	torin lava
6. Werther Germondari (IT): <i>Traguardo</i>	Kauppakatu, Puistokatu
7. Liisa Haverila/Akashapushpa (FI): <i>Da Capo</i>	Rönön silta
8. Davida Hewlett (CA/UK) w/ Astro Can Caravan (FI): <i>Toistaiseksi nimeämätön teos Kuopiolle</i>	Intro
9. Katherine Hymers (UK): <i>Closer</i>	yksityiskoti, Snellmaninkatu
10. Johanna Lecklin (FI): <i>Story Cafe</i>	Sotku ja Intro
11. Hanna Pajala-Assefa(FI): <i>Näyttö</i>	yksityiskoti, Harjukatu
12. Anu Pennanen ja Laura Horelli (FI/DE): <i>Väinölänniemi Honour Run</i>	Väinölänniemen Stadion
13. plan b(DE/UK): <i>Viesti Sinulle</i>	Väinölänniemen Stadion
14. Search Party: <i>Search Party vs Kuopio</i>	torin lava
15. Eva Weaver (DE/UK): <i>Red Crossing</i>	Rönön silta
16. xxx-ryhmä (FI): <i>51 performanssia</i>	yksityiskoti, Huuhankatu

Seminaari: aiheena *Miten nykytaide tuli kotiin*

5.8 ANTI -festivaali 2009: Kokemuksia kävelystä

Vuonna 2009 ANTI -festivaali laajeni pituudeltaan viiden päivän mittaiseksi, ja teoksia nähtiin Kuopion kaupungin ulkopuolellakin: Cindy Baker ilahdutti *Cindy* -hahmollaan ihmisiä esimerkiksi Nilsiässä. Festivaalilla oli myös ensimmäistä kertaa historiansa aikana erillinen nimetty teema, kävely. Taideteokset liittyivät kaikki jollakin tavalla kävelemiseen: kävely tai liike pääpiirteittäin oli osana josta teosta ajatuksena tai konkreettisesti. Festivaalilla oli yli kymmentä eri kansallisuutta edustavia taiteilijoita.

Festivaalista uutisoitiin vuonna 2009 vielä edellisiäkin vuosia runsaammin. Keväällä julkaistiin uutisia uusista tuulista: Johanna Hännisen valinta tuottajaksi sekä teoshausta ilmoittaminen nostivat festivaalia esille. (VS 29.4.2009)

Eniten festivaalista uutisoitiin luonnollisesti syyskuussa; muutamina päivinä ennen tapahtuman alkua, tapahtuman aikana sekä tapahtuman jälkeen. Syyskuun alussa (VS 2.9.2009) ANTI -festivaalin ohjelmaa sivuttiin VB-valokuvakeskusta käsittelevässä jutussa: vuonna 2009 festivaalin ohjelma ulottui jälleen valokuva-keskukselle Essi Kausalaisen sekä Gwendoline Robinin teoksien myötä. Viikkosavon *ANTI antaa uusia näkökulmia Kuopioon* -otsikolla julkaistu kirjoitus (VS 23.9.2009) esittelee monipuolisen festivaalin: tekstissä käsitellään esimerkiksi ensimmäistä vuotta järjestettävää lasten yhteisötaidetyöpajaa sekä kerrotaan festivaalin taustatyöstä kävely-teeman toteuttamiseksi. Tuottaja Johanna Hänninen painottaa Katja Heikkiselle (VS) myös paikallisuuden merkitystä: hänen mielestään ANTI -festivaalin toteutuspaikaksi on Kuopio ainoa mahdollinen. Festivaalin mainos aikatauluineen on sijoitettu lehtijutun alapuolelle.

Savon Sanomat uutisoi festivaalista ”*ANTI laittaa liikkeelle*” -otsikon alla juuri ennen festivaalin alkua (SS 22.9.2009). Toimittaja Eira Juvonen-Papayiannakis haastattelee toista festivaalin taiteellisista johtajista (Johanna Tuukkanen) sekä toista festivaalin residenssitaiteilijoista (Essi Kausalainen). Myös ulkomaalaiset taiteilijat pääsevät ääneen. Pääasiassa Juvonen-Papayiannakis (SS) alustaa juuri alkamaisillaan olevan festivaalin ohjelmistoa sekä kerrotaan festivaalin

keskeisimmästä kävelyteemasta ja ylipäättään festivaalin tarkoituksesta. Erityisesti kaupunkitilan merkitystä on painotettu.

Seuraavien päivien aikana ANTI on joka päivä näkyvästi esillä Savon Sanomissa ja festivaalista kirjoitetaan useamman toimittajan ja kuvaajan voimin. Myös Savon Sanomien kotisivuilla on esillä liikkuvaa kuvaa; katkelmia teoksista sekä taiteilijoiden haastatteluja.

Yksi festivaalin huomiota herättävimmistä taiteilijoista, Cindy Baker maskottipuvussa, on festivaalin ensimmäisen päivän Savon Sanomien (24.9.2009) etukannessa. *ANTI NÄKYVÄ TAAS* -otsikointi, torilla otettu kuva Cindystä sekä lyhyt kuvaus taiteilija Bakerin ulkoasusta sekä ANTI -festivaalin alkamisesta henkivät innostunutta odotusta: ANTI on Kuopion kulttuurisyksyissä selvästi paikkansa löytänyt tapahtuma. Kulttuurisivut pitävät sisällään sivun verran festivaaliuutisia. Cindy Bakerin *Personal Appearance* – esiintyminen *Cindy* -maskottipuvussa – on toimittaja Riina Hannukselan mukaan ilahduttava ja kipeisiin asioihin pureutuva teos. Hannuksela (SS) nostaa esiin keskeisinä teemoina normeihin sopimisen ja ihmisten kohtaamisen ja puntaroi teoksen henkilökohtaisuutta – teksti henkii arvostusta Bakerin teosta kohtaan.

Hannuksela(SS) kirjoittaa myös toisesta festivaalin pitkäkestoisemmasta teoksesta, Stephanie Nadeaun Anonymista yhteistyöstä, jonka ajatuksena on rakentaa polku Kuopionlahden rantaan. Nadeaun teoksesta hän alleviivaa festivaalin teeman, kävelyn, merkitystä ja polkujen muodostumisen aiheuttamia tunteuksia ihmisessä, esimerkiksi mistä syistä kulkija polun valitsee. Hannuksela kiinnittää huomiota myös teoksen pysyvyyteen: hänen mukaansa on ilahduttavaa, kuinka muutaman päivän kestoisesta taidehetkestä syntyy jotakin pysyvästi paikkaan sidottua, joka vieläpä hyödyttää ihmisiä.

Vuonna 2009 festivaalilla oli kaksi ensimmäistä residenssitaiteilijaa, Antti Laitinen ja Essi Kausalainen, aiemmilta ANTI -festivaaleilta tuttuja taiteilijoita. Kausalaisen alkukevästä alkanut *Kasvihuoneessa* -projekti on sijoitettu Valkeisen sairaalaan koko festivaalin ajaksi, ja uutisointi painottaakin installaation paikka-
valintaa. Eira Juvonen-Papayiannakis käsittelee kirjoituksessaan(SS 24.9.2009)

ihmisyyden sekä ihmisen ja kasvun välistä suhdetta. Hän kuvaa Kausalaisen installaatiota pitkälti aistien sekä pienten, pysäyttävien hetkien kautta ja luo niillä myönteisen kuvan installaation sisällöstä, elinkaaresta sekä tunnelmasta. Myös haastateltujen ihmisten, kasvihuoneessa vierailleen naisen sekä sairaalan osastonhoitajan vaikuttuneet ja kiittävät kommentit tukevat tekstin yleispositiivista sävyä. Tekstissä mainitaan myös kuopiolaisten osallisuus teoksessa: paikallisuuden merkitys tässä teoksessa oli erityisen suuri, sillä kasvihuoneen viherkasvien istuttaminen ja kasvattaminen oli osaltaan toukokuussa Kausalaisen kohtaamien kuopiolaisten osana.

Samalle sivulle on uutisoitu myös terävämmän yhteiskunnallisen sanoman sisältävän Alex Bradleyn teoksesta. Mielenosoitusten historiaa ja avointa kapinahenkeä plakaatteineen festivaalille toi englantilaistaiteilija Bradley teoksellaan *Jokainen osallistumani mielenosoitus*. Toimittaja Eeva Lankolainen (SS) antaa tekstissään Bradleyn kommentteille suurimman roolin: teksti taustoittaa Bradleyn teosta ja toimii lähinnä tiedonantona Savon Sanomien lukijoille.

Myös performanssitaiteilija Daniel Goslingin teoksen esittämisen peruuntumisesta mainitaan, jotta katsojat eivät turhaan saavu paikalle seuraamaan teosta. Tämä osoittaa festivaalin tiedotuksen sekä lehden toimituksen olleen koko ajan ajanhermolla. Seuraavan päivän (25.9.2009) Savon Sanomissa Goslingin teoksesta on pidempi ja Goslingin omiin näkemyksiin pohjautuva kirjoitus, jonka Eeva Lankolainen on yhdistänyt festivaalin kävely-teemaan. Teksti kiteytyy kävelyn sijasta pysähtymiseen: usean kymmenen kilometrin kävely ja sen myötä laulun tekeminen olivat Goslingin teoksen keskeiset elementit, ja loukkaantumisen ja pysähtymisen takia myös laulusta tuli surumielisempi. Savon Sanomien verkkosivuilta laulu oli kuultavissa: Goslingin performanssin äänimaailma on siis osoitettu myös lukijoiden itse kuultavaksi ja koettavaksi. Savon Sanomien kotisivuille koottujen teospätkien merkitys on mielestäni erityisen suuri Goslingin tarinan suhteen. Teoksen keskeytymisestä huolimatta jotakin jää elämään. Tämä jäljelle jäänyt jälki tarjotaan yleisölle koettavaksi. Näin teoksen keskeytymisen sijasta voidaan puhua teoksen muuntumisesta.

Punaista mattoa pitkin käveleminen sekä sen herättämät mielikuvat toimivat yhteisinä nimittäjinä kanadalaisen Vincent Chevalierin sekä kuopiolaisten KuvanNaisten (Jenni Tuulikki Vänskä ja Heli Mannisenmäki) teoksissa. Toimittaja Eeva Lankolainen kirjoittaa teoksista Savon Sanomissa (25.9.2009) saman otsikon alla ja tuo esiin teoksien yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Teemat liikkuvat Chevalierin teoksessa julkisuuden tuottamisessa ja toisaalta kohteena olemisessa, ja KuvanNaisten *Walk of Fame* -teoksessa nimensä mukaisesti julkisuuden ja punaisen maton mukanaan tuomassa ihailussa, sen tarpeessa, rooleissa ja valheellisessa hyväksynnässä.

Rachel Hensonin *Flickers* on Savon Sanomien Hannukselan arvion mukaan festivaalin kävelyteemaa mukaileva parhaimmillaan. Mielestäni teospaikaksi valikoitunut Puijo moninaisine ulkoilumahdollisuuksineen, kisoineen ja torneineen on yksi kuopiolaisuuden tunnustetuimmista ilmentymistä. Puijo on kuitenkin tällä kertaa nykytaiteen näyttämönä, vaikka Hannuksela (SS) sen kirjoituksessa esittääkin nimenomaan luonnonkauniina liikuntakulttuurin keskuksena. Hän ottaa myös muita näkökulmia huomioon ja alleviivaa esimerkiksi taiteen merkitystä ihmisen ympäristönsä uudelleentiedostamisessa sekä ihmisen tapaa kulkea ja tehdä matkaa.

Lauantain (26.9.2009) Savon Sanomien kulttuurisivut ovat niin ikään ANTI -festivaalin keskittyneet: festivaalin maineikkain taiteilijaryhmä, La Pocha Nostra, esitellään usean kuvan sekä haastattelujen myötä. Toimin itse kyseisen taiteilijaryhmän assistenttina ja keskustelin toimittaja Eeva Lankolaisen (SS) kanssa perusteista, joilla hän valitsi La Pocha Nostran suurimmaksi jutunaiheeksi. Lankolainen (SS) koki kiinnostavana ryhmän kokoonpanon: ANTI -festivaalilla performanssitaiteen uranuurtaja Guillermo Gómez-Peña sekä ryhmän vakinaiset jäsenet Roberto Sifuentes ja Silvia Antolin työskentelivät yhdessä Teatterikorkeakoulun opiskelijakolmikön kanssa. (keskustelu Lankolaisen kanssa, 27.9.2009) Lankolainen (SS) tuo esille tekstissä teoksen kuuden hahmon taustaa omien tulkintojensa mukaisesti: jo otsikointi ”*Hiljaisen kivun tulkit*” on pysäyttävä ja mielestäni osuva. Lankolainen tavoittaa teoksen keskeisen sanoman haastatteleamalla Guillermo Gómez-Peñaa pitkälti taiteilijan ehdoilla. Haastattelutilanteessa Lankolainen ei esimerkiksi esittänyt turhia välikysymyksiä, vaan

antoi Gómez-Peñan johdatella keskustelua tämän tärkeiksi kokemille urille. Lankolainen (SS) tarkastelee teoksen kipupisteitä kuten väkivallan uhkaa ja erilaisuuden kohtaamista juuri Gómez-Peñan haastattelun sekä oman katsojakokemuksensa perusteella. Teoksen puhuttelevien hahmojen irrallisuus reaali-maailmasta saa Lankolaisen (SS) mukaan katsojan pohtimaan asioita, joita mieluiten emme ajattelisi.

Lankolainen kirjoittaa samalla sivulla myös Don Walshin kepeämmästä teoksesta, mutta jättää teoksen tarkemman analysoinnin sivuun. Walshin tulevaisuus-henkinen teos on vasta alkamassa, ja Lankolaisen teksti onkin pääosin teosta mainostava, pääpainonaan taiteilija Walshin näkemykset Kuopiosta, Suomesta ja tulevasta teoksestaan.

Henkilökohtaisen osallistujakokemuksensa pohjalta esitellään kaksi taiteilijan ja yleisön välillä vuorovaikutteista teosta, Tim Knowlesin *Live Windwalks* sekä Rotozazan *Wondermart* (SS 26.9.2009). Savon Sanomien toimittaja Riina Hannuksela osallistui kulutuskriittisen *Wondermartiin* Veljmies-K-supermarketissa ja koki mp3-soittimen kautta johdetun kulutuskriittisen äänimatkan ajatuksia herättävänä. Hannukselan (SS) mukaan teoksen keskeiset teemat olivat yksityisyys suhteessa yhteiseen tilaan sekä kuluttamisen tiedostaminen. Paikallisuus ja teospaikka nousevat myös tässä kirjoituksessa esille: Hannuksela (SS) pohtii havaitsemaansa kiireettömyyttä osana kuopiolaista elämäntapaa ja arvuuttelee Rotozazan teoksen aiempien esityspaikkojen (esimerkiksi Lontoon) todennäköistä kiirettä ja sen vaikutusta teoksen toteuttamiseen.

Knowlesin *Live Windwalks* -teoksessa osallistumisen lähtökohta on *Wondermartia* yhteisöllisempi. Teoksessa joukko ihmisiä osallistuu brittitaiteilijan kollektiiviseen kävelyteokseen ja lähtee samasta alkupisteestä kävelemään kirjaimellisesti tuulen mukana. Puuskittaisen tuulen mukana osallistujat, mukaan lukien toimittaja Hannuksela, ajautuvat eri suuntiin torilta. Hannukselan sävyiltään positiivisissa kirjoituksissa käsitellään teoksia eri näkökulmista ja muistetaan täten taiteen tulkinnanvaraisuus.

Festivaalin päätöspäivän lehdessä (SS 27.9.2009) Hannuksela kritisoi Flow Productions & Rialto Fabrik Nomaden *Streams* -teosta. Yhteisöllisyyttä ja taiteilijoiden ja yleisön välistä kohtaamista hakenut *Streams* -illanvietto on herättänyt toimittaja Hannukselassa pääosin kielteisiä tunteita ja tekstin sisältö ja sävy ovat sen mukaiset. Hannuksela pohtii yhteisöllisyyttä sekä sitä tuntien mittaisen esitystilanteen ajan hakeneiden taiteilijoiden perusteita tekemilleen linjanveidoille. Hän nostaa myös Viikkosavon Anna-Reetta Suhosen (VS 30.9.2009) tapaan esiin ymmärtämisen merkityksen: Hannuksela (SS) kokee jääneensä sivuun jaetuksi tarkoitetusta esityksestä ja tilasta, jolloin taiteilijat – ja koko teos – jäävät etäisiksi. Huolimatta henkilökohtaisesta pettymyksestään Hannuksela (SS) nimeää myös teoksen positiivisia piirteitä kuten provokatiivisuus, esiintyjäasetelman pohtiminen, kokemusarkiston karttumisen.

Keskeinen teema jutussa on odotusten ja oletusten merkitys performanssiteosta tai ylipäättään esittävää taidetta seurattaessa. *Streams* -teosta arvioidessaan Hannuksela pohtii omien odotustensa ja teoksen välistä suhdetta mielestäni ansiokkaasti. Perjantain ”pääesitykseksi” *Streams*in mieltänyt Hannuksela (SS) jäi kaipaamaan luvattua yhteisöllisyyttä, mutta pettyi myös yksittäisiin taiteilijasuorituksiin, kuten Rosine Fefermanin bassonsoitantaan. Hannuksela (SS) lieenee myös pyrkinyt aistimaan ja tekstissään luotaamaan muun yleisön tunteja: moni *Streams*in osallistunut katsoja kertoi kokeneensa olonsa irralliseksi.

Bodycartography Projectin ulkotilassa tapahtunut *Mene* -teos saa Hannukselalta hyväksyvemmän vastaanoton (SS 27.9.2009). Taiteilijaryhmä toteuttaa tutkimusmatkan vapaaseen, rajoittamattomaan kaupunkitilaan yhteensä neljä kertaa; matka muuntautuu sitä seuraavien ja siihen osallistuvien katsojien mukaan, ja myös tunnelmaltaan ja teoiltaan teos luonnollisesti muuttuu. Tämän Hannuksela (SS) kirjoituksessaan mainitsee. Teos onnistuu paikoin pysäyttämään hänet näkemään kaupunkitilan eri tavalla. Hän tosin kokee teoksen kiireentunneen aistimuksia ja tulkintaa jarruttavana tekijänä.

Festivaalin jälkeen yleisönosastoon kirjoitti moni, jota festivaali tai jokin tietty teos oli puhutellut. Kirjoitukset jakautuivat musta-valkoisesti positiivisiin ja negatiivisiin kannanottoihin. Syyskuun loppupäivinä ja lokakuun alkupuolella ANTI -

festivaali herätti närkästystä kirjoittajissa Savon Sanomien yleisöosastolla. Eräässä kirjoituksessa (SS 30.9.2009) mainitaan festivaalin huonontavan Kuopio-kuvaa ja peräänkuulutetaan julkisten varojen käyttöä. Kirjoittaja kritisoi myös festivaalin kävely-teemaa kirjoittamalla performansseista ironisen alentuvaan sävyyn. Myös nimimerkit ”Hölmöläisten hommaa” (SS 3.10.2009), ”Sekopäiden maailma” (SS 6.10.2009) ja ”Kansantaiteilija” (SS 9.10.2009) kirjoittavat verorahojen olevan väärin käytetty. Festivaalia kritisoidaan myös sen kantaaottavuuden vuoksi: eräs kirjoittaja kokee, ettei nykyaide pysty tarjoamaan kauneutta (SS 6.10.2009).

Negatiivisten palautteiden keskeisimpänä teemana vaikuttaa olevan oletus siitä, että ”muka-taidefestivaali” rahoitetaan ”veronmaksajien rahoilla”. Nykyaiteeseen kohdistettujen tukien nähdään myös vievän tukia perinteisemmiltä taiteenlajeilta, kuten kuvataiteelta. Kuopio nostetaan esiin eräässä yleisöosastokirjoituksessa (SS 9.10.2009) nimenomaan kuvataiteilijoiden kaupunkina.

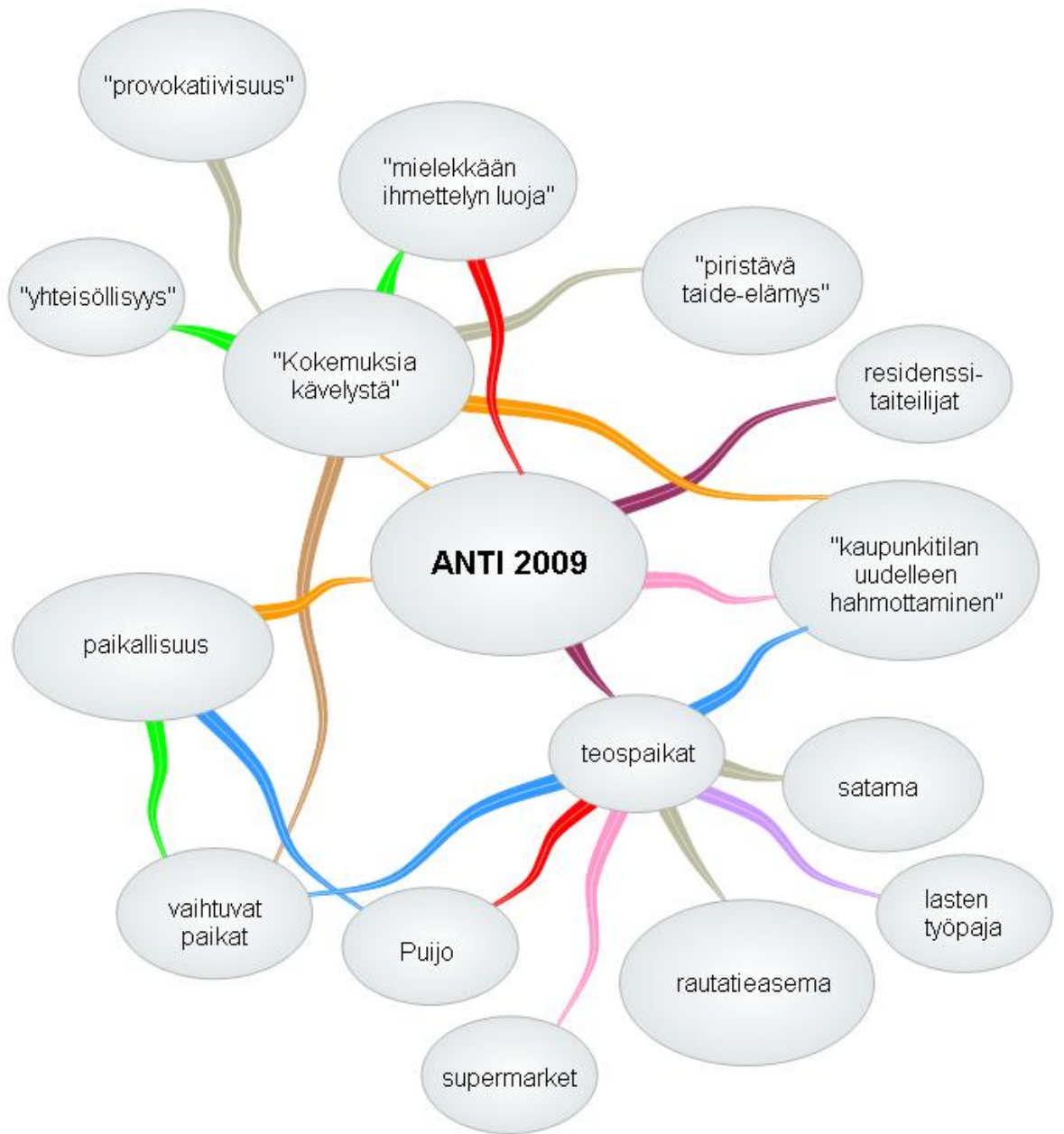
Positiivisia yleisöosastokirjoituksia löytyy myös. Kirjoituksissa kiitetään festivaalin monipuolista antia ja mainitaan ANTI kaikin puolin piristävänä kokemuksena. (SS 30.9.2009) Taiteellinen johtaja Johanna Tuukkanen tarkentaa myös *Ei väitetä taiteeksi* -vastineessaan (SS 3.10.2009) ANTI -festivaalin taloudellista puolta sekä eritoten kunnan antaman tuen merkitystä. Tuukkanen kertoo tekstissään festivaalin saaneen positiivista palautetta runsain määrin – tämän toteisin itsekin festivaalilla työskennellessäni. Hän muistuttaa vastineessa myös festivaalin pääajatuksesta, taiteen ihmisten luo tuomisesta. Kaiken kaikkiaan Tuukkanen pitää yleisöosastojen palautteita, kielteisempiäkin kirjoituksia, hyvänä asiana: kirjoittelu kertoo siitä, että nykyaide ja festivaali todella herättävät keskustelua (Tuukkanen 2010).

Viikkosavon freelancer-toimittaja Anna-Reetta Suhonen pohtii näkemäänsä ja kokemaansa festivaalin jälkeen *Etkö ymmärrä?* -kolumnissaan (VS 30.9.2009). Suhonen tuo esille oman epävarmuutensa performanssitaiteen edessä ja kertoo hämmennyksestään sekä ymmärtämättömyyden tunteistaan festivaalin esityksien suhteen. Suhonen analysoi suhdettaan performanssitaiteeseen ja saa tekstillään varmasti monen festivaalia ihmetellen seuranneen samastumaan

itseensä. Esimerkkinä Suhonen kuvaa tuntojaan luettuaan taiteilijaryhmä La Pocha Nostran tulevista teoksista festivaalin käsiohjelmasta; kuinka hänen, taidealan koulutuksen omaavana ihmisenä, tulisi ymmärtää ja vaikuttua, mutta kuinka ymmärrystä ei silti tunnu löytyvän. Tekstin loppuosassa Suhonen avaa festivaalin poikkitaiteellisen linjan kohtaamista itselleen ja samalla varmasti monelle muullekin ANTI -teoksia ihmettelevälle: *”Kaikkia elämän osa-alueita, varsinkaan taidetta, ei aina tarvitse edes yrittää ymmärtää. Taiteelle saa hieman vaikka hihittää.”* Mielestäni Suhonen löytää tällä keveällä lausahduksella tärkeän linjan taiteen tulkinnasta ja ymmärtämisestä. Samoja piirteitä korostaa myös taiteen kentällä tunnettu vaikuttaja ja taiteilija Mary Jane Jacob toteaa parhaan taidetilanteen syntymisen vaativan teoksen ja katsojan välille dialogin ”katutasolla”. (Jacob 2004) Katsojan ja taiteilijan mielikuvat taiteen kohtaamisesta ovat tässä tapauksessa samankaltaiset.

Kolumneissaan kantaa festivaaliin ottavat myös kulttuuritoimenjohtaja Pekka Vähäkangas (SS 17.10.2009) ja teologi Jaana Marjanen (VS 14.10.2009). Molemmat näkevät taiteen ja kulttuurin ja sitä myöten myös ANTI -festivaalin *kaupungin imagoa parantavana* tekijänä, ja etenkin ihmistä *piristävänä taide-elämyksenä*. Marjanen korostaa festivaalin paikkaa Kuopion festivaalisyöksyssä vähintäänkin *mielekkään ihmettelyn luojana*. Vähäkangas jatkaa Marjasen ajatusta: ihmisten tulisi heittäytyä uskaliaammin ihmettelyyn ja innostumiseen. Vähäkankaan mielestä ANTI -festivaali avaa katsojalleen myös uuden kanavan tarkastella omaa ja lähimmäisten käyttäytymistä. Tällä Vähäkangas tekee mielestäni osuvan huomion esittävän taiteen ja tässä tapauksessa festivaalin teosten seuraamisesta: oppimalla uutta ympäristöstämme saatamme oppia uutta itsestämme. Etenkin, kun ANTI -festivaalin yksi tavoite on näyttää katsojalle tuttu tila uudeltaisesta, poikkeavasta näkökulmasta käsin.

Kuvio 8. ANTI-festivaali 2009

Teokset 2009**Sijainti**

1. A Rotozaza Production (UK): <i>Wondermart</i>	K-supermarket
2. Cindy Baker (CA): <i>Personal Appearance</i>	vaihtuvat paikat
3. BodyCartography (US): <i>Mene</i>	vaihtuvat paikat
4. Alex Bradley (UK): <i>Jokainen osallistumani mielenosoitus</i>	vaihtuvat paikat
5. Vincent Chevalier (CA): <i>Punaisen maton kohtelu</i>	vaihtuvat paikat
6. Flow Productions (FI) & Rialto Fabrik Nomade (FR): <i>Streams</i>	Kaupungintalo
7. Samo Gosarič (SL): <i>Kävelyesitys</i>	Sokoksen kongi
8. Daniel Gosling (UK): <i>Hello – Finland Love</i>	vaihtuvat paikat
9. Lukáš Hájek a Zdeněk Porcal (CZ): <i>Hajek a Porca</i>	vaihtuvat paikat
10. Rachel Henson (UK): <i>Flickers</i>	Puijo
11. Stephen Hodge (UK): <i>Slaaristokaupunki</i>	Satama
12. Regin Igloria (US): <i>The Puijo Hill 3-day</i>	Puijo
13. Essi Kausalainen (FI): <i>Kasvihuone</i>	Valkeisen sairaala
14. Tim Knowles (UK): <i>Live Windwalks</i>	tori, vaihtuvat paikat
15. KuvanNaiset (FI): <i>Walk of Fame</i>	Ajurinkatu, Kauppakatu
16. Antti Laitinen (FI): <i>Walk the Line</i>	vaihtuvat paikat
17. La Pocha Nostra (US/Mexico): <i>La Pocha Nostra-performanssi-intervetio prikaatti</i>	Rautatieasema, lentokenttä, Musiikkikeskus, tori
18. Tom Marshman (UK): <i>Tunteellinen matka</i>	Kahvila Freda, vaihtuvat paikat
19. Erik Mavrič (SL): <i>Liukas</i>	vaihtuvat paikat
20. Stephanie Nadeau (US): <i>Anonyymi yhteistyö</i>	Kuopionlahti
21. Alexis O'Hara (CA): <i>Traipsing(ing)</i>	vaihtuvat paikat

22. Adele Prince (UK): *Päivittäinen työmatka* Kahvila Burts, vaihtuvat paikat
23. Gwendoline Robin (BE): *Kävely numero 6899* Satamatori
24. Sarah Ross (US): *Archsuit* vaihtuvat paikat
25. Don Walsh (FI): *Esittelytilaisuus tulevasta Elämyspuistosta*
'Kuopio 2009' Intro
26. Andy Whall (UK): *Blocart* Tähtitorninmäki

Seminaari: aiheena *Askelten ääniä*

6 YHTEENVETO JA POHDINTA

Opinnäytetyön päätavoitteena oli löytää Viikkosavon ja Savon Sanomien ANTI -festivaalia koskevista kirjoituksista vastaukset kysymyksiin kirjoitusten kirjoittajista ja johtoajatuksista (miten ja millaisena ANTI-festivaali näkyy kirjoituksissa). Keskeistä oli myös kirjoittajan kokemusten ja näkemysten esille tuominen.

Opinnäytetyössä selvisi, että tietyt johtoajatuksat ja näkökulmat toistuvat useina vuosina ANTI -festivaalia käsittelevissä toimittajien kirjoituksissa. Viikkosavon ja Savon Sanomien toimittajien laatimat kirjoitukset olivat lähes poikkeuksetta sävyiltään *positiivisia*, sävyiltään negatiiviset kommentit liittyivät lähinnä yksittäisiin teoksiin. Toisaalta kirjoitukset saattoivat sisältää useita näkökulmia ja kirjoituksen sisältö saattoi olla monisävyinen. Useissa kirjoituksissa oli luettavissa myös useampia rinnakkain kulkevia teemoja. Tutkimusmenetelmänä diskurssianalyysin käyttö mahdollisti tässä opinnäytetyössä moniäänisyyden ja jopa ristiriitaisuuksien esille tuomisen. (Suoninen 1993, 49-50.)

Festivaalia kokonaisuutena käsiteltiin usein *paikallisuus*-näkökulmasta: *kuopiolaisuus* nousi esille kirjoituksissa jokaisena festivaalivuotena. Muut paikalliset tapahtumat (Kuopio Festivals) sekä Kuopiossa tapahtuvat ajankohtaiset asiat (kuten Minna Canthin talon kohtalo ja Itkonniemen Vaneritehtaan alasajo) linkittyivät toimittajien kirjoituksissa ANTI -festivaaliin. Kuopiolaisuus tuli esiin johtoajatuksena usein myös teospaikoista kirjoitettaessa: esimerkiksi Puijo, Kuopion tori, Veljämies-patsas sekä muut ilmeiset kuopiolaisuuden symbolit näyttyivät toimittajien kirjoituksissa erityisen kiiteltynä valintoina. Kaupunkitilan, monelle toimittajalle tutun kotikaupungin, aistiminen erilaisesta näkökulmasta koettiin mielekkäänä. Festivaalin nähtiin löytäneen paikkansa Kuopion kulttuurisyksyissä sekä toisaalta saavuttaneen mainetta myös ulkomailla siinä määrin, että kansainvälisyys ei jäänyt pelkäksi tavoitteeksi.

ANTI -festivaalin *olemassaolo ja jatkuvuus* Kuopion kulttuurikaupunki-imagon kannalta koettiin yleisesti tärkeäksi. Imago-kysymykseen kantaa ottivat esimerkiksi läänintaiteilijat, kulttuuritoimen johtaja sekä useampikin toimittaja ja vierailva kolumnisti. Kuopio-kuvaa käsittelevissä tai sivuavissa kirjoituksissa myös

festivaaliyleisöltä poimitut kannanotot ANTI -festivaalista olivat suurimmalta osin positiivisia.

Toimittajien kirjoituksissa muita toistuvasti esille nousevia teemoja olivat esimerkiksi ANTI -festivaalin näkeminen *uuden suunnan näyttäjänä, erilaisena kulttuuritapahtumana*. Monen mielestä nimenomaan *yllätyksellisyys* – koskaan ei tiedä, minkä nurkan takaa ilmestyy lisää taidetta – oli ohjelmistoon lisäarvoa tuova elementti festivaalilla vuosi toisensa jälkeen.

Toimittajien *omakohtaiset kokemukset ja näkemykset* olivat monessa kirjoituksessa johtoaikutuksena: hämmennys, ilahtuminen, mutta myös satunnaiset pettymykset jaettiin lukijoiden kanssa avoimesti. Monessa sisällöltään henkilökohtaisessa kirjoituksessa käsiteltiin festivaalia useammasta näkökulmasta. Omien kokemusten ohella näkökulmina tulivat esiin esimerkiksi *tapahtuman luonne, asema taiteen kentällä, yleisön ääni* ja usein vielä *taiteilijankin näkemykset*. Nämä nivoutuivat näissä artikkeleissa helposti luettaviksi, mutta tutkimuksessa vaikeammin analysoitaviksi. Lisäksi *vuorovaikutus ja osallistavuus* teoksissa sekä *taiteen ja kokijan kohtaamiset* olivat toistuvia teemoja toimittajien kirjoituksissa.

Samat toimittajat kirjoittivat festivaalista useina vuosina peräkkäin. Tällöin lehden linja valikoitui ja painottui tiettyjen toimittajien kiinnostuksen kohteiden ja kiinnostuksen määrän mukaan. Tämä oli luonnollisesti odotettavissa, koska Viikkosavo on pieni kaupunkilehti, ja Savon Sanomien kirjoituksista vastasivat useimmiten kulttuuritoimituksen toimittajat. Kulttuuritoimituksen toimittajien kirjoituksissa oli nähtävissä myös kehitystä festivaalin tutummaksi tulemisen myötä. Alkuvuosina kirjoitukset olivat useimmiten tietoa antavia ja sävyltään positiivisen ihmetteleviä. Myöhempinä vuosina toimittajien omakohtaiset kokemukset ja tulkinnat nousivat kirjoituksissa suurempaan rooliin. Festivaalin teoksista kirjoitettiin myös taidekriitikkejä, toisin kuin alkuvuosina. Vieraillevien toimittajien ja kolumnistien kirjoitukset toivat myös uusia näkökulmia ja tulkintoja.

Yleisönosaston kirjoituksia tutkimukseen löytyi määrällisesti vähän. Yleisönosastoilla julkaistut kirjoitukset olivat sävyltään joko hyvin kiittäviä tai paheksu-

via. Kiitosta festivaali sai esimerkiksi *hyvän mielen tuojana ja ajatusten herättäjänä*, myös yksittäisiä teoksia kehuttiin. Negatiiviseksi luokitellut kirjoitukset yleisöosastoilla koskivat lähinnä festivaalin rahoitusta: *Kuopion kaupungin osuus festivaalin rahoituksessa* herätti uteliaisuutta ja jopa närkästystä. Myös *live art* taidemuotona herätti paheksuntaa ja vertailua perinteisempiin taidemuotoihin, kuten kuvataiteisiin. Yleisöosastolla julkaistuissa kirjoituksissa ei ollut sävyiltään neutraaliksi luokiteltuja kirjoituksia.

Yleisöosastokirjoituksia löytyi odotettua vähemmän, koska osa yleisöosaston kirjoituksista saattoi jäädä opinnäytetyön aineiston hakurajauksen sekä ajallisen rajauksen takia huomaamatta ja siten käsittelemättä. Ääripäihin jakautuneita yleisöosaston kannanottoja osasin odottaa: *live art* on tunteita herättävä ja Suomessa ja Kuopiossa etenkin festivaalin alkuvuosina perin tuntematon taidemuoto. Joistakin negatiivisista kirjoituksista jäin miettimään, oliko kirjoittaja osallistunut festivaaliin vai oliko kirjoitus vain kirjoittajan ennakkoluuloihin pohjautuva kannanotto. Näissä kirjoituksissa oli usein keskeisenä teemana kaupungin osuus festivaalin rahoituksessa: taloudellinen tuki nähtiin muunmuassa muiden taiteilijoiden tukea vähentävänä tai jopa ”verorahojen haaskauksena”.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuudesta on sanottu, että oleellista on tieto, miten tutkijan oma viitekehys vaikuttaa työhön (Alasuutari 1993). Diskurssit ovat aina tulkintoja, eivätkä siten ole aineistossa valmiina. Sen sijaan tutkija analysoi ja tulkitsee moninaista tekstiavaruuksia muodostaen runsaasta aineistosta ikään kuin ytimekkäämpiä tiivistyksiä. (Jokinen ym. 1993, 28.) Tutkijana minun on tiedostettava ja tuotava lukijalle esiin, että omakohtaiset kokemukseni katsojana ja assistenttina sekä keskustelut tuottaja Johanna Hännisen kanssa ovat voineet vaikuttaa tulkintaani. Olen joutunut pohtimaan oman näkökulmani, ennakkokäsitysteni ja kokemusteni merkitystä tutkimusprosessin eri vaiheissa niin, etteivät ne ohjaisi suuntautumistani liikaa aineistolähtöisyyden kustannuksella.

Laadullisen aineiston analyysin yhtenä periaatteena on esitetty käsittely- ja tulkintasääntöjen muodostamista ja niiden tarkkaa ilmaisua. Näin lukija kykenee seuraamaan tutkijan päättelyä ja hänen on mahdollista olla samaa mieltä tai eri mieltä tutkijan tulkinnoista. (Mäkelä 1990, 42-59) Olen raportoinut mahdollisim-

man tarkasti koko tutkimusprosessin, jotta lukija voisi seurata tulkintojeni tekemistä ja arvioida ratkaisujani.

Aineiston keräämisessä ongelmaksi osoittautui se, että kirjoitukset jouduttiin etsimään useammasta eri paikasta. Viikkosavot selattiin Viikkosavon kotisivujen näköislehti-toiminnolla vuosilta 2004-2009 ja Maakunta-arkiston säilyttäminä julkaisuina vuosilta 2002-2003. Savon Sanomien kirjoitusten löytämiseksi tehtiin arkistohaku ”ANTI -festivaali”-hakusanalla. Lisäksi Savon Sanomat tarkistettiin Maakunta-arkistossa mikrofilmeiltä festivaalia edeltävän viikon, festivaalin ajan ja festivaalin jälkeisen viikon ajalta jokaiselta festivaalivuodelta. Savon Sanomien mikrofilmi-tarkistusta ei tehty koko festivaalin historian ajalta, koska kirjoitusten etsiminen oli työlästä. Aineiston määrä oli tästä huolimatta suuri, joten tehty rajausta oli järkevä ja perusteltu.

Tutkimustuloksia voi tulevaisuudessa hyödyntää esimerkiksi toimittajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisessä ANTI -festivaalilla. Tulokset antavat viitteitä paikallisten toimittajien näkemyksistä ANTI -festivaalista arvostettuna ja odotettuna tapahtumana osana Kuopion taide- ja kulttuurialan kenttää. Vuosi vuodelta lisääntyvien julkaistujen kirjoitusten määrä kertoo paitsi kasvavasta festivaalista, myös toimittajien entisestään lisääntyvästä kiinnostuksesta ja halusta välistä tietoa festivaalista Kuopiossa ja Kuopion ulkopuolella.

Kulttuurituottajan näkökulmasta opinnäytetyö herätti uusia kysymyksiä. Millä tavoin median ja ANTI -festivaalin välistä yhteistyötä voidaan kehittää? Millä perusteilla toimittajat valitsevat teokset, joista kirjoittavat? Tulevaisuudessa olisi myös mielenkiintoista tutkia, millä tavoin ANTI -festivaali näkyy valtakunnallisesti sekä kansainvälisessä mediassa.

LÄHTEET

Alasuutari, Pertti 1993. Laadullinen sosiaalitutkimus. Tampere: Vastapaino.

Anti - Contemporary Art Festivalin kotisivut. Viitattu 14.2.2010.

www.antifestival.com.

ANTI -festivaalin käsiohjelma, 2008.

Arlander, Annette (toim.) 2009. Episodi 2. Esseitä performanssi- ja esitystai-
teesta – Essays on Live Art and Performance Art. Teak:2009.

Brine, Daniel 2007. Tunnelmia Kuopiosta. Teoksessa Mirka Niskala (toim.) Anti
Contemporary Art Festival 2002 - 2006 Aika- ja paikkasidonnaista nykyaikataidetta
Kuopiossa. Anti Contemporary Art Festivalin kehittämis- ja koulutushanke, Kuopion
Musiikki- ja tanssiakatemia:2007.

Carlson, Marvin 2006. Esitys ja performanssi – kriittinen johdatus. Keuruu: Like.

Eränen, Maija 2004. ”Tulin vain käymään parturissa” ANTI – Contemporary Art
Festivalin yleisön kokemuksia. Opinnäytetyö. Humanistinen Ammattikorkea-
koulu:2004.

Grönfors, Martti 1982. Kvalitatiiviset kenttätutkimusmenetelmät. Juva: WSOY.

Hirvanen, Maija 2007. Räntää, kiitos. ANTI-festivaali ja ”Olen Ollut Siellä”. Te-
oksessa Mirka Niskala (toim.) Anti Contemporary Art Festival 2002-2006 Aika-
ja paikkasidonnaista nykyaikataidetta Kuopiossa. Anti Contemporary Art Festivalin
kehittämis- ja koulutushanke, Kuopion Musiikki- ja tanssiakatemia:2007.

Hänninen, Johanna 2009. Keskustelu 4.6.2009.

Jacob, Mary Jane. Savon Sanomat 17.9.2004. Toimittaja: Hannele Tikkinen.

Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero 1993. Diskurssianalyysin aakkoset.
Tampere:Vastapaino.

Keskisuomalaisen kotisivut. Viitattu 2.3.2010. www.ksml.fi.

Live Art Development Agencyn kotisivut. Viitattu 14.2.2010.

http://www.thisisliveart.co.uk/about_us/what_is_live_art.html.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 2.3.2010. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>.

Savon Sanomien kotisivut. Viitattu 23.12.2009. www.savonsanomat.fi

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy.

Tuukkanen, Johanna 2010. Näe tapahtuman taakse -seminaari, 4.2.2010, Jyväskylä.

Tuukkanen, Johanna 2009a. Cimon Kulttuurin uutiskirje. Viitattu 14.2.2010.

http://cimo.multiedition.fi/newsletter/kulttuuri-ohjelma/uutiskirje_kesakuu09/tutustu_hankkeeseen.php.

Tuukkanen, Johanna 2009b. Kuopion Kulttuurikanava. Viitattu 4.1.2010

www.k.kuopio.fi.

Viikkosavon kotisivut. Viitattu 23.12.2009. www.viikkosavo.fi.